

ОБЩИНА

ИВАНОВО

www.ivanovo.bg

7088 с. Иваново, Област Русе, ул. "Олимпийска" 75
тел.: 08116/22-53, факс: 08116/28-70, e-mail: obshtina@ivanovo.bg

Изх. № 08-07-22/20.01 2025 г.

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ИВАНОВО

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ с. ИВАНОВО, обл. Русе	
Съгласен/не съгласен индекс и дата	
31	20.01.2025.
№ по вх.	
№ по изх.	

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от ГЕОРГИ МИЛАНОВ
Кмет на Община Иваново

ОТНОСНО: Приемане на доклад за резултатите от Междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

В изпълнение на разпоредбите на Закона за регионалното развитие и Правилника за прилагането му, в средата на периода на действието на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. (ПИР на Община Иваново), следва да се извърши Междинна оценка на стратегическия документ. Докладът за резултатите от Междинната оценка на изпълнението на плана за интегрирано развитие се внася от Кмета на Общината за обсъждане и одобряване от Общинския съвет.

Междинната оценка следва да включва оценка на първоначалните резултати от изпълнението, оценка на степента на постигане на съответните цели, оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси и изводи и препоръки за изпълнението на ПИР на Община Иваново.

Междинната оценка е разработена в съответствие с нормативните изисквания и Методическите указания на МРРБ за подготовка на стратегически документи за регионално и местно развитие. При разработването ѝ са съобразени териториалните специфики на общината, предложени са мерки за насърчаване на териториалния потенциал на общината.

В резултат на обективизираните в доклада за резултатите от Междинната оценка изводи и препоръки, е изготвена Актуализирана програма от проектни намерения 2025 – 2027 г. по цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“.

Предвид изложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2, във вр. с чл. 27, ал. 3 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), във вр. с чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), предлагам Общински съвет Иваново да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

1. **ПРИЕМА** доклад за резултатите от Междинна оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г.

2. **ПРИЕМА** Актуализирана програма от проектни намерения 2025 – 2027 г. по цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“.

Приложения:

1. Доклад за резултатите от Междинна оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г.

2. Актуализирана програма от проектни намерения 2025 – 2027 г. по цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“.

Вносител:

ГЕОРГИ МИЛАНОВ

Кмет на Община Иваново.

Област Русе

ДОКЛАД

**ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
ИВАНОВО 2021 – 2027 ГОД.**

СЪГЛАСНО ДОГОВОР Д - 145 / 24.04.2024 г.

**МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО - ОБЛАСТ РУСЕ И
АСОЦИАЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ**

Окончателен доклад – 30 Декември 2024 година

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИ ТАБЛИЦИ, СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИ ФИГУРИ	4
ВЪВЕДЕНИЕ	5
Раздел 1. ОЦЕНКА НА ОБЩИТЕ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИР) 2021-2027 НА ОБЩИНА ИВАНОВО И ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА	8
1.1. Демографска характеристика на Община Иваново за периода 2021 – 2023 год.	8
1.2. Икономическо развитие на Община Иваново	9
1.3. Пазар на труда и социално развитие	11
Раздел 2. ОЦЕНКА НА ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА 2021 – 2023 Г. НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р 2021– 2027 Г.	14
2.1. Структура на целите и приоритетите на ПИР – Иваново.	14
2.2. Анализ на проектите, изпълнени 2021 – 2023 г. за реализация на мерките на ПИР	15
2.2.1. Общ анализ на проектите в годишните доклади на Кмета на Община Иваново	15
2.2.2. Анализ на проектите и вложените ресурси съгласно справките за капиталови разходи, данни от ИСУН 2020 и други информационни източници	24
2.3. Оценка на изпълнението на индикаторите за резултат за периода 2021 – 2023 г.	28
Раздел 3. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ОТ СРЕДСТВА И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р	37
3.1. Оценка на ефективността на специфичните цели и приоритети на ПИР	37
3.2. Ефикасност на използваните ресурси от средства и източници на финансиране	40
Раздел 4. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВИЯТА В ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА П И Р	45
4.1. Заинтересовани страни в община Иваново за ефективно изпълнение на ПИР	45
4.2. Планиране и изпълнение на анкетно проучване за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО - Иваново	46
4.3. Проблеми на прилагане на ПИРО, мерки за осигуряване на информация и публичност, съответствие със секторните политики и прилагане на партньорство	48
Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА П И Р 2021–2027 ДО КРАЯ НА ПЕРИОДА	52
ЗАКЛЮЧЕНИЕ, БЛАГОДАРНОСТИ	56
ЛИТЕРАТУРА	57
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 – ТЕХНИЧЕСКО ЗАДАНИЕ ЗА РАЗРАБОТКАТА	58
ПРИЛОЖЕНИЕ 2 – АНКЕТНА КАРТА С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО	62

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ, АСП	Агенция по заетостта, Агенция за социално подпомагане (към МТСП)
БВП, ВЕИ	Брутен вътрешен продукт, Възобновяеми енергийни източници
В и К , ДБТ	Водоснабдяване и канализация, Дирекция „Бюро по труда“
ДМА, ДСП	Дълготрайни материални активи, Домашен социален патронаж
ДФЗ, ЗГ, ЗТ	Държавен фонд „Земеделие“, Закон за горите, Защитена територия
ЗМСМА	Закон за местно самоуправление и местната администрация
ЗООС, ЗРР	Закон за опазване на околната среда, Закон за регионалното развитие
ЗТ, ЗУТ	Закон за туризма, Закон устройство на територията
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
МЗХ , МСП	Министерство на земеделието и храните, Малки и средни предприятия
МИГ, МИРГ	Местна инициативна група, Местна инициативна рибарска група
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МО, МУ	Междинна оценка, Методически указания за разработване на документи-МРРБ
НПО, НСИ	Неправителствена организация, Национален статистически институт
НКОПР	Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НССЗ	Национална служба за съвети в земеделието (офис Русе)
ОДЗХ, ОСЗ	Областна дирекция „Земеделие и храни“, Общинска служба „Земеделие“
ОП, ОИЦ	Оперативна програма, Областен информационен център (Русе)
ОИЦ, ОСР	Областен съвет за развитие, Общински план за развитие
ПИРО	План за интегрирано развитие (на община)
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ППЗРР	Правилник за приложение на закона за регионалното развитие
П Р С Р	Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г.
ПУДООС	Предприятие за управление на дейности по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция за околната среда и водите
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделие и селските райони (вместо ПРСР)
СП, СЦР	Стратегически приоритети, Северен централен (планов) район
ТГС	Трансгранично сътрудничество, Териториално статистическо бюро
SWOTанализ	Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи - анализ
УДО, УО	Управление на дейностите с отпадъци, Управляващ орган (на програма)

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ДОКЛАДА ТАБЛИЦИ

Поредност	Наименование на таблицата	Стр.
Таблица 1	Основни демографски показатели за община Иваново	8
Таблица 2	Ключови икономически показатели на община Иваново	10
Таблица 3	Ключови показатели в областта на образованието	12
Таблица 4	Разпределение на предприети дейности по Приоритет 1	16
Таблица 5	Разпределение на предприети дейности по Приоритет 2 на ПИР	18
Таблица 6	Разпределение на предприети дейности по Приоритет 3 на ПИР	21
Таблица 7	Разпределение на предприети дейности по всички приоритети на ПИР	21
Таблица 8	Съотнасяне на предприети дейности към индикатори за резултат	22
Таблица 9	Изпълнение на индикаторите за резултат за периода 2021 – 2023 г.	34
Таблица 10	Скала за оценка на изпълнението на мерки, цели и приоритети в ПИР	38
Таблица 11.	Оценка на ефективността на изпълнението на специфични цели и приоритети в ПИР	39
Таблица 12	Окрупнена финансова таблица за изпълнението на ПИР - Иваново за 2021 – 2023 г. по специфични цели и приоритети в периода 2021 - 2023	41

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ДОКЛАДА ФИГУРИ

Поредност	Наименование на фигурата	Стр.
Фигура 1.	Схема на процеса по разработването и отчитането на ПИР на община Иваново	5
Фигура 2.	Структура на целите и приоритетите на ПИРО - Иваново	14
Фигура 3.	Принос на отделните приоритети към изпълнението на ПИРО – Иваново за периода 2021 - 2023 година	42
Фигура 4.	Относителен дял (%) на източниците за финансиране на ПИРО – Иваново за периода 2021 - 2023 година	43

ВЪВЕДЕНИЕ

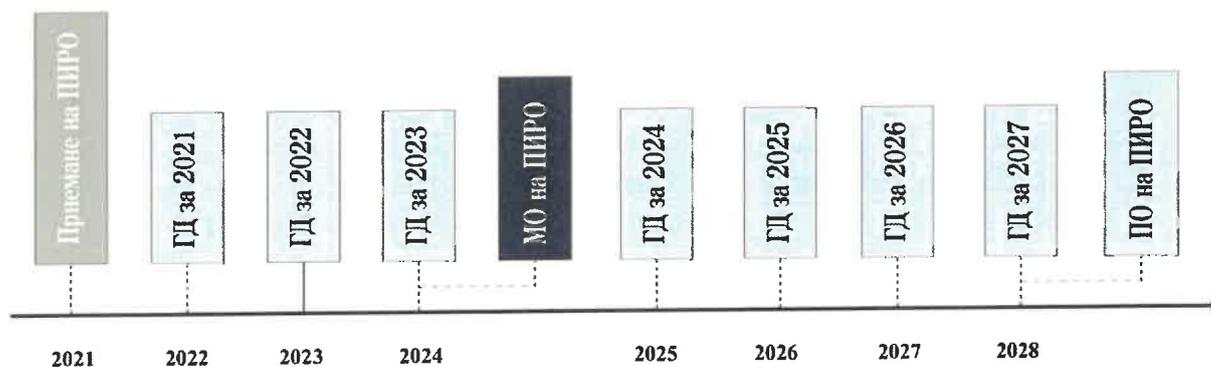
Междинната оценка (МО) за изпълнението на Плана за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново 2021-2027 г. е разработена от „Асоциация за регионално развитие на Област Русе“ (АРР-Русе). Асоциацията е регионално сдружение в обществена полза, с водещото участие на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и участници община Ценово и община Борово от Област Русе. В нея участват и физически лица - ключови експерти по регионално и местно развитие като Николай Найденов, Милко Балкански и др.

През последното десетилетие Асоциацията и/или нейни ключови експерти развиват сериозен капацитет за регионално и местно развитие, чрез разработване на стратегически документи за развитие на общини от Област Русе и Северен централен район. Изготвени са междинни оценки на общински планове за развитие (ОПР) на община Ценово – 2012 г. и 2017 г., Борово-2017 г., Иваново – 2017 г., Завет от Област Разград през 2017 г., актуализирани документи на ОПР на община Ценово (2017 г.) и Община Иваново (2018 г.), План за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г., последваща оценка на ОПР – Иваново през 2021 г., годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИР – Сливо поле и Ценово през 2022 и 2023 год.

Междинната оценка (МО) за изпълнението на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Иваново за периода 01.01.2021 – 31.12.2023 г. се изготвя съгласно Глава четвърта „Наблюдение и оценка на регионалното развитие“, Раздел I „Общи положения“ на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), Методически указания (МУ) на МРРБ, както и на препоръки в Проект No BG 05SF0POO1-2.025-0107 “Доверие и партньорство за добро управление“.

Предмет на наблюдение в МО е постигането на целите и приоритетите на ПИРО съгласно утвърдените в Плана физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани в Община Иваново, както и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението за периода на МО. Друга цел на МО е да оцени, доколко ефективно и ефикасно е изразходван финансовият ресурс, като се отчетат ограниченията на социално-икономическата среда на България и Община Иваново през периода.

Основната цел на изготвянето на междинна оценка на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. (МО на ПИР) е да се проследи прогреса по реализацията на ПИР към момента на оценката, да се оцени степента на постигане на заложените цели, както и на ефективността и ефикасността на използваните ресурси и, на тази база - да се изведат препоръки за последващо изпълнение на ПИР до края на програмния период.

Фигура 1. Схема на процеса по разработване и отчитане на ПИР на община Иваново

МО на ПИР следва да се изготви при съблюдаване на изискванията на Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР), както и специалните закони – Закон за устройство на територията (ЗУТ), Закон за туризма (ЗТ), Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), подзаконовите нормативни актове и устройствените планове на Община Иваново. Неразделна част от изготвянето на оценката са определянето на начините за събиране и обработка на информацията, и приложението на системата от индикатори за резултат. В заключителната си част междинната оценка следва да формулира насоки за корекции на някои раздели от плана, ако такива са необходими.

Извършването на дейностите изисква екип, предоставящ нужната експертиза в активно взаимодействие със специализираната администрация в общината. Ключова роля изпълняват заинтересованите страни, предлагащи необходимата информация и своите гледни точки, заедно със специализираните институции, разполагащи с нужната статистическа информация.

Формирането на оценката преминава през следните основни фази:

- **Първата фаза** е идентифициране на проблемната ситуация. Тук екипът, избран да направи оценката, определя методиката от оценителни въпроси, по които да структурира оценката. На тази база се идентифицират информационните празноти, които следва да се запълнят, събира се необходимата информация, която се подлага на анализ. Крайният продукт – докладът с оценката ще съдейства при разработването на политиката за местно развитие, формулирането на определени коригиращи решения, планиране на последващи действия и др.;

- **Втората фаза** на оценката е анализ на заинтересованите лица, организации и институции. При изготвянето на междинна оценка на ПИР се уточняват заинтересованите лица, организации и институции, ангажирани в процеса на реализация на ПИР, от които следва да се събере достоверна информация за отчета на изпълнението;

- **Третата фаза** е събиране на данните от заинтересованите страни. Тук се включва събирането на първична и вторична информация чрез различни методи. След като се идентифицират проблемните области, се подготвят въпросници до ангажираните институции за набиране на входяща статистическа, фактологическа и финансова информация за оценките на общото въздействие, степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите и ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

- **Четвъртата фаза** е за анализ и интерпретация на информацията, обобщаване, анализ и оценка на събраните данни и информация. Тази фаза се осъществява чрез взаимодействие с общинската администрация. Анализът съдържа: оценка на първоначалните резултати от изпълнението по приоритети; оценка за степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, в т.ч. финансова ефективност и ефикасност; съпоставимост с планираната реализация на ПИР; управление, мониторинг и наблюдение на ПИР; проблеми при прилагане на ПИР; предприети мерки за осигуряване на публичност и партньорство; съответствие на ПИР със секторни политики, планове и програми на територията; резултати от извършени оценки; изводи и препоръки за изпълнението на ПИР.

Конкретната методика и критерии за качество на МО за изпълнение на ПИР 2021 – 2027 г. на община Иваново за периода 2021 – 2023 год. се регламентират от: Закона за регионалното развитие и правилника за прилагането му; Стратегическата рамка на ЕК за периода 2021 – 2027 г.; Плана за интегрирано развитие на Общината за периода 2021 – 2027 г. и други конкретни документи по преценка на Изпълнителя.

В конкретния случай съдържанието и критериите за качество на разработката са дадени в **Приложение 1 „Техническо задание за“** : Докладът за МО на изпълнението за 2021 - 2023 г. включително на ПИР 2021 – 2027 г. следва да има следната обща структура:

Въведение, съдържащо основанията за извършване на МО, методиката и организацията на изпълнение на МО и резюме на съдържанието на самия доклад;

Оценка на общите условия за изпълнение на ПИР и в частност на: демографска характеристика на Община Иваново за периода 2021 - 2023 г.; Икономическо развитие на Общината; Пазар на труда; Социално развитие и др.;

Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на плана по приоритети, съгласно годишните доклади за изпълнение на ПИР, на проектите и на специфичните цели;

Оценка на степента на постигане на целите и устойчивост на резултатите, изготвена на база на индикаторите за резултат, заложили при разработването на плана през 2020 г.;

Оценка на финансовата ефективност и ефикасността на използваните ресурси за изпълнение на мерките, предвидени по приоритетите на ПИРО;

Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряването на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИР на Община Иваново 2021 – 2027, в т.ч. за: мерките за събиране на информация за оценка; преодолените проблеми при изпълнение на ПИРО; мерки за информация и публичност при изпълнението на ПИРО и за постигане на съответствие със секторните политика в Общината; мерки за прилагане на партньорство и др.

Заклучение и предложения за подобряване на резултатите от изпълнението на ПИР на Община Иваново, както и за актуализиране на Общинската програма за развитие на туризма.

МЕТОДИ ЗА СЪСТАВЯНЕ И ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА МО

При разработването на настоящия доклад за МО на ПИР на община Иваново са приложени творчески и съобразно конкретните за условия в Общината следните препоръчвани методи:

- **Пряко наблюдение** на територията и администрацията на Общината
- **Проучване** на необходимата базова информация и статистически данни за периода;
- **Анализ и оценка** на събраните данни, факти и информация, **формулиране** на изводи за резултатите и нивото на изпълнение на целите в ПИР, както и **предложение** за подобряване на изпълнението на Плана до края на програмния период;
- **Съгласуване** на резултатите от доклада с експертите и Ръководството на общината, **обратна връзка** от тях и отчитане на препоръките за подобряване на доклада.

При разработване на доклада са използвани също и апробирани от нас като подходящи стандартни информационни източници: МУ на МРРБ от 2020 г., ПИРО Иваново за програмния период 2021-2027 г.; Доклади на Кмета за изпълнението на Плана за 2021, 2022 г. и 2023 г.; Отчети за капиталовите разходи на община Иваново за 2021, 2022 и 2023 г.; Справки на ТСБ – Русе, електронни услуги на ДФ „Земеделие“, „Internet“ страница на Община Иваново, Общинска служба „Земеделие“ – Иваново, Национална служба за съвети в земеделието – офис Русе, Областен информационен център - Русе, ИСУН 2020, справки на училищата и читалищата в община Иваново, въпросници за общински служители, друга информация и данни от общината.

Раздел 1. ОЦЕНКА НА ОБЩИТЕ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИРО) 2021-2027 НА ОБЩИНА ИВАНОВО И ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА

1.1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ИВАНОВО 2021 – 2023 Г.

Демографската обстановка в община Иваново се разглежда за периода 2020 - 2023 г., като 2020 г. е годината преди разработването на ПИРО 2021 – 2027 г., а 2023 г. е последната, за която има Годишен доклад за изпълнението на ПИРО, приет от Общинския съвет – Иваново.

По данни на ТСБ „Север“, в края на отчетния период 2023 г. се наблюдава относителен спад на населението на община Иваново в размер на **16,92 %** спрямо населението от **8 633 души** за **2020 г.** Този темп на намаление на населението е по-голям спрямо средния показател за Област Русе за този период и може да е следствие както от по-ниския естествен прираст, така и от миграция извън общината. Естественият прираст на населението в община Иваново за 2023 г. е отрицателен в **размер на (-184 души)** и е по-малък от този за периода 2020 – 2022 г., като най-голям е спадът на населението за 2021 г. – **Таблица 1.**

Таблица 1.

Основни демографски показатели за община Иваново за периода 2020 – 2023 г.

Показател	Календарна година			
	2020	2021	2022	2023
Население в общината към 31.12., броя	8 633	8 285	7 297	7 171
Население в подтрудоспособна възраст (под 15 г.), броя	647	618	627	615
Население в трудоспособна възраст (15 – 64 г.)	4 481	4 370	3 602	3 535
Население в надтрудоспособна възраст (над 64 г.), броя	3 505	3 297	3 068	3 021
Относителен дял на подтрудоспособното население спрямо общото население, %	7,494	7,455	8,592	8,576
Естествен прираст на населението, броя	- 227	-265	-249	-184
Относителен дял на населението под 15 и над 65 и повече год. спрямо населението от 15 до 64 г., %. (Коефициент на възрастова зависимост)	77,6	77,0	88,6	88,2
Относителен дял на населението във възрастовата група 15 – 19 и възрастовата група 60 – 64 г. (%) (Коефициент на демографско заместване)	39,7	40,1	37,0	36,6

Източник: ТСБ за 2023 г., собствени пресмятания

За разлика от усреднената картина за периода 2020 – 2022 г., където населението в подтрудоспособна възраст **остава на практика постоянно в диапазона 647 – 627 души**, през 2023 г. е отчетено население в подтрудоспособна възраст **615 души**, т.е. **намаление от 4,95 % спрямо 2022.** Този спад е по-голям например спрямо намалението с **1,9 %** за Област Русе през

2021 спрямо 2019 г., което също е признак за влошената демографска обстановка в община Иваново спрямо средната „областна“ картина.

Населението в трудоспособна възраст в община Иваново за последната отчетна 2023 година бележи **намаление от 21,11 %** спрямо населението **4 481 души за 2020 год.**, докато за Област Русе например, намалението през 2021 г. е **било 2,4 % спрямо 2020 г.** Това също е негативна тенденция, която вероятно ще оказва негативно влияние върху икономическото развитие на общината. Населението в надтрудоспособна възраст в Общината в края на отчетния период намалява с **13,81 % спрямо стойността от 3 505 души за 2020 г.**, а за Област Русе това намаление е с **1,9 %**, което е логично.

След влизането на страната в ЕС, механичното движение на населението отчита не само вътрешната миграция, а и движението на лицата навътре към и от страната навън. Механичният прираст в Община Иваново през 2023 г. е **(- 184 души)**, т.е. е **силно отрицателен**. Коефициентът на възрастова зависимост, измерващ броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години) през 2023 г. е **88,20 %**. Показателно е, че коефициентът за възрастова зависимост продължава да **нараства в периода 2020 – 2023 год.**, като през 2022 г. е **88,6 %**, спрямо **77,0 % за 2020 г. и 77,60 % за 2020 година**.

На база на изложената информация може да се направи изводът, че подобно на „картината“ за Област Русе и за страната като цяло, за община Иваново е налице отрицателна демографска тенденция. От началото на програмния период 2021 – 2027 г. се наблюдава тенденция за намаление на населението общо за общината и за населението в трудоспособна възраст. Намалява делът на подтрудоспособното население спрямо общото население на общината, което вероятно е следствие на миграцията към областния център и/или към страните от Западна Европа. Налице е тенденция за известно увеличаване на коефициента на възрастова зависимост на населението с **13,6 %** за периода 2020 – 2023 г., което влияе неблагоприятно на демографското развитие на Общината, защото се увеличава делът на населението в неработоспособна възраст. Коефициентът на демографско заместване намалява с **7,81 % за периода от 2020 до 2023 г.**, т.е. намалява броят на лицата влизачи в трудоспособна възраст. За сравнение може да се посочи, че средно за България този коефициент е бил **62 % през 2014 год.**

1.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО

Основните показатели за икономиката на община Иваново са показани в **Таблица 2** долу. Данните обхващат периода 2021 - 2023 год., тъй като НСИ не може да даде информация за 2024 г., а само за изминалата 2023 год. с доставка към Декември 2024 год.

Първият обобщаващ извод по отношение на общинската икономика е, че вероятно с известна доза условност е преодоляно свиването поради „пандемичната“ 2020 год. Това може да се докаже с ръста на някои показатели след 2020 год. Общият брой предприятия през 2022 год. нараства с **15,86 % спрямо 2020 год.**, броят заети расте за същия период с **11,65 %**, докато **бройът за наетите лица расте едва с 0,1 %**.

Произведената продукция от всички икономически сектори за Общината остава почти на същото ниво, докато в земеделието нараства с **30,43 %**. Нараства стабилно равнището на осигуреността с дълготрайни материални активи (ДМА) – с **66,96 % през 2023 спрямо 2020 год.** за общината като цяло и **46,6 % специално за земеделието**. Разходите за възнаграждението в

нефинансовите предприятия през 2023 год. нарастват с **29,89 %** спрямо 2020 год., а разходите за средна работна заплата – с **26,23 %**.

Съгласно Таблица 2 се вижда, че с най-голямо значение за местната икономика е селското стопанство, горското и рибното стопанство. В периода 2020 – 2023 год. е налице устойчива тенденция за ръст на произведената продукция. В по-голямата си степен това се дължи на земеделието и особено на производството на зърнени и технически култури. Произведената продукция от този „окупнен“ сектор се увеличава през 2022 год. с **80,82 %** спрямо 2021 год., а спрямо средното производство за периода 2019 – 2021 г., ръстът на продукцията **130,0 %**.

Таблица 2.
Ключови икономически показатели на община Иваново за периода 2020 – 2023 г.

Показател	Календарна година			
	2020	2021	2022	2023
Брой предприятия (производители) в земеделие, гори и рибно стопанство)	89	83	152	148
Брой предприятия в преработващия сектор	23	21	25	24
Общ брой предприятия в общината	246	262	354	344
Заети / наети в земеделието	375 / 304	367 / 290	422 / 268	392 / 258
Заети / в преработващия сектор, броя	158 / 139	157 / 142	168 / 152	168 / 149
Общ брой заети / наети в общината	900 / 703	900 / 683	967 / 650	954 / 660
Произведена продукция в земеделие, горско и рибно стопанство, хил. лв.	42 403	58 250	69 362	55 851
Произведена продукция в преработващия сектор, хил. лв.	7 968	8 739	12 510	14 801
Произведена продукция от всички икономически сектори, хил. лв.	64 615	82 907	104 364	98 857
Приходи от дейността, общо хил. лв.	87 619	104 814	123 658	125 209
Печалба от дейността, общо хил. лв.	8 549	17 305	17 900	11 130
Дълготрайни материални активи (ДМА) в земеделие, гори и рибно стопанство, хил. лв.	39 749	37 844	39 108	40 749
ДМА в преработващия сектор, хил.лв.	10 707	11 694	12 368	12 487
ДМА за всички сектори, хил. лв.	63 510	64 438	65 091	69 826
Разходи за придобиване ДМА за сектора на селско, горско и рибно стопанство, хил.лв.	6 905	6 557	10 913	8 687
Разходи за придобиване на ДМА общо за Община Иваново, хил.лв.	10 711	10 823	15 047	16 080
Разходи за средна работна заплата в Община Иваново, лв/година.	10 860	11 962	13 191	15 124

Източник: ТСБ - Север, Отдел „Статистически изследвания – Русе“

Един от възможните основни фактори за устойчивия ръст на производството в земеделието на Община Иваново е високата осигуреност с ДМА (земя и техника) и високите годишни разходи за придобиване на ДМА – Таблица 2. Разходите за придобиване на ДМА за сектора на земеделието през 2023 г. нарастват с **50,15 %** спрямо нивото за 2020 год. Този ръст общо за икономиката на Община Иваново е сравнително по-малък – ДМА нарастват общо с **39,26 %** за периода, което показва водещата роля на земеделието в икономиката на Общината.

Данните от наблюдаваните в Областна дирекция „Земеделие“ – Русе показатели за земеделието в Община Иваново, показват **добър баланс между полското производство и трайните насаждения**. Отчитаните площи заети с полски култури се поддържат на стабилно равнище за периода 2020 – 2023 г. като е отчетено известно **увеличение** към края на периода. Това може да се обясни с повишения интерес към производството на зърнени и технически култури, което до 2023 г. има добра рентабилност поради осигуреността с ДМА и добри преки плащания на декар от ЕС.

Като се има предвид известното увеличение на площите с полски култури в Общината и по-значителното от него увеличение на произведената продукция в сектора може обосновано да се предположи, че се увеличава средният икономически размер и икономическа ефективност на земеделските стопанства. Влияние върху това оказва и показаната по-горе „енерговъоръженост“ на труда чрез повишени инвестиции за ДМА в земеделието от ПРСР 2014 – 2020 год.

Друга характерна особеност за земеделието в Община Иваново е тенденцията за устойчив интерес към трайните насаждения за плодове, като площите от нови насаждения **се увеличават през 2023 год. спрямо 2021 г.** Поради бракуването на стари насаждения от лозя и **особено на орехи и лешници от приключили проекти** на млади фермери по мярка 6.1 на ПРСР, общият брой насаждения остава сравнително постоянен и даже намалява незначително. По данни на ОД „Земеделие и храни“ – гр. Русе, средната за периода 2021 – 2024 г. площ наблюдавани трайни насаждения в община Иваново е **3 701,25 дка, със спад от 6,85 % за 2023 г. спрямо 2020 г.**

Предполага се, че интересът към производството на плодове ще се запази устойчив, ако се постигне напредък в създаването на малки мощности за преработка. Наше проучване в Общинската комисия по земеделие в община Иваново показва, че са започнати няколко перспективни проекта за преработка на мляко и плодове - например в с. Тръстеник и с. Червен. Поддържа се и дейността на сдружението за пчеларство в с. Иваново, на малки предприятия за първична преработка на пчелен мед и други продукти в с. Сваленик и с. Кошов.

1.3. ПАЗАР НА ТРУДА И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

- **Състояние на пазара на труда**

По данни на ДБТ – гр. Русе, равнището на безработица в Община Иваново спада от **238 безработни лица** и коефициент **8,2 %** средно за **2020 г.** до **105 безработни** и равнище на безработица **4,1 %** средно за 2023 г. Като сравнение може да се изтъкне, че за 2023 г. безработицата средно за Област Русе е **3,4 %**.

С цел повишаване на заетостта в икономиката на общината е създадена добре работеща система за регулярни срещи с работодатели от общината, така че да се ускорява прехода от безработица към заетост. В периода 2021 – 2024 г. са организирани 81 срещи с работодатели (от които 28 срещи с Общината) с 39 работодатели, т.е. средно 20 срещи на годика с общо 10 работодатели (фирми и публични организации). За съжаление обаче има само едно новоразкрито работно място – през 2021 г.

С цел понижаване на безработицата и обучение на безработни лица в рамките на общината в периода 2021 – 2023 г. се изпълняват програми за субсидирана заетост като: „Регионална програма за заетост - 21“, „Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица/на хора с трайни увреждания“, „Помощ при пенсиониране“ и др. По данни от ДБТ – Русе, до м. Август 2024 г. са вложени общо **288 чов. месеца т.е. 72 чов. месеца годишно**, или средно **6 души/год.** като са изплатени общо **261,69 хил. лв.** за възнаграждения и осигуровки.

Разходите за възнаграждения общо за предприятията от нефинансовия сектор в Община Иваново (**Таблица 2 по-горе**) имат характерната динамика за увеличения в периода. През 2020 г. те спадат с **13,48 %** спрямо равнището за 2019 г., а през 2021 г. бележат ръст от **16,50 %** спрямо „кризисната“ 2020 г., като дори надвишават „базисната“ 2019 г. с **0,79 %**. През 2022 год. те нарастват с **29,89 %** спрямо пандемичната 2020 год.

Данните за изменението на средната работна заплата показват аналогична на разходите за възнаграждения динамика в периода 2019 – 2023 год. За „пандемичната“ 2020 г. те са по-големи от „базисната“ с **5,75 %**, а за отчетната 2021 год. са вече по-големи с **14,67 %** спрямо 2020 г. Налице е ръст на средната работна заплата с **21,26 %** за целия период 2019 – 2021 год. През 2022 год. този показател вече нараства с **26,24 %** спрямо „кризисната“ 2020 год.

- **Състояние и развитие на образованието**

Основните показатели за образованието за Община Иваново са представени обобщено в **Таблица 3**. Не са посочени данни за сравнение с област Русе и за гр. Русе, тъй като от сравнението не биха могли да се направят значими изводи и препоръки за сектора в Общината.

Таблица 3.

Ключови показатели за образованието в Община Иваново

Показател	Учебна година			
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Детски градини, включително филиалите, бр.	1 + 5 фил.	1 + 5 фил.	1 + 5 фил.	1 + 5 фил.
Педагогически персонал в детски градини и филиали, броя, вкл. директор	15	15	15	15
Деца в детските градини, броя	137	121	129	126
Общообразователни училища, броя	3	3	3	3
Учители и директор, общо броя	26	26	26	26
Учащи в общообразователни училища, броя	160	169	152	143

Източник: НСИ, Община Иваново, собствени пресмятания

В периода след 2020 г. не се наблюдават съществени изменения в образователната структура в община Иваново. Броят на училищата и детските градини в общината, както и на учителите и персонала в детските градини остава непроменен. Не така е обаче ситуацията за обучаемите в училищата, за които са налице тенденции за намаление. Основна причина за това е миграцията на част от населението извън общината и особено в чужбина. Средно за година са **отпадали от образование 2,4 % от записаните ученици**.

Броят деца в детската градина „Ален Мак“ и филиалите през периода от 2021/2022 год. до 2023/2024 год. остава постоянен **средно около 125 деца**. Капацитетът е достатъчен и засега няма случаи на отказ за настаняване на деца в детските градини.

Като сериозно предизвикателство се очертава идентифицирането на причините за намаляване на броя ученици в общината. За четири учебни години те намаляват от 160 ученика през учебната 2020/2021 г. до 143 ученика през последната 2023/2024 г., т.е. **намалението на броя ученици е 10,63 %**. Възможни причини за това могат да се търсят както в миграция на родители извън Общината, така и влошените условия за живот на част от населението.

Положителна черта на образователната дейност е фактът, че Общинското ръководство отделя сериозно внимание и подкрепя тази дейност в общината, което е приоритет за изпълнението на ПИР. Общината осигурява автобусен транспорт за децата от училищата и детските градини и извършва текущ ремонт на сградите и отоплителните инсталации.

Като следствие от сериозната работа по проекти през разглеждания период за четири учебни години училищата са **изпълнили 11 проекти за общо 36 760 лв.** Постигната е сравнително висока наситеност на училищата с компютърна техника. За обучение в областта „Информационни и комуникационни технологии“ (ИКТ) учениците разполагат с общо 44 броя компютри, лаптопи и таблети. Средно за периода е постигната **„плътност“ от 28 компютърни конфигурации на 100 ученика**, което е много добър резултат спрямо възприетата в някои общини от Област Русе **целева осигуреност от 10 броя/100 ученика**. Достъп до Internet е осигурен за цялата територия на трите училища в с. Щръклево, с. Иваново и с. Тръстеник.

- **Състояние и развитие на здравеопазването и социалните дейности**

Проведеното проучване в населените места на община Иваново показва, че **равнището на осигуряване и изпълнение с медицински и дентистки услуги е относително високо**. За населени места с общо 78 % от населението на Общината е налице устойчива система на регулярни посещения от лекари, обикновено следобед 15 – 18 часа. Не толкова добро е нивото на медицинското и дентистко обслужване в няколко селища в периферията на територията с общо 12,6 % от общото население на общината. Без ясно становище от анкетирането по въпроса могат да се отнесат 9,4 % от проучените населени места.

Състоянието на материалната база може да се оцени като много добро. В периода е извършен ремонт на един медицински кабинет (с. Тръстеник), закупено е медицинско оборудване в с. Пиргово и предстои да бъде открит зъболекарски кабинет в с. Сваленик. Необходим е текущ ремонт на здравната служба в с. Щръклево и основен ремонт на кабинета в с. Табачка.

Устойчиво се развива и социалната дейност в Общината. Социалната услуга/проект „Обществена трапезария в Община Иваново“ по Целева програма „Обществени трапезарии“ е финансирана от Фонд „Социална закрила“, Капацитетът за възрастни хора и такива в неравностойно положение за периода 2021 – 2022 г. е 150 лица. За 2021 г. от фонд „Социална закрила“ са изразходвани **119,52 хил. лв.**, а за **2022 г. – 132,12 хил. лв.** През 2023 г. и през 2024 г. Община Иваново не е участвала в горепосочената програма.

През 2023 и аналогично 2024 г. за услуга „Топъл обяд“ по Програма за храни и основно материално подпомагане от ЕСФ също са подпомогнати 150 възрастни хора и такива в неравностойно положение. През 2023 г. средствата възлизат на 135,71 хил. лв., а за 2024 г. индикативно ще се отчетат 137,89 хил. лв. По услугата „Асистенстска подкрепа“ в община Иваново за периода 2021 – 2024 г. са включени 117 души, а изразходваните средства вкл. очакваните за 2024 г. са **809,92 хил. лв.** По услугата „Механизъм лична помощ“ в община Иваново са включени за периода 2021 – 2024 г. общо 212 ползватели. Изразходваните средства от държавния бюджет са **2 267,25 хил. лв.**, с дофинансиране от общината за **322,78 хил. лв.**

Раздел 2. ОЦЕНКА НА ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2023 Г. НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИР) 2021– 2027 Г.

2.1. СТРУКТУРА НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р - ИВАНОВО

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности проекти. Предмет на МО на ПИР е наблюдението и оценката за изпълнението на целите и приоритетите по резултатите от мерките и проектите, на база на определени индикатори за резултат на ПИРО.

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Устойчиво и балансирано подобряване на местната икономика и качеството на живот, чрез интегрирано развитие на инфраструктурата и средата за бизнес със съседните общини, подобряване на капацитета на социалния капитал за местно развитие и подкрепа на социалната интеграция и културата

ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ПИР – ИВАНОВО 2021 – 2027 Г.

Фигура 2. Структура на целите и приоритетите на ПИР – Иваново 2021 – 2027 г.

2.2. АНАЛИЗ НА ПРОЕКТИТЕ, ИЗПЪЛНЕНИ ПРЕЗ 2021 – 2023 Г. ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА МЕРКИТЕ НА П И Р – ИВАНОВО 2021 – 2027 Г.

2.2.1. ОБЩ АНАЛИЗ НА ПРОЕКТИТЕ В ГОДИШНИТЕ ДОКЛАДИ НА КМЕТА

Методиката на анализ, която се прилага в тази част на Доклада за МО на ПИР – Иваново включва в себе си следните етапи и компоненти:

1. Задълбочен преглед на годишните доклади за наблюдение на изпълнението на П И Р на Община Иваново за периода 2021 – 2023 г., т.е. първите три години от изпълнението;

2. Анализ за същността и целите на проекти и дейности, осъществени на територията на общината за разглеждания период. Приета е работна дефиниция, че проекти и дейности са завършени по своя смисъл инициативи, финансирани от различни източници (европейски фондове, национално финансиране, общински бюджет, други източници), имащи ясни задачи и област на въздействие, времеви обхват (начална и крайна дата, срок за изпълнение), идентифицируеми резултати;

3. Класифициране на описаните в годишните доклади дейности по приоритети и специфични цели на ПИРО, като се допуска възможността, някоя дейност да подпомага повече от една специфична цел в рамките на един или повече приоритети;

4. Въз основа на експертна оценка се определя съотнесимост на всяка дейност към конкретен индикатор или индикатори за резултат от ПИРО, там където е възможно;

5. Извършване на анализ на обработените данни в следните направления:

- По всеки приоритет: колко и какви проекти, мерки и инициативи са изпълнявани, с акцентирание върху конкретни области или пренебрегване на други;
- По години: изследва се дали има разлика в динамиката по години, има ли години с повече дейности и такива с по-малко, потенциални причини за това;
- По индикатори: въз основа на експертна оценка се изследва колко проекти, дейности и инициативи допринасят към достигане на целеви стойности по дадени индикатори.

6. Формулиране на изводи: по приоритети – има ли групиране на усилия и дейности предимно към някои приоритети; по индикатори – къде се поставя акцент, които са най-таргетираните индикатори; по години – има ли диспропорции или инерция във времето.

7. Формулиране на препоръки – за промени в насочеността на извършваните дейности, за информационното осигуряване и структурата на годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО и др.

ПРИОРИТЕТ 1. Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост

По Специфична цел (СпЦ) 1.1. „Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвеститорския интерес към общината“ са изпълнени сравнително ограничен брой проекти, в рамките на които са извършени някои дейности по години, както следва:

За 2021 г., две дейности: (1) сключен договор за модернизация на пазара в с. Щръклево, с принос към индикатор 3; (2) одобрен проект за насърчаване на пчеларството и пчелните продукти в община Иваново, с принос към индикатор за резултат 3;

За 2022 г., една дейност за сключен договор за модернизация на пазара в с. Щръклево, с принос към индикатор за резултат 3;

За 2023 г., една дейност за приключване на дейности по договор за модернизация на пазара в с. Щръклево, с принос към индикатор 3;

По СпЦ 1.2. „Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и за подобряване на заетостта“ за 2021 г. няма информация за целево подготвени и/или изпълнявани проекти. Следва да се отбележи обаче, че и за трите разглеждани години (2021, 2022, 2023 г.) две от дейностите, отнесени към Приоритет 2, СпЦ 2.1. също имат принос и към настоящата цел 1.2. За 2022 г. има една дейност с косвен принос към тази Сп. Ц - подадено проектно предложение по Малка грантова схема „Създаване на работни места“. Други 4 бр. дейности от Приоритет 2, СпЦ 2.1 също допринасят към настоящата СпЦ 1.2. За 2023 г., една дейност: „изпълнение на проект за заетост на хора с увреждания“ със средства от Финансовия механизъм на ЕИП, както и други три дейности от Приоритет 2, СпЦ 2.1 също допринасят към настоящата СпЦ 1.2.

СпЦ цел 1.3. „Общинска програма за развитие на туризма“. За тази СпЦ няма конкретни разработени или финансирани проекти, с подкрепяща роля са приетите Програма за развитие на туризма (ежегодно), изготвянето на Културен календар на Община Иваново, отдаването под наем на общински земеделски земи.

Обобщена картина на разпределението на предприетите дейности по Приоритет 1 по специфични цели и по години е представена в Таблица 4:

Таблица 4.

Разпределение на предприети дейности по Приоритет 1 „Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост“

Специфични цели към приоритета	Дейности, броя, по години			Общо
	2021	2022	2023	
СпЦ 1.1. Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвеститорския интерес към общината	2	1	1	4
СпЦ 1.2. Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и подобряване заетостта	2	5	4	11
СпЦ 1.3. Общинска програма за развитие на туризма	1	1	1	3
Общо за Приоритет 1:	5	7	6	18

Източник: Община Иваново, собствени пресмятания

Анализът на данните показва, че усилията се насочват предимно към Сп. Ц 1.2., но основно заради дейности, отчетени към друг приоритет (П2, Сп Ц. 2.1) и имащи също принос към подобряване на заетостта в общината. Подобряването на бизнес средата се търси единствено чрез модернизацията на обект „Пазар“ в с. Щръклево. Това донякъде е обосновано от ограничените възможности за въздействие, които нормативната база дава на местната власт по отношение на условията за правене на бизнес и липсата на сериозен общински финансов ресурс за целево инвестиране в тази сфера. Мерките за развитие на туризма се изразяват чрез приемането на ежегодна Програма на общинско ниво, налице са предпоставки за извършването на още повече дейности в тази посока, поради наличието на обект на ЮНЕСКО на територията на общината. Динамиката по години показва една относително по-силна 2022 г., но без особени разлики спрямо 2021 и 2023 г.

ПРИОРИТЕТ 2. Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция

По **Сп Ц 2.1.** „Повишаване капацитета и подобряване базата за развитие на човешките ресурси“ са предприети и извършени следните проекти и дейности по години, както следва:

За 2021 г, три дейности: (1) изпълнен проект по програма „Красива България“ за ремонт на кметството в с. Кошов, принос към индикатор 23; (2) участие в „Регионална програма за заетост“, назначени четири лица, принос към индикатор 7; (3) участие в проект за заетост на трайно безработни лица, назначени 10 лица, принос към индикатор 7;

За 2022 г., седем дейности: (1) подаден проект по Малка грантова схема „Създаване на работни места“ за осигуряване на заетост на хора с увреждания, принос към индикатор 7; (2) изпълнен проект по програма „Красива България“ за ремонт на траурен дом и гробищен парк в с. Щръклево; (3) изграждане на нова обществено-обслужваща сграда в с. Мечка, принос към индикатор 23; (4) участие в „Регионална програма за заетост“, назначени 10 лица, принос към индикатор 7; (5) участие в програма „Старт на кариерата“, назначено едно лице, принос към индикатор 7; (6) участие в проект за заетост на трайно безработни лица, назначени две лица, принос към индикатор 7; (7) участие в програма „Помощ при пенсиониране“, назначено едно лице, принос към индикатор 7;

За 2023 г., четири дейности: (1) сключен договор за изграждане на многофункционална обществена сграда в с. Щръклево, принос към индикатор 23; (2) участие в проект за заетост на трайно безработни лица, назначени 10 лица, принос към индикатор 7; (3) участие в програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания, назначени две лица, принос към индикатори 7 и 26; (4) участие в програма „Помощ при пенсиониране“, назначено едно лице, принос към индикатор 7;

По **Сп Ц 2.2.** „Развитие на образованието, здравеопазването и на подкрепата за социална интеграция“ са предприети и извършени следните проекти и дейности по години, както следва:

За 2021 г, шест дейности: (1) участие в проект за патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания по ОП „РЧР“, принос към индикатори 26, 27, 28; (2) участие на всички училища в общината по проект „Подкрепа за успех“, принос към индикатори 22 и 24; (3) участие в проект „Равен достъп до училищното образование в условията на криза“ по ОП „НОИР“, принос към индикатори 22 и 24; (4) предоставена услуга по механизма „Лична помощ“, назначени 45 лични асистенти и 13 социални асистенти, принос към индикатор 26; (5) оборудван с общински средства зъболекарски кабинет в с. Пиргово, принос към индикатор 28; (6) осъществяване на услугата „Домашен социален патронаж“ с общинско финансиране, принос към индикатор 26;

За 2022 г. са изпълнени седем дейности: (1) одобрен проект за услуга „Топъл обяд“ за предстоящ период 01.2023 – 09.2025 г., принос към индикатор 26; (2) изпълнение на проект „Обществена трапезария в Община Иваново, принос към индикатор 26; (3) изпълнен проект за изграждане на „Център за извънкласни занимания за деца с творчески умения“, принос към индикатори 22 и 24; (4) участие на всички училища в общината по проект „Подкрепа за успех“, принос към индикатори 22 и 24; (5) участие в проект „Равен достъп до училищното образование в условията на криза“ по ОП „НОИР“, принос към индикатори 22 и 24; (6) предоставя се услуга по механизма „Лична помощ“, назначени 44 лични асистенти и 16 социални асистенти, принос

към индикатор 26; (7) осъществяване на услугата „Домашен социален патронаж“ с общинско финансиране, принос към индикатор 26;

За 2023 г. са изпълнени седем дейности: (1) изпълнение на проект за услуга „Топъл обяд“ за периода 01.2023 – 09.2025 г., принос към индикатор 26; (2) участие на всички училища по проект „Подкрепа за успех“, принос към индикатор 22 и 24; (3) участие в проект „Равен достъп до училищното образование в условията на криза“ по ОП „НОИР“, принос към индикатори 22 и 24; (4) предоставена услуга по механизма „Лична помощ“, назначени 56 лични асистенти и 20 социални асистенти, принос към индикатор 26; (7) осъществяване на услугата „Домашен социален патронаж“ с общинско финансиране, принос към индикатор 26;

По СпЦ 2.3. „Подкрепа на читалищата за развитие на културата и за сътрудничество с местния бизнес“ са извършени следните проекти и дейности, както следва:

За 2021 г., е одобрен проект за аварийен ремонт на НЧ „Просвета“ в с. Кошов, принос към индикатор 30; За 2022 г., една 1 дейност за сключен договор за аварийен ремонт на НЧ „Просвета“ в с. Кошов, принос към индикатор 30; За 2023 г. една дейност за читалището в с. Тръстеник, където е закупено оборудване за музейна сбирка;

Обобщена картина на разпределението на предприетите дейности по **Приоритет 2** по специфични цели и по години е представена в **Таблица 5**:

Таблица 5.

Разпределение на предприети дейности по Приоритет 2 „Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция“

Специфични цели към приоритета	Дейности, броя, по години			Общо
	2021	2022	2023	
СпЦ 2.1. Повишаване на капацитета и подобряване на базата за развитие на човешките ресурси	3	7	4	14
СпЦ 2.2. Развитие на образованието, здравеопазването и на подкрепата за социална интеграция	6	7	7	20
СпЦ 2.3. Подкрепа на читалищата за развитие на културата и за сътрудничеството с местния бизнес	1	1	1	3
Общо за приоритет 2:	10	15	12	37

Източник: Община Иваново, собствени пресмятания

Данните към **Приоритет 2** ясно подчертават социалната насоченост на работата на общинските звена, тъй като за **Сп Ц 2.2.** са реализирани най-много дейности (20 бр.) в сравнение с другите две специфични цели. Общо за **Приоритет 2** са реализирани 37 дейности, което е двойно повече от тези при Приоритет 1, например. Акцент се поставя на социалната интеграция и грижата за хора от уязвими групи или такива със специфични потребности, на второ място се търси спонсорирана заетост чрез национални програми на млади хора и трайно безработни чрез назначаването им в общински структури.

Следва да се отбележи активно действащата програма за назначаване на лични и социални асистенти на хора, които се грижат за нуждаещи се от обгрижване. Стимулирането на образованието се извършва чрез мерки за осигуряване на привлекателни условия за обучение и за привличане и задържане на учащите до завършване на образователна степен, като това е продиктувано основно от негативните демографски тенденции както за региона, така и за страната като цяло.

Слабо застъпени са дейности за подкрепа на читалищата и взаимодействие с бизнеса. Вероятно по тази специфична цел има и други възможности за нови дейности и проекти за осигуряване на читалищната дейност материални ресурси, логистична подкрепа при участие на състави в събития, библиотечни фондове и др. Динамиката по години **откроява 2022 г.**, в която дейностите са 50 % повече спрямо предходната 2021 г. Този ръст основно се дължи на повечето реализирани дейности за развитие на човешките ресурси (Сп Ц 2.1).

ПРИОРИТЕТ 3. Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението

По Сп Ц 3.1. „Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура“ са предприети и извършени следните проекти и дейности по години, както следва:

За 2021 г., седем дейности: (1) продължение от 2020 г. на строително-монтажни работи по уличната мрежа на с. Щръклево и с. Иваново, принос към индикатор 33; (2) ремонт на уличната мрежа в села от община Иваново за отстраняване на дупки по асфалтовата настилка, хлътвания и неравности, принос към индикатор 33; (3) първи етап на ремонт на уличната мрежа в села от общината поради амортизация и за отстраняване на слягания, деформации, пукнатини, принос към индикатор 33; (4) втори етап за ремонт на уличната мрежа, принос към индикатор 33; (5) полагане на напречна маркировка по общинска улична мрежа пред училища и детски градини, принос към индикатор 33; (6) текущ ремонт на пътища в общината и полагане на напречна маркировка, принос към индикатор 32; (7) укрепване на каменно-кивгирен мост в с. Червен, принос към индикатор 33;

За 2022 г., четири дейности: (1) полагане на напречна маркировка по общинска улична мрежа, принос към индикатор 33; (2) текущ ремонт на пътища в общината и полагане на напречна маркировка, принос към индикатор 32; (3) укрепване на каменно-кивгирен мост в с. Червен, принос към индикатор 33; (4) реконструкция и рехабилитация на общински път към Ивановски скални църкви, принос към индикатор 32;

За 2023 г., две дейности: (1) реконструкция и рехабилитация на общински път към Ивановски скални църкви, принос към индикатор 32; (2) текущ ремонт на две улици в с. Кошов, принос към индикатор 33;

По Сп Ц 3.2. „Поддържане и развитие на урбанизираните територии и на околната среда“ са предприети и извършени следните проекти и дейности по години, както следва:

За 2021 г., две дейности: (1) реконструкция на участъци от ВиК на с. Сваленик – етап 1, принос към индикатор 37; (2) изграждане на площадка за фитнес на открито в с. Пиргово;

За 2022 г., четири дейности: (1) реконструкция на участъци от ВиК мрежата на с. Сваленик – етап 2, принос към индикатор 37; (2) доклад за трансфер по договор с МРРБ за СМР

за укрепителни мероприятия в с. Пиргово, към индикатор 35; (3) проект за площадка за мини футбол в с. Пиргово; (4) изградени пет детски площадки в пет села от общината.

За 2023 г., три дейности: (1) разработен проект по програма INTERREG VI-A за подобряване на зелената инфраструктура в община Иваново, принос към индикатор 34; (2) започнати СМР за укрепителни мероприятия в с. Пиргово (впоследствие спрени), принос към индикатор 35; (3) изградени още пет детски площадки в села от общината;

По СпЦ 3.3. „Подобряване на качеството на комуналните услуги“ (за 2021 и 2022 г.) са предприети и извършени следните проекти и дейности по години, както следва:

За 2021 г., четири дейности: (1) изготвен проект и започнати действия за техническа и биологическа рекултивация на общинско депо за отпадъци в община Иваново, принос към индикатор 38; (2) участие в проект за анаеробна инсталация за биоразградими отпадъци, принос към индикатор 38; (3) проект за собствена инсталация за сепариране на битови отпадъци в община Иваново, принос към индикатор 38; (4) въвеждане на система за събиране на отпадъчни материали (хартия, картон, метали, пластмаси, стъкло) в общината.

За 2022 г., четири дейности: (1) сключен договор за изготвяне на Морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци в община Иваново; (2) участие в проект за анаеробна инсталация за биоразградими отпадъци, принос към индикатор 38; проект за собствена инсталация за сепариране на битови отпадъци в община Иваново, принос към индикатор 38; (3) въвеждане на система за събиране на отпадъчни материали (хартия, картон, метали, пластмаси, стъкло) в общината; (4) изготвен работен проект „Техническа и биологическа рекултивация на общинско депо – Иваново“.

За 2023 г., шест дейности: (1) проект за строеж на уличен водопровод в с. Щръклево за водоснабдяване на нова обществена сграда; (2) въведена в експлоатация анаеробна инсталация за биоразградими отпадъци, принос към индикатор 38; (3) започнати дейности по проект за собствена инсталация за сепариране на битови отпадъци в община Иваново, принос към индикатор 38; (4) действаща система за събиране на отпадъчни материали (хартия, картон, метали, пластмаси, стъкло) в общината; (5) сключен договор за приемане и третиране на опасни отпадъци; (6) завършен е Морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци в община Иваново, съгл. сключен през 2022 г. договор;

Обобщена картина на разпределението на предприетите дейности по **Приоритет 3** по специфични цели и по години е представена в **Таблица 6**.

Усилията по **Приоритет 3** са насочени предимно към ремонта, поддръжката и обновяването на транспортната инфраструктура (пътна и улична мрежа). Това е обосновано от факта, че тя е общинска собственост и Общината е в правомощията си да полага грижи за нея, за разлика от други инфраструктурни системи, които в много случаи са собственост на водоснабдителни и енергийни дружества.

Таблица 6.

Разпределение на предприети дейности по Приоритет 3 „Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението“

Специфични цели към приоритета	Дейности, броя, по години			Общо
	2021	2022	2023	
СпЦ 3.1. Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура	6	4	2	12
СпЦ 3.2. Поддържане и развитие на урбанизираните територии и на околната среда	2	4	3	9
СпЦ 3.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги	4	4	6	14
Общо за приоритет 3:	12	12	11	35

Източник: Община Иваново, собствени пресмятания

Някои дейности са провокирани от необходимостта за преодоляване на последици от природни явления (напр. укрепване на дерета, на мост). Други ясно показват стремежа на общинското ръководство да подобрява средата за семействата, деца и младежи чрез изграждане на нови детски площадки по съвременен дизайн и мерки за безопасност, както и на площадка за фитнес на открито. Следващо направление е това по СпЦ 3.3, където се реализират множество проекти и дейности, подобряващи едновременно както комуналните услуги, така и грижата за околната среда. Това се прави главно чрез проекти за събиране, сепариране и преработка на отпадъци, рециклиране на отпадъчни материали и др.

Таблица 7.

Разпределение на предприети дейности по всички приоритети от ПИР

Приоритет	Дейности, броя, по години			Общо
	2021	2022	2023	
П 1. „Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост“	5	7	6	18
П 2. „Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция“	10	15	12	37
П 3. „Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението“	12	12	11	35
Общо за приоритет 3:	27	34	29	90

Източник: Община Иваново, собствени пресмятания

Обобщавайки констатациите за извършените дейности по трите приоритета може да се направи изводът, че Община Иваново полага значителни усилия за изпълнението на ПИР като равномерно обръща внимание и подхожда балансирано към всички негови приоритети. Това може да се види от Таблица 7.

Таблица 8.

Съотнасяне на предприети дейности към индикатори за резултат от ПИР

№	Индикатор за резултат	Допринасящи дейности, броя, по приоритети		
		П 1	П 2	П 3
3	Увеличаване на приходите от дейността на нефинансовите предприятия, % или хил. лв.	4		
7	Равнище на безработица в общината, %		10	
22	Годишен дял на деца, с подобрени условия на обучение с охрана и съвременно обзавеждане, %		7	
23	Дял на населението с изградени подходи за хора с увреждания до обществени сгради, %		3	
24	Намаляване на дела на отпадащите ученици от основното образование, броя за година		7	
26	Ръст на обхванати хора в неравностойно положение в социални проекти и в Национални програми за заетост, % (или среден брой)		10	
27	Увеличение на дела на населението на възраст над 80 г., %		1	
28	Увеличение на обхвата на населението с подобрени здравни услуги, %		2	
30	Дял на ползвателите на ремонтирани читалищни сгради и етнографски обекти, % от населението		2	
32	Ползватели на новоизградени, реконструирани и модернизирани пътища, брой жители			4
33	Ползватели на ремонтирана улична мрежа, пешеходни зони и мостови съоръжения, брой жители			9
34	Усвоени средства от европейски и национални програми и фондове, хил. лева			1
35	Население, което се ползва от мерки за защита от наводнения и свлачища, брой жители			2
37	Дял на населението в селища с частична подмяна на водопроводната мрежа, %			2
38	Дял на населението в селища с наличие на пречиствателна станция за отпадни води, %			7
		4	42	25

Източник: Община Иваново, собствени пресмятания

Видим е стремежът на Община Иваново да изпълнява дефинираните специфични цели по трите приоритета на ПИР. За разглеждания тригодишен период са реализирани общо 90 активности, като някои от тях допринасят за постигането на повече от една специфична цел. Голям дял от тях са насочени към **Приоритет 2** и **Приоритет 3**, което потвърждава необходимостта от целенасочени действия за развитието на социалния капитал и на инфраструктурата, които са възприемани като едни от важните предпоставки за локализиране и развитие на иновативни икономически субекти в даден регион, а оттам и за по-успешно социално-икономическо развитие.

Друго потвърждение в тази насока е съотнасянето, макар и субективно въз основа на експертна оценка, на предприетите дейности и осъществени проекти към конкретни индикатори за резултат, по които се оценява изпълнението и ефективността на ПИР. По-долу е дадена Таблица 9, където е поместен пълен списък с конкретни достигнати стойности по индикатори, а тук в Таблица 8 е представена извадка само с онези индикатори (номерацията им е съгласно Таблица 9), към които дейностите допринасят за изпълнението.

Съотнасянето между дейности и индикатори позволява да се отговори на два въпроса:

1. **Кой приоритет има най-много връзки с конкретни индикатори:** очевидно това е **Приоритет 2**, по който са изпълнявани 37 дейности (вж. табл. 7), но някои от тях въздействат върху повече от един индикатор и затова приоритетът реализира 42 връзки. Следващ по брой връзки между дейности и индикатори е **Приоритет 3** с 25 връзки (от табл. 8).

2. **Кои са индикаторите, към които са насочени най-много дейности и проекти:** това са **индикатор 7** „Равнище на безработица в общината“, т.е. множество дейности (10 бр.) от различни специфични цели са насочени към намаляване на безработицата в общината; **индикатор 26** „Ръст на обхванати хора в неравностойно положение в социални проекти и в Национални програми за заетост“, към който са насочени също 10 бр. дейности и проекти; **индикатор 34** „Ползватели на ремонтирана улична мрежа, пешеходни зони и мостови съоръжения“, към който са адресирани 9 бр. дейности и проекти. Следващи по внимание са **индикатор 22** (Годишен дял на деца, с подобрени условия на обучение с охрана и съвременно обзавеждане) и **индикатор 24** (Намаляване на дела на отпадащите ученици от основното образование) с по 7 активности. **Индикатор 38** „Дял на населението в селища с наличие на пречиствателна станция за отпадни води“ също е с 7 насочени към него активности, но те са косвен характер, тъй като все още няма проект за строеж на пречиствателна станция.

Въз основа на извършения анализ могат да се формулират следните препоръки:

1. Да се унифицират годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИР с приоритети и цели в съдържанието на ПИР. Докладите за 2021 и 2022 г. са структурирани по приоритети и цели с друга дефиниция, различаваща се от тази в ПИР. Докладът за 2023 г. съвпада като структура с целите и приоритетите на ПИР;

2. Да се обърне внимание на индикатори за резултат, към които няма включена информация в годишните отчети, а в същото време други източници свидетелстват за насочени дейности към тях и съответно това би затруднило реализирането на специфичните цели. В конкретния пример на община Иваново следва да се допълни информацията за евентуални инициирани усилия за дейности за развитие на туризма и на бизнес средата. Полезно би било да се посочва всеки проект или дейност към постигането на кой индикатор за резултат е ориентиран, за да се минимизира субективизма при експертната оценка по-късно;

3. Да се посочва в съответния годишен доклад степента на изпълнение на конкретния проект или дейност в случаите, когато е многогодишен, както и степента на усвояване на договорените средства, техният източник и т.н. Това би улеснило изпълнението на някои следващи раздели от Доклада за МО на ПИР за периода 2021 – 2024 г.

2.2.2. АНАЛИЗ НА ПРОЕКТИТЕ И ВЛОЖЕНИТЕ РЕСУРСИ СЪГЛАСНО ГОДИШНИ СПРАВКИ ЗА КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ, ИСУН 2020 И ДР. ЗА 2021 – 2023 Г.

ПРИОРИТЕТ 1. Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост

По Сп. Ц 1.1. „Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвеститорския интерес към общината“ поради спецификата няма много проекти. Специфично е също финансирането на проекти за намаляване на икономическите последици от „Ковид“ пандемията. За 2021 г., когато е приключила тази мярка, са финансирани проекти на 8 (осем) дружества на обща стойност от **196,49 хил. лв** от ЕС при 100 % БВП.

Пример на проект по Специфична цел 1.1 е разработената програма и план за ПЧП, посочен в утвърдената от община Иваново „Краткосрочна програма“ 2020 – 2022 г. за насърчаване използването на енергия от ВЕИ и биогорива.

По Сп. Ц 1.2. „Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и за подобряване на заетостта“ в периода 2021 – 2023 г. са изпълнени проекти за развитие на земеделските стопанства. Първо, това са два проекта по Мярка 6.3 на ПРСР за подпомагане развитието на малки стопанства на обща стойност **58,67 хил. лв.**, финансирани по Програма ПРСР 2014 – 2020 г. Два проекта на млади фермери по мярка 6.1 на ПРСР са финансирани с общо **98,67 хил. лв.**, при 100 % безвъзвездна помощ от ПРСР.

По мярка 4.1 на ПРСР са изпълнени три проекта на обща стойност **164,33 хил. лв.**, от които **91,57 хил. лв.** от ПРСР и **72,74 хил. лв.** собствено финансиране. По мярка 19 на ПРСР (МИГ) е финансирано сдружението за МИГ „Иваново - Две могили“ за популяризиране на местната идентичност и разработване на СВOMP в размер на **59,30 хил. лв.** от ПРСР.

По мярка 16.1 „Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ“ в с. Тръстеник и с. Червен в периода 2021 – 2025 г. се изпълнява проект за „Превенция на заболяванията и иновации в репродукцията в козевъдството“ на обща стойност за периода от **879,80 хил. лв.** чрез БВП. В създадения Център по добив и съхранение на семенна течност, ембриология и ембриотрансфер в с. Тръстеник се популяризират резултати от проекта чрез демонстрации на иновативно оборудване и технологии и др.

Финансиран е за периода 2021 – 2023 г. със средства от т.нар. Норвежка програма иновативен проект „GALOP – Растеж чрез развитие на местния потенциал“ за насърчаване на местното производство на мед.

По Сп. Ц 1.3. „Общинска програма за развитие на туризма“ са подготвени, търси се финансиране и се изпълняват проекти за развитие на туристическа инфраструктура и за иновативни услуги с участието на общината и заинтересовани местни къщи за гости.

През 2023 г. за нуждите на Туристически информационен център (ТИЦ) с. Иваново са закупени 10 броя електрически тротинетки и два броя електрически триколки на сметна стойност общо **12,40 хил. лв.**, с изпълнение за годината **12,26 хил.лв** по европейска програма.

ПРИОРИТЕТ 2. Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция

По Сп. Ц 2.1. „Повишаване на капацитета и подобряване на базата за развитие на човешките ресурси“ през периода са изпълнени разнообразни проекти.

През 2021 е извършен ремонт на кметството в с. Кошов на сметна стойност **175,90 хил. лв.** по плана за 2020 – 2021 г. , актуален разход от **5,98 хил. лв** от общинския бюджет. Планиран е за 2021 - 2022 г. и ремонт на траурния дом и оградата му в с. Иваново на сметна стойност **264,48 хил. лв.**, без отчетена дейност за 2021 г. Извършени са ремонти на обществени сгради в с. Щръклево и с. Мечка на сметна стойност **425,8 хил. лв** за периода 2021 -2024 г., като за 2021 г. са усвоени **20,99 хил. лв** от общинския бюджет. Изградена е със средства от държавния бюджет автобусна спирка за с. Иваново на стойност **8,50 хил. лв.**

На сметна стойност общо **61,09 хил. лв** за 2021 - 2022 г. са изградени площадки, зони за отдих и фитнес за деца в 5 (пет) села на общината, като са усвоени **50,25 хил. лв** от държавния бюджет и **10,87 хил. лв.** от общинския бюджет.

Закупена е за 2021 г. компютърна и организационна техника на сметна стойност за 2020 и 2021 г. **18,92 хил. лв.**, от които за 2021 г. са усвоени **14,49 хил. лв.** от държавния бюджет и **1,50 хил. лв.** общински средства. През 2022 г. също е закупена такава техника на сметна стойност **22,94 хил. лв.**, усвоени са **17,08 хил. лв.** от общинския бюджет и **1,35 хил. лв.** от държавния бюджет. През 2023 г. за общинска администрация са планирани компютърна конфигурация и сървър на сметна стойност **10,96 хил. лв.**, а са усвоени **8,89 хил. лв.** от общинския бюджет. Същата 2023 г. са закупени климатици и компютърна техника на сметна стойност **32,05 хил. лв.**, изпълнението е за **21,96 хил. лв.**, съответно **8,15 хил. лв.** от държавния бюджет и **13,41 хил. лв.** общински средства.

По план 2021 – 2023 г. е изпълняван също проектът за обществено-обслужваща сграда в с. Мечка на сметна стойност **630,00 хил. лв.** като през 2022 г. са усвоени **176,61 хил. лв.**, съответно **173,91 хил. лв.** от бюджета и **2,70 хил. лв.** общински средства.

През 2023 г. е извършено строителство и благоустройство на обществени сгради в с. Щръклево и с. Мечка на сметна стойност **1 954,49 хил. лв.** Изпълнението за 2023 г. е за **854,53 хил. лв.**, съответно **402,79 хил. лв.** от държавния бюджет и **166,53 хил. лв.** общински средства. Също така, закупен е през 2023 г. за нуждата на траурните услуги автомобил на сметна стойност **27,00 хил. лв.** от държавния бюджет.

В рамките на **Сп. Ц 2.2. „Развитие на образованието, здравеопазването и на подкрепата за социална интеграция“** през 2021 г. е изпълнен съвместен проект на община Иваново и СНЦ „Център Динамика“ за развитие на социалния капитал в общината в размер на **59,86 хил. лв.** от ЕСФ.

За нуждите на социалната интеграция през 2021 г. е завършен двугодишен проект (2020 – 2021 г.) на община Иваново за „Патронажна грижа“, финансиран в размер на общо **101,37 хил. лв.**, от които **86,17 хил. лв.** от ЕСФ и **15,21 хил. лв.** национално финансиране. През 2022 г. за нуждите на „Асистентска подкрепа“ са закупени: автомобил и климатична техника на обща сметна стойност **79,70 хил. лв.**, като са усвоени **79,05 хил. лв.** – **70,00 хил. лв.** от държавния бюджет и **9,05 хил. лв.** от общински средства.

През 2021 г. средно 6 души безработни са били включени за 71 чов. месеца в мерки за временна заетост на обща стойност **47,29 хил. лв.** За 2022 г. средно 13,5 души са били включени общо 162 чов. месеца във временна заетост за общо **160,75 хил. лв.** За 2023 г. средно 2,83 души са били заети във временна заетост за общо 34 чов. месеца и разходи **29,64 хил. лв.** За 2024 г., с прогноза за цялата година могат да се отчетат средно 4 души заети за общо 42 чов. месеца и

разходи за субсидия 48,05 хил. лв. Общо във временна заетост за периода 2021 – 2024 г. са били вложени **309 чов.месеца**, т.е. средно 48 чов. месеца/година и заети средно **6,5 безработни/година**, с разходи за труд общо **285,72 хил. лв.**

През 2021 г. е започнало изпълнението на проект за център за развитие на деца с творчески умения в с. Щръклево на сметна стойност за 2021 – 2022 г. **392,30 хил. лв.** За първата 2021 г. са усвоени **14,59 хил. лв.** от общинския бюджет. За 2022 г. са усвоени **362,07 хил. лв.**, от които **359,93 хил. лв.** от държавния бюджет и **2,14 хил. лв.** от общински средства.

Нов значим за децата и младежта проект за спортна площадка е изпълнен през 2022 г. на сметна стойност **247,00 хил. лв.**, като реално са усвоени **242,62 хил. лв.**, съответно **241,54 хил. лв.** от държавния бюджет и **1,08 хил. лв.** от общински средства.

На сметна стойност общо **145,53 хил. лв.** е закупено оборудване за стоматологичните кабинети в селата Щръклево, Иваново и Пиргово. За 2021 г. са усвоени **61,86 хил. лв.**, от които **53,50 хил. лв.** от държавния бюджет и **8,36 хил. лв.** от общински средства.

През 2022 г. е сключен договор за проект към МТСП / мярка М 01 „Красива България“ за „Ремонт и обновяване на траурен дом и ограда в с. Щръклево“ на стойност **207,08 хил. лв.**, 100 % БФП от ОП ОПРЧ.

По план 2023–2025 г. за ремонт на физкултурен салон към ОУ – Щръклево на сметна стойност **597,80 хил. лв.**, през 2023 г. са усвоени **10,00 хил. лв.** общински средства.

За социално осигуряване, подпомагане и грижи по социалните услуги през 2023 г. е планирано закупуването на оборудване на сметна стойност **63,50 хил. лв.** Изпълнението е за **55,48 хил. лв.**, като от държавния бюджет са **32,28 хил. лв.** и **23,20 хил. лв.** общински средства.

За 2023 г. са съоръжени детски площадки за детски градини и училища в общината в размер на сметна стойност общо **74,08 хил. лв.** Реалното изпълнение е за **67,71 хил. лв.**, от които **11,65 хил. лв.** от държавния бюджет и **56,05 хил. лв.** общински средства.

От началото на 2023 г. с финансиране от Грантова схема „Исландия, Лихтенщайн и Норвегия“ на 28.02.2023 г. е започнало изпълнението на двугодишен социален проект BGLD-1.007-0040 Д03-30, „Подкрепа за осигуряване на заетост, социална и професионална интеграция на хора с увреждания в община Иваново“ на сметна стойност **257,09 хил. лв.** при 100 % БФП. Завършен е през м. Април 2024 г. В рамките на проекта е изграден и паркинг в зоната на скалния манастир „Св. Архангел Михаил“, като приоритетен за опазване на околната среда по използване на туристическите забележителности в района на Поломието.

По СпЦ 2.3. „Подкрепа на читалищата за развитие на културата и за сътрудничеството с местния бизнес“ – по план 2021 – 2005 г. е планиран аварияен (основен) ремонт на читалището в с. Кошов на сметна стойност **338,88 хил. лв.** Няма осигурено финансиране, като проектът се очаква да започне 2025 г. През 2023 г. за читалището в с. Тръстеник е закупено оборудване за музейната сбирка на сметна стойност **20,00 хил. лв.**, с реално изпълнение **18,41 хил. лв.** от общински средства.

ПРИОРИТЕТ 3. Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението

По Сп Ц 3.1. „Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура“ в периода 2021 – 2023 г. са изпълнени над 32 броя проекти, за които е усвоено финансиране на обща стойност **2 426,02 хил. лв.** Тези проекти представляват в парично изражение **16,18 %** от общите разходи за проекти по трите приоритета на ПИР 2001 – 2027 г.

За 2020 – 2022 г. са изпълнени група проекти за ремонт и рехабилитация на уличната мрежа в села на сметна стойност общо **4 411,37 хил. лв.** Преди 2021 г. са били изпълнени проекти на сметна стойност общо **1 010,80 хил. лв.** Конкретно за 2021 г. са изпълнени проекти за **2 360,27 хил. лв.**, от които **2 198,41 хил. лв.** от държавния бюджет, **22,49 хил. лв.** от общинския бюджет и **199,37 хил. лв.** други източници. През 2021 г. продължава изпълнението на такива проекти, (вкл. и за водопроводната мрежа в селата Сваленик и Пиргово) на стойност **51,11 хил. лв.** – от които **29,06 хил. лв.** от държавния бюджет и **22,05 хил. лв.** общински средства. Такива проекти финансирани от ЕС няма отчетени.

За 2022 – 2024 г. са били планирани ремонти на общински пътища на сметна стойност **4 775,81 хил. лв.** За 2022 г. са изпълнени „пътни“ ремонти на стойност **2 468, 64 хил. лв.**, от които **2 316,32 хил. лв.** от държавния бюджет и **152,32 хил. лв.** от общинския бюджет. През 2023 г. са извършени СМР на част от общински път на стойност **1 985, 41 хил. лв.** от бюджета.

В рамката на тези разходи е включен и проектът за общински пазар в с. Щръклево на стойност за 2020 – 2023 г. общо **733,00 хил. лв.** Преди 2022 г. са усвоени **12,00 хил. лв.**, за 2022 г. са усвоени **551,71 хил. лв.**, от които **426,19 хил. лв.** от бюджета и **125,52 хил. лв.** общински средства. През 2023 г. пазарът е бил модернизирани на стойност за годината **159,65 хил. лв.** от държавния бюджет, като е закупено за сметка на общинския бюджет оборудване за пазара.

През 2022 г. е била закупена машина за почистване на пътища с инвентар към нея на сметна стойност за 2022 – 2023 г. общо **264,00 хил. лв.**, изпълнение за 2022 г. са **130,67 хил. лв.** от държавния бюджет. През 2023 г. са заплатени също **130,67 хил. лв.** от бюджета.

Заплатено е също за 2022 г. изготвянето на кадастрална карта за с. Иваново (сметна стойност **31,10 хил. лв.**), за 2022 г. – **12,45 хил. лв.** от държавния бюджет. През 2023 г. допълнително са заплатени **3,11 хил. лв.** от държавния бюджет.

По Сп Ц 3.2. „Поддържане и развитие на урбанизираните територии и на околната среда“ е извършена техническа и биологическа рекултивация на общинско депо за отпадъци на стойност **40,20 хил. лв.** за 2021 – 2022 г., като за 2021 г. са усвоени **7,08 хил. лв.** от държавния бюджет, а за 2022 г. – **33,12 хил. лв.** от общинския бюджет.

За периода 2020 – 2022 г. е било планирано укрепването на дерета, диги и на каменни мостове в селата Пиргово, Красен и Червен на сметна стойност общо **2 670,65 хил. лв.** Преди 2021 г. са усвоени **1 108,62 хил. лв.**, а за 2021 г. – **595,98 хил. лв.** от държавния бюджет. През 2022 г. по тези проекти са усвоени **413,68 хил. лв.** от държавния бюджет, а през 2023 г. за ремонт на водосток над р. Бели Лом в с. Нисово – още **1,00 хил. лв.** от общинския бюджет.

За укрепване на дере в с. Пиргово през 2023 г. е започнат проект на сметна стойност **4 009,66 хил. лв.** За годината са извършени СМР на стойност **1 446,30 хил. лв.**, съответно **1 443,48 хил. лв.** от държавния бюджет и **2,82 хил. лв.** общински средства. Вследствие на

преовлажняване на земната основа и високи подземни води в склона, за обекта е съставен **Акт Образец 10 за спиране на проекта.**

През 2023 г. са извършени СМР за рекреационна зона около каменна чешма с. Пиргово, алейно осветление в с. Пиргово и уличен водопровод за конкретен имот в с. Щръклево на сметна стойност **217,14 хил. лв.** Изпълнението на тези проекти за годината е в размер на **86,09 хил. лв.**, финансирано от общинския бюджет.

По **Сп Ц 3.3. „Подобряване на качеството на комуналните услуги“** (за 2021 и 2022 г.) е закупено оборудване за поддържане на околната среда на сметна стойност **16,90 хил. лв.**, като за 2021 г. са усвоени **16,55 хил. лв.** от бюджета. Допълнително през 2022 г. е закупено такова оборудване на сметна стойност общо **182,49 хил. лв.**, изпълнение за **168,04 хил. лв.**, съответно **54,29 хил. лв.** от бюджета и **113,75 хил. лв.** от общински средства. През 2023 г. е закупено оборудване за опазване на околната среда на сметна стойност **29,20 хил. лв.**, съответно **5,00 хил. лв.** за сметка на бюджета и **16,89 хил. лв.** от общинския бюджет.

За 2022 г. е закупено оборудване за обслужване на населението на сметна стойност **55,61 хил. лв.**, от които **3,61 хил. лв.** от държавния бюджет и **51,90 хил. лв.** от общински средства. По план за 2022 – 2023 г. за видеонаблюдение на обществени обекти, през 2022 г. са изпълнени общо четири проекта на сметна стойност **15,24 хил. лв.**, съответно за **8,11 хил. лв.** от държавния бюджет и **7,13 хил. лв.** общински средства.

По план за 2022 – 2023 г. са изпълнени през 2022 г. проекти за закупуване на 2 (две) автобусни спирки в с. Иваново и изграждане на тента на мост в с. Пиргово на сметна стойност **19,95 хил. лв.** с изпълнение за 2022 г. от **14,99 хил. лв.**, съответно **7,65 хил. лв.** от бюджета и **7,34 хил. лв.** общински средства.

През 2023 г. са изградени още две автобусни спирки на стойност **7,50 хил. лв.** от общинския бюджет. Със средства от ОП „Околна среда“ са закупени контейнери за разделно събиране на отпадъци на сметна стойност **19,96 хил. лв.**, монтирани за годината.

2.3. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2023 Г. НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПИРО - ИВАНОВО

Предмет на оценката е изпълнението на целите и приоритетите на ПИР, съгласно определените в плана индикатори (показатели) за резултат. Наблюдението върху резултатите от реализиране на ПИР се осъществява чрез: индикаторите за резултат в изпълняваните проекти; анализи на статистически данни от НСИ за развитие на икономиката и общински регистри за предлаганите услуги; информацията от изпълнителите на проекти и др.

Степента на изпълнението на индикаторите (показателите) за резултат, заложиени в ПИР на община Иваново 2021 – 2027 г. е показана в **Таблица 9** по-долу. Конкретните стойности са в резултат от анализиранията разнообразна информация за резултати от изпълнените в Общината проекти в периода 2021 – 2023 г., от НСИ, Дирекция „Бюро по труда“ – Русе, ОДЗ – Русе, НССЗ – офис Русе, от отделите и службите на община Иваново и др.

Използва се специфичен подход: първо се реализира подходът „отдолу-нагоре“ за извличане на информация за резултатите на „микро“ ниво в образователните организации, читалищата и населените места, като се ползва помощта на училищната администрация, читалищните настоятелства и управи и на кметовете на населените места. Тази информация се допълва с проучвания сред експертите и специалистите от Дирекция „Специализирана

администрация“ и счетоводството на общината и накрая – чрез стандартизирана информация от НСИ (ТСБ – Русе). Обобщаващата картина се формира чрез анкетно проучване по Раздел 4 на Доклада за междинна оценка, от което по отговорите на въпроси 9 – 11 се ползва оценъчна информация за индикатори за мнението на големи групи заинтересовани в Общината.

Общо за анализа на проучените индикатори за резултат може да се отбележи, че за два от тях (номера **20 и 29**) няма информация по обективни причини – липса за периода на проекти, финансирани от Стратегия за ВОМР на „МИГ Лидер на територия Две могили - Иваново“. За други четири индикатора не бе осигурена надеждна информация, така че те са включени в анализа на картината от таблица 8 като „нулево“ изпълнение.

По-долу е показана допълнителна информация за обосноваване на установената текуща стойност на индикатори за резултат от **Таблица 9** по приоритети и специфични цели на ПИР.

Приоритет 1. Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост

По Сп Ц 1.1. „Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвеститорския интерес към общината“ са включени общо 7 (седем) мерки и характерни за тях индикатори, повечето от които се оценяват по статистически информация от НСИ (ТСБ – Русе), което осигурява автентична и надеждна информация.

За индикатор (1) може да се отчетат 3 броя регистрирани МСП при целева бройка 4 до 2027 г. По данни на НССЗ – офис Русе е налице ръст от създадени през 2022 - 2023 г. две предприятия на млади фермери по мярка 6.1 на ПРСР спрямо едно през 2018 – 2020 г., т.е. ръст от 100 %. В периода 2021 – 2022 г. са изпълнени общо четири проекта за малки земеделски стопанства по мярка 6.3 на Програма за развитие на селските райони (ПРСР).

За индикатор (2) се отчита един брой план за ПЧП с цел подготовка на проекти за приложение на ВЕИ при целеви показател 3 броя ПЧП.

Индикатор (3) има базова стойност на приходите от дейността през 2020 г. в размер на **87,62 млн. лв.**, т.е. 0 % ръст. Целевата стойност на ръста е 10 %, т.е. приходите за 2027 г. трябва да достигнат **96,38 млн. лв.** По данни от НСИ за 2022 г. приходите са **123,66 млн. лв. (ръст 41, 11 %)**, а за 2023 г. – **125,21 млн. лв.**, т.е. налице е ръст **42,9 %**. Следователно още към 2022 и 2023 год. целевата стойност на индикатора „Приходи от дейността“ е била постигната!

Средната брутна заплата (**индикатор 4**) през 2022 г. е **13, 91 хил. лв.** годишно, а за 2023 г. е **15,124 хил. лв.** и е по-голяма от целевата стойност, следователно **целта е изпълнена**.

През 2020 г. са отчетени инвестиции за ДМА (**индикатор 5**) в размер на **10,71 млн. лв.** За 2022 г. разходите за ДМА са **15,05 млн. лв. (ръст 40,5 %)**, който е по-голям от целевия планиран ръст в размер на 7 % и следователно **целта е била постигната още 2022 г.**

Подобна е ситуацията за печалбата на нефинансовите предприятия (**индикатор 6**), която през 2020 г. е била **8,55 млн. лв.**, а през 2022 г. – вече **17,9 млн. лв.**, т.е. налице е ръст от **209 %** при план за периода ПИР – 7 % ръст, като **целта е била постигната в края на 2022 г.** Аналогично добре се е развила ситуацията с равнището на безработица в общината (**индикатор 7**), където при базова стойност от **10,2 % безработица** през 2020 г., **целта от 6,7 % и по-малка безработица е била постигната още през 2023 г. в размер на 4,0 %.**

В резюме на анализа за **Сп. Ц 1.1** може да се обобщи, че за всички индикатори за резултат са отчетени 100 % изпълнение, което е много добър атестат за ефективността на ПИР.

По Сп Ц 1.2. „Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и за подобряване на заетостта“ има общо 5 (пет) индикатора за резултат.

Целта по **индикатор (8)** е била да се реализира обем на инвестиции в ДМА и други активи в размер на **20,80 млн. лв.** Разходите за придобиване на ДМА през 2022 г. са били **15,05 млн. лв.**, а в края на **2023 г. – 16,08 млн. лв.** Допълнително могат да се отчетат инвестирани средства на фирми и стопанства в размер на **1,26 млн. лв.**, следователно може да се отчете, че целта по този индикатор е била постигната в края на 2023 г.

По индикатор 9 в Таблица 9 могат да се отчетат две проучвания през 2023 г., финансирани от проекта за формиране на МИГ „Две могили - Иваново“ и разработване на Стратегия за водено от местните общности развитие (СВОМР). **Проучване No 1** е на тема: *„Потенциал и възможности за развитие на селски туризъм на територията на сдружение „МИГ Лидер на територия Две могили и Иваново“*. **Проучване No 2** е на тема: *„Развитие на неземеделски и икономически дейности – изследване на потенциала на местни пазари“*.

По индикатори (9), (10) и (11) от таблица 9, за периода на МО може да се отчете едно създадено предприятие за преработка на „Бял трън“ в с. Тръстеник и начални инициативи и проучвания за две микро предприятия (мандра и инсталация за сушене на сини сливи) в с. Червен, т.е изпълнение условно на **6 предприятия при цел 7** за фирми за преработка на земеделска продукция в края на програмния период. Могат да се изтъкнат и иновативните производства на „Винарска изба“ – с. Пиргово за вино от биогрозде, предприятие за пакетиране на пчелен мед от „Поломие парк“ ООД – с. Тръстеник, както и посочения иновативен проект „GALOP на общинското сдружение за пчелен мед и продукти“.

Индикатор 12 показва, че за производителността на един зает в предприятията в Община Иваново през 2020 г. възлиза на **71,8 хил. лв./човек**, а през 2022 г. е **107,9 хил. лв.**, т.е. за две години е налице ръст в размер на **50,3 %** при целева стойност от **10 %** ръст до 2027 г.

Може да се обобщи, че за всичките 5 индикатора за оценка на **Сп. Ц 1.2**, се постигат до голяма степен целевите стойности, с „резерви“ само за изпълнението на индикатор (9), който тук се отчита с местни проучвания за нуждите на МИГ „Две могили – Иваново“, но според нас нямат необходимата насоченост и дълбочина от гледна точка на бъдещи бизнес проекти.

По Сп Ц 1.3. „Общинска програма за развитие на туризма“ могат да се изтъкнат стабилни резултати за увеличаване на посещаемостта и приходите от национални и местни обекти на туризъм – **индикатори (16) и (19)**. По данни от годишните доклади за изпълнение на ПИР за 2021, 2022 и 2023 г., посещаемостта на Археологически резерват (АР) „Средновековен град Червен“ през 2023 г. е **11 120 души**, което надвишава това за 2022 г. Посещаемостта на АР „Ивановски скални църкви“ за 2023 г. възлиза на **21 498 души**, което е увеличение с **30 %** спрямо 2022 г. Така, общият брой посетители на двата археологически резервата за 2023 г. е **32 618 души** и надвишава целта за 2027 г.!

Броят посетители на ТИЦ за 2021 – 2023 г. (**индикатор 13**) се поддържа на **116 – 122 души** фиизически посещения, с дял на чужденците **30 %**, въпреки че би трябвало се се отчита броят на регистрираните посещение в сайта на ТИЦ. **За индикатор 14** няма информация относно средствата за информация и реклама в туристическия бизнес. По данни от анкетата в **Приложение 2** е налице ръст от **15 %** на участниците в традиционните празници на общината при целева стойност на ръста от **14 %** за 2027 г. Може да се предполага, че ако се

въведе иновацията (**въпрос 9 в Приложение 2**) за организиране на местните празници с едновременно участие на читалища, къщи за гости, занаятчий и земеделски производители, този показател би постигнал още по-високи стойности в края на програмния период.

Платеният от посетители „туристически“ данък за 2023 г. е най-висок за последните пет години. Към 2023 г. е налице разполагаема леглова база (**индикатор 17**) от 250 легла, при целева стойност за 2027 г. – 200 легла в регистрирани места за настаняване. Броят ношувки в общината в периода се поддържа на ниво **13 – 17 хиляди души**, като според **индикатор 18** през 2023 г., приходите от ношувки възлизат на **13 264 лв.** За да се облекчи посещението на Скални църкви - Иваново и поддържа ред в района, през 2023 – 2024 г. е изпълнен проект за паркинг в района на стойност **195,00 хил. лв.** с финансиране чрез **ФМ на ЕИП**. Предполага се, че показателите за посещаемост на туристическата база ще показват устойчив ръст, отчасти и благодарение на резултати от съвместен ТГС проект с община окръг Гюргево – **индикатор 19**.

ПРИОРИТЕТ 2. Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция

По Сп Ц 2.1. „Повишаване на капацитета и подобряване на базата за развитие на човешките ресурси“ са проведени проучвания в училищата и населените места, както и специална анкета (**Приложение 2**), като резултати за индикаторите са отразени в **Таблица 9**.

Според **въпрос 11 от Приложение 2**, степента на удовлетвореност от административно обслужване е „добра“ с оценка 45 – 50 % по скала „0 – 100 %“ при целева стойност от 80 %. От проучване сред училищата е установено (**индикатор 22**), че 100 % от децата се обучават при подобрени условия с видео охрана и съвременен обзавеждане. По **индикатор 23**, за периода в 9 (девет) обществени сгради от четири населени места (Щръклево, Мечка, Нисово и Пиргово) са устроени подходи за хора в затруднено положение. С това индикаторът е изпълнен на **49,4 %** за периода на МО при целева стойност на ПИР за 2027 г. – **50 %** от населението в общината.

Специфични и трудни за изпълнение и отчитане са мерките (индикаторите) за **Сп Ц 2.2. „Развитие на образованието, здравеопазването и подкрепа за социалната интеграция“**. Общо взето, тук има затруднения за доказване на надеждни резултати за изпълнението.

По информация от училищата се доказват добри първи резултати за намаляване на дела на отпадащите ученици (**индикатор 24**). Целта да няма отпадащи ученици се изпълнява добре, като средно за година броят е намалял от **4 ученика до 2,75 ученика**.

Отчетената по индикатори **25 и 26** информация показва, че през 2021 – 2023 г. Дирекция Бюро по труда Русе, съвместно с Общината и местния бизнес е провеждала активна кампания сред безработни младежи с висше образование и сред хора в неравностойно положение за трудова заетост във фирми, национални и регионални програми. За целта, в периода в Община Иваново са провеждани средно по **20 срещи с по 10 работодатели**.

През 2022 – 2023 г. в община Иваново са подготвени два проекта по Малка грантова схема „Създаване на работни места“. През 2023 и 2024 г. се изпълнява второто проектно предложение „Подкрепа за осигуряване на заетост, социална и професионална интеграция на хора с увреждания в община Иваново“.

За съжаление, по индикатор 25, от 50 % обхват на вишисти, през 2021 г. е назначен на работно място **1 (един) кандидат**. По-добри резултати има по т.н. „програмна“ заетост за хора в

неравносгодно положение (индикатор 26), където в Общината за периода са били назначавани средно по 6 – 7 души на година в социални програми и проекти. Допълнително от резултата за въпрос 9 в анкетата от Приложение 2 може да се отчете стойност 10 % за обхвата в програми за заетост, т.е. целта е до голяма степен постигната.

Благодарение на добрата жизнена среда и по-добрите медицински грижи е налице ръст на относителния дял на населението на възраст над 80 год. (индикатор 27). По данни на НСИ, при базова стойност 8,75 % за 2018 г., този индикатор за 2023 г. достига 9,67 %. Следователно, при целева стойност 9,5 %, индикаторът реално е бил достигнат още през 2023 г. Това е следствие на увеличени обхват на населението с подобрени здравни услуги, който индикатор по данни от проучване в населените места възлиза на 78 % при цел 13 % за 2027 г.

По Сп. Ц 2.3. „Подкрепа на читалищата за развитие на културата и сътрудничество с местния бизнес“ в ПИР 2021-2027 г. са формулирани два индикатора за резултат – Таблица 9, които са анализирани през Май - Юни 2024 чрез вътрешно проучване в читалищата. По индикатор 30 в общо пет читалища за периода 2021 – 2023 г. са извършени ремонти на материалната база с различна сложност. В повечето случаи финансови средства са били ползвани за материали за ремонта, а трудът е с местни сили на занаятчии и доброволци. Извършени са ремонти на читалищата в Щръклево, Мечка, Божичен, Червен и Тръстеник, с общо население около 52 % от населението на общината. Следователно, към периода на МО е налице преизпълнение на целевата стойност от 39 % за обхванатото население.

В реализираните за периода 2021 г. – м. Юни 2024 г. проекти и инициативи, вкл. обучения за разработване и управление на проекти, по индикатор 31 се отчита участие в 51 проекта или инициативи общо, т.е. средно по 4 проекта на читалище. Максимален брой проекти/инициативи отчита читалището в с. Иваново, с относително повече проекти са тези в Табачка и Тръстеник, а без участия в проекти са две читалища – в с. Червен и с. Кошов.

За съжаление, няма отчетени случаи на проекти или отделни инициативи за сътрудничество с местни общности на хотелиерски и/или занаятчийски бизнеси, което би било принос за развитие на туризма в общината.

В дейността на читалищата се акцентува на участието в прояви на самодейността. За периода се обявява участие в общо 735 прояви за 12-те анкетираните читалища, т.е. средно по 60 прояви на едно читалище за четири години, т.е. средно по 15 прояви на читалище за година. Регистрирано е участието на общо 9253 участника (самодейци), т.е. средно по 771 участника от читалище за четири години, респективно 160 участника в самодейни прояви на година.

ПРИОРИТЕТ 3. Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението

Индикаторите за резултат по Приоритет 3 са идентифицирани първо чрез проучване в населените места през м. Юни – Юли 2024 г. със селските кметове и тяхната администрация. По-късно е направено проучване в отдела по ТСУ за проверка и допълване на информацията.

По Сп. Ц 3.1. „Поддържане и развитие на местната пътна инфраструктура“, по индикатор 32 е получена информация, че към / от селата: Сваленик, Мечка, Кошов и Пиргово в периода 2021 – 2023 г. са били новоизградени, реконструирани и модернизирани пътища. Общият брой на ползващото население към доклада за МО е 2 977 души при целева стойност до 2027 г. – 3 642 души, т.е. изпълнението към МО на ПИР е 77,07 % спрямо целевата стойност.

Считаме, че този индикатор се изпълнява успешно, което се доказва отчасти и от положителните отговори по въпрос 2 на Приложение 2.

По индикатор 33 е ремонтирана улична мрежа, пешеходни зони и мостове в селата: Щръклево, Червен, Церовец, Нисово, Мечка, Кошов, Божичен и Пиргово. Ползващото население в тези населени места е общо 4 743 души, което надхвърля целевата стойност на индикатора от 3 090 души за Общината, т.е. индикаторът е изпълнен още през 2023 г.

По Сп Ц 3.2. „Поддържане и развитие на урбанизираната инфраструктура и на околната среда“, за индикатор 34 общо за Общината е регистриран обем проектна дейност за три години в размер на 15 202 хил. лв. Инвестициите за ДМА във фирмите за 2021 и 2022 г. са общо за 25 860 хил. лв. Общата стойност за проекти на Общината и на фирмите за ДМА са 41 072 хил. лв. при целева стойност 34 730 хил. лв., което означава, че мярката е изпълнена.

За индикатор 35 в с. Мечка и с. Пиргово отчасти (т.е за 1 889 души от тези села към 2024 г.) са изпълнени проекти за защита от наводнения и свлачища само за с. Мечка. Причината е прекратяването на проекта в с. Пиргово поради свлачишен процес. Реално изпълнението е 14,49 % само от проекта на с. Мечка, спрямо целта от „защитени“ общо 3 622 души до 2027 г.

По индикатор 37 в периода 2021 – 2023 г. е извършена частична подмяна на водопроводната мрежа в селата Щръклево, Табачка, Сваленик, Нисово и Пиргово. Така, населението с подобрена водопроводна система възлиза на 53,12 % от общото население на общината при планиран обхват от 23 % до 2027 г. Следователно, налице е над два пъти преизпълнение на целевата стойност.

Сравнително ниска е степента на изпълнение на индикаторите за Сп. Ц 3.3. „Подобряване на качеството на комуналните услуги“. Единствено за индикатор 41 за информиране на населението за ползите от ВЕИ е налице много добро изпълнение в размер на 54,4 % обхват от населението в общината, отчетена по данни от проучване за селата Щръклево, Иваново, Пиргово, Церовец, Нисово и Божичен.

За останалите индикатори, с изключение на индикатор 39 с една сграда (с. Щръклево), която е била обследвана за саниране, изпълнението на индикаторите от таблица 9 е сравнително добро.

От проучване е установено, че съгласно индикатор 41, към 54,4 % от населението на общината е информирано за ползите от ВЕИ и биогазови горива. Планирано е за 2022 – 2024 г. да се изградят общо 6 (шест) фотоелектрически централи върху покриви на детски градини, ОУ – Щръклево, Общинска служба земеделие и ТИЦ – Иваново. Ще се обслужват общо 137 деца в детски градини, 8 души в общински служби и 50 души от ОУ - Щръклево, т.е. общо 195 души при целева стойност от 100 души за програмния период. Вижда се, че индикатор 43 към периода на МО е изпълнен.

Таблица 9

Оценка на изпълнението на ключови индикатори за резултат от Плана за интегрирано развитие (ПИР) 2021 – 2027 г. на Община Иваново.

№/ред	Приоритет, цел, наименование на индикатора и мерната единица	Базова стойност	Стойност 2023 г.	Относ. Изп. %	Целева ст. 2027 г.
Приоритет 1. Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост					
Специфична цел 1.1. Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвеститорския интерес към общината					
1	Нарастване на броя на регистрираните МСП или на стопанства на млади фермери, броя	2 за 2018 г.	3	50,0	4
2	Нарастване на публично-частните проекти за периода на изпълнение на ПИР, броя	0	1 – план за ПЧП (ВЕИ)	33,3	3
3	Увеличаване на приходите от дейността на нефинансовите предприятия, % (млн. лв.)	0 % (87,62)	104,36	100	10 % (96,38)
4	Средна брутна заплата на заетите в Община Иваново, лв./година	10 099 за 2018 г.	15 124 за 2023 г.	100	14 400
5	Нарастване на обема инвестиции за придобиване на ДМА в нефинансовите предприятия, % (млн. лв.)	0 % (10,71)	15,05	100	7 (11,46)
6	Ръст на печалбата на предприятията, % (лв.)	0 % (8 055 лв.)	38,1 % 11 130	100	7 % (8 619 лв.)
7	Равнище на безработицата в общината, %	10,2 2020 г.	4,1	100	6,7
Специфична цел 1.2. Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и за подобряване на заетостта					
8	Реализиран обем на новите инвестиции за (ДМА) в индустриални и логистични дружества, млн. лв.	0	25 129 2021 + 2022	100	20 800
9	Нови целеви проучвания от български и чуждестранни инвеститори за бизнес, броя	0	2 за СВОМР на МИГ	66,6	3
10	Увеличаване на броя на МСП, въвели иновативни продукти или процеси, броя	0	2	66,6	3
11	Предприятия за преработване на земеделска продукция, броя	4	6	86,7	7
12	Ръст на производителността на един зает в нефинансовите предприятия, % (хил. лв./човек)	0 (71,8)	107,9	100	10 (78,98)
Специфична цел 1.3. Общинска програма за развитие на туризма					
13	Ръст на регистрираните посещения в сайта на Туристическия информационен център, броя	100	122 пъти отчетено	87,1	140 (14 % спрямо 2021)
14	Ръст на изразходваните средства за информация и реклама в туристическия бизнес, %	0	Няма информация	0	10
15	Ръст на участниците в традиционни празници на общината, %	0	15, въпрос 10 анкета	100	14
16	Посетители на “Ивановски скални църкви” и “Средновековен град Червен“, броя (РИМ– Русе)	23 000 за 2018 г.	32 618	100	29 000
17	Разполагаема леглова база в регистрираните места за настаняване, броя	174 през 2018 год.	250	100	200

18	Нарастване приходи настаняване на туристи, хил. лв	5 521 за 2021 г.	13 264	100	6 073 като 10 % ръст
19	Съвместни стратегии и планове за действие между община от Румъния и Община Иваново чрез проект по Interreg V-A, броя	0	1	100	1
Приоритет 2. Балансирано развитие на социалния капитал и социална интеграция					
Специфична цел 2.1. Повишаване на капацитета и подобряване на базата за развитие на човешките ресурси					
20	Потенциален финансов принос на Стратегията за ВОМР за проекти на местната общност, хил. лева	0	0 - липса на ВОСМР	0	3 500
21	Степен на удовлетвореност от качеството на административното обслужване, %	0	50, въпрос 11 анкета	62,5	80
22	Годишен дял на деца, с подобрени условия на обучение, с охрана и съвременно обзавеждане, %	0	100	100,0	100
23	Дял на населението с изградени подходи за хора с увреждания до обществени сгради, %	0	49,4	98,8	50
Специфична цел 2.2. Развитие на образованието, здравеопазването и на подкрепата за социална интеграция					
24	Намаляване на дела на отпадащите ученици от основното образование, броя за година	4	2,75	68,7	0
25	Дял на обхванатите от Национални програми за заетост безработни младежи до 29 години, %	40	50 (1 младеж за 2021 г.)	50,0	100
26	Ръст на обхванати хора в неравностойно положение в социални проекти и в Национални програми за заетост, % (среден брой) - въпрос 9 анкета	0	10 %, 6 души/год.	100	10
27	Увеличение дела на население на възраст над 80 г., %	8,75 за 2018 г.	9,67	100	9,5
28	Увеличение на обхвата на населението с подобрени здравни услуги, %	0	78	100	13
29	Дял на представителите на НПО и училищата в малки проекти за развитие на МИГ, %	0	0 - липса на ВОСМР	0	55
Специфична цел 2.3. Подкрепа на читалищата за развитие на културата и за сътрудничеството с местния бизнес					
30	Дял на ползвателите на ремонтирани читалищни сгради и етнографски обекти, % от населението	9	52 за 2021-2024	100	39
31	Инициативи и проекти за сътрудничество, обучение по проекти и др. в читалищата, броя	0	51 (2021-2024)	100	15
Приоритет 3. Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението					
Специфична цел 3.1. Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура					
32	Ползватели на новоизградени, реконструирани и модернизирани пътища, брой жители	0	2 977	81,7	3 642
33	Ползватели на ремонтирана улична мрежа, пешеходни зони и мостови съоръжения, брой жители	0	4 743	100,0	3 090

Специфична цел 3.2. Поддържане и развитие на урбанизираните територии и на околната среда					
34	Усвоени средства от европейски и национални програми и фондове, хил. лева (Приоритет 3, IX 2024)	0	41 072	100	34 730
35	Население, което се ползва от мерки за защита от наводнения и свлачища, жители (Мечка)	0	525 (14,5 % нас.)	14,5	3 622
36	Дял на населението с осигурен постоянен мониторинг за вредни газове и частици, %	0	0	0	24
37	Дял на населението в селища с частична подмяна на водопроводната мрежа, %	0	53,12	100	23
38	Дял на населението в селища с наличие на пречиствателна станция за отпадни води, %	0	0 обективни причини	100	42
Специфична цел 3.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги					
39	Обществени сгради с извършено обследване за саниране, броя	0	1 с. Щръклево	5,8	17
40	Обществени сгради с подобрена енергийна класификация след саниране, броя	0	0	0,0	4
41	Обхват на информираното население за ползите от ВЕИ и биологични горива, %	0	54,4	72,5	75
42	Дял население в селища с ВЕИ улично осветление, %	0	0	0	100
43	Население ползващо пилотни проекти за ВЕИ в администрация, училища и бизнеса, брой ползватели	0	195	100	100

В резюме на прегледа за степента на изпълненни на индикаторите за резултат може да се обобщи, че средноаритметичните стойности на относителното изпълнение (%) за специфичните цели са, както следва:

- **Сп. Ц. 1.1:** общо 7 индикатора със „значещи“ (валидни) стойности, средно **83,33 %**, т.е. **високо изпълнение за специфичната цел;**
- **Сп. Ц. 1.2:** общо 5 индикатора, със „значещи“ (валидни) стойности, средно **83,98 %**, т.е. **високо изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 1.3:** общо 7 индикатора, без информация за индикатор 14, средно **83,75 %**, т.е. **високо изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 2.1:** общо 4 индикатора, без информация за индикатор 20 по обективни причини, средна стойност **65,32 %**, т.е. **средно изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 2.2:** общо 6 индикатора, без информация за индикатор 29 по обективни причини, средна стойност **70,78 %**, т.е. **високо изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 2.3:** общо два индикатора, стойност **100 %**, т.е. **пълно изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 3.1:** общо два индикатора, стойност **90,85 %**, т.е. **високо изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 3.2:** общо пет индикатора, стойност **62,90 %**, т.е. **средно изпълнение на целта;**
- **Сп. Ц. 3.3:** общо пет индикатора, стойност **35,66%**, т.е. **ниско – до средно изпълнение на целевата стойност на индикатора.**

Раздел 3. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И НА ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ОТ СРЕДСТВА И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р

3.1. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА П И Р КЪМ ПЕРИОДА НА МЕЖДИННА ОЦЕНКА

Целта на Раздел 3 е не само да се оцени ефективността на изпълнението на мерките, специфичните цели и приоритети на ПИР Иваново за периода 2021-2023 г., но и да се сравнят постигнатите резултати с използваните средства и финансови инструменти по видове, като: национален бюджет, общински средства, други източници като ПУДООС и дарения, от оперативните програми (ОП) на ЕС и Програма за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2021 – 2023 г., както собствения принос на бизнеса по изпълнените проекти.

Специфична допълнителна задача е да се оцени организацията и координацията на работа на общинската администрация в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ПИР - Иваново 2021 – 2023 г., включително и за прилагане на принципа на партньорство и публичност при изпълнение на Плана.

За да се осигури полезност за ползвателите на предлаганата МО на ПИР са **подбрани и формулирани ключови понятия (критерии)**, използвани обикновено в процеса на разработване и оценяване на стратегически документи за регионално и местно развитие

Ефективност: показва до каква степен са постигнати целите на плана; дали приложените в плана интервенции и инструменти са довели до очакваните ефекти; дали използването на други инструменти би оптимизирало в по-голяма степен получените ефекти?

Ефикасност: дали постигнатите положителни резултати като промени в състоянието на територията и/или общността в нея, са на възможно най-ниската „цена“; дали е налице положителен баланс между постигнатите от действието резултати и вложените ресурси?

Полезност: дали постигнатите планирани и непланирани ефекти от изпълнението на плана и оказани въздействия върху територията и общността са били задоволителни от гледна точка на интересите и очакванията на преките и непреки ползватели на плана?

Устойчивост: показва доколко резултатите от изпълнението на плана са довели до институционални промени, които ще бъдат трайни във времето и до колко резултатите ще продължат да влияят, дори без да се инвестират средства за поддържането им?

За да може да се изрази количествено степента за постигане на целите и приоритетите, по примера на разработената през 2017 г. МО на ОПР Иваново 2014-2020 г., тук е приложена **тристепенна скала за оценяване на степента на:**

- **напредъка в постигане от ПИР на заложения обхват от дейности и мерки;**
- **напредъка в постигане от ПИР на заложените целеви стойности на основните индикатори за резултат, които определят постигането на целите в плана.**

За целта е формулиран индекс на постигането на целите на ПИР, който изразява числено степента на постигане на заложеното изменение на ключови индикатори за резултат. Подбраните скали и категории на индекса са показани в **Табл. 10.**

Таблица 10

Скала за оценка на степента на изпълнение на мерки, цели и приоритети в ПИР

<i>Ниво на изпълнение на индикатора спрямо целевата стойност в плана, (%)</i>	<i>Степен на изпълнение на мярката, специфичната цел и/или приоритета</i>
От 0 до 30	Ниска
От 31 до 75	Средна
От 76 до 100 и повече %	Висока и пълна за ниво 100 %

Конкретните стойности за изпълнение на индекса могат да се пресметнат чрез сравняване на действителната стойност на ключовия индикатор за резултат към периода на МО спрямо целевата (граничната) стойност, заложенa в ПИР 2021-2027 г. Ако няма достатъчно индикатори за оценка на мярката, изпълнението се оценява субективно чрез консултиране с поне трима експерта от предметната област. Степента на измеримост (количествена и качествена характеристика) на индикаторите определя обективността на самата оценка.

След анализ на картината за всяка от специфичните цели и сравнение с **Таблица 10** може да се състави комплексна таблица за оценка на ефективността по всеки приоритет на ПИР.

Въз основа на изложението, в **Таблица 11** по-долу са пресметнати конкретни относителни степени за изпълнение на индикаторите и средноаритметичните стойности на изпълнението на специфичните цели и приоритети като относителен дял в проценти. На тази основа и съобразно опита се определя **КОИ МЕРКИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ следва да бъдат актуализирани в ПИР за времето до края на програмния период, ако естествено има нужда от актуализиране.** Тези комплексни оценки се използват по-надолу за формулирането на коментари за ефективността и за приложените в края на разработката общи изводи от извършената междинна оценка на ПИР.

На първо място трябва да се изтъкне, че най-висока ефективност на изпълнението е постигната за дейностите на **Сп. Ц. 3.1 „Поддържане и развитие на пътната и уличната инфраструктура“** (среден процент на изпълнение на индикаторите **98,7 %** за два индикатора) и **Сп. Ц. 2.3. „Подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата** (среден процент **100 %** за два индикатора). Тези резултати за висока ефективност на изпълнението се допълват от проведеното анкетно проучване (**Приложение 2**), където според отговорите на Въпрос 2 общо **63,6 %** от анкетираните оценяват като „**много високо**“ и „**сравнително високо**“ изпълнението на проектната дейност за развитие на пътната и селищната инфраструктура.

Съответно, добрата ефективност на изпълнение за **Сп. Ц. 2.3** се „подкрепя“ от мнението на общо **42,4 %** от анкетираните по Въпрос 8, че за увеличаване на посещаемостта от туристи е желателно читалищата и къщите за гости да се мотивират да сътрудничат в местни празници с участието на занаятчий и земеделски производители.

Таблица 11: Оценка на ефективността на изпълнение на специфичните цели и приоритети

Критерии за оценка	Ефективност			Полезност
Приоритети и специфични цели (Сп. Ц.)	Среден процент на изпълнение на индикаторите за цел / приоритет	До каква степен са постигнати целите според изпълнение на индикаторите ?	Приложените действия и инструменти водят ли до желани ефекти?	Постигнатите въздействия задоволяват ли очакванията ?
Приоритет 1. Развитие на икономика с иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост				
Сп. Ц. 1.1. Подобряване на местната бизнес среда и повишаване инвестиционния интерес към Общината	Средно 83,33 % за 7 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са били достатъчно ефективни	Да, очакванията на бизнеса вероятно са били задоволени
Сп. Ц. 1.2. Развитие на иновативни производства за добавена стойност и заетост	Средно 83,98 % за 5 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са били ефективни	Задоволени очаквания на МСП и на земеделци
Сп. Ц. 1.3. Общинска програма за развитие на туризма	Средно 83,75 % за 7 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са били ефективни	Напълно за стартирания макро процес в туризма
Комплексна оценка за Приоритет 1	Средно 83,69 %	ВИСОКА ЗА ПРИОРИТЕТ 1	ДА, ДЕЙСТВИЯТА СА ЕФЕКТИВНИ	ДО ГОЛЯМА СТЕПЕН
Приоритет 2. Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция и културата				
Сп. Ц. 2.1. Подобряване на капацитета и базата на човешките ресурси	Средно 65,32 % за 4 индикатора	Средна степен на постигане на целта	Да, действията са били сравнително ефективни	Да, особено за ползвателите на материална база
Сп. Ц. 2.2. Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и здравеопазването	Средно 70,78 % за 6 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са напълно ефективни	Да, особено за образователната общност
Сп. Ц. 2.3. Подкрепа на читалища като центрове за развитие на културата	Средно 100,0 % за 2 индикатора	Много висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са напълно ефективни	Да, задоволени са очакванията на читалищата
Комплексна оценка за Приоритет 2	Средно 78,50 %	ВИСОКА ЗА ПРИОРИТЕТ 2	ДА, ДЕЙСТВИЯТА СА ЕФЕКТИВНИ	ДО ГОЛЯМА СТЕПЕН
Приоритет 3. Подобряване на инфраструктурата и на качеството на комуналните услуги				
Сп. Ц. 3.1. Поддържане и развитие на пътната и уличната инфраструктура	Средно 90,87 % за 2 индикатора	Много висока степен на постигане целта	Да, приложените действия са напълно ефективни	Да, задоволени са очакванията на населението
Сп. Ц. 3.2. Подобряване и развитие урбанизираната инфраструктур. и околна среда	Средно 62,9 % за 5 индикатора	Средна степен на постигане целта	Да, приложените действия са сравнително ефективни	Сравнително , задоволени са очакванията
Сп.Ц. 3.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги	Средно 35,66 % за 5 индикатора	Ниска до сравнително висока степен постигане	Приложените действия са ниско ефективни	Малко задоволени са очакванията на населението
Комплексна оценка за Приоритет 3	Средно 63,14 %	СРЕДНА ЗА ПРИОРИТЕТ 3	ДЕЙСТВИЯТА СА ОТЧАСТИ ЕФЕКТИВНИ	ДО СРЕДНА СТЕПЕН, ДА
Комплексна оценка за ПИРО за периода 2021 – 2023 г.	Средно 74,97 %	СРАВНИТЕЛНО ВИСОКА	ДЕЙСТВИЯТА СА ЕФЕКТИВНИ	ДО ГОЛЯМА СТЕПЕН

С висока степен на ефективност за изпълнение на дейностите се отличават също и **Сп. Ц. 1.2 „Развитие на иновативни производства за добавена стойност и заетост“**, както и **Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“** и **Сп. Ц. 1.1 „Подобряване на местната бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към Общината“**. С по-голяма ползност според нас са резултатите за оценка ефективността на дейностите по туризъм, където има значителен хоризонт за по-нататъшно развитие с финансиране от Програма INTTERREG VI Румъния – България и по „МИГ Територия Две могили – Иваново“. Освен това, сравнително високите резултати за **Сп. Ц. 1.1** и **Сп. Ц. 1.2** според нас се дължат на „щедрото“ влияние на икономическите индикатори No 3, 4, 5, 6, 8, които са нараснали силно през последните години, вследствие на инфлацията в показателите на фирмите и цената на труда.

Като заключение на оценката за ефективност по специфични цели и приоритети ще изтъкнем, че общо може да се даде „добра – до висока ефективност“ (средно изпълнение на индикаторите **74,96 %** на ПИР Иваново 2021 - 2027 г.). На тази база, може да се премине към оценката, на каква цена е постигната тази ефективност – **Раздел 3.2 по-долу**.

3.2. ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р

Въз основа на прегледа на изпълнените проекти в **Раздели 3.1.2 по-горе** е анализиран приноса на всеки финансов източник за реализацията на специфичните цели и приоритетите на ПИРО Иваново. Резултатите от анализа са дадени в **Таблица 12, Фигура 3 и 4 по-долу** и въз основа на това са направени определени коментари и изводи за финансовите характеристики и особености на изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2023 год.

С най-голям принос за изпълнението на ПИРО по разходите за проекти в периода 2021 - 2023 год. се отличава **Приоритет 3. „Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги за населението“** с относителен дял от **63,76 %** спрямо сумарните разходи за проекти и мерки – **Таблица 12 и Фигура 3**. До голяма степен това „преимущество“ се дължи на засиления интерес към проекти за изграждане на пътища и селищна инфраструктура, както и на мерки и оборудване за опазване на околната среда. Това се доказва и от факта за особено големия относителен дял на общинските проекти за изграждане, рехабилитация и поддържане на уличната пътна мрежа и на водопроводната инфраструктура в Община Иваново.

Втори по значимост на изразходваните средства за проекти в периода 2021 – 2023 год. е **Приоритет 2. „Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция и културата в общината“** с относителен дял от **26,44 %**. Това се дължи преди всичко на голямия брой проекти и инициативи за социална подкрепа по **Мярка 2.1 „Подобряване на капацитета и базата за развитие на човешките ресурси“** с относителен дял на разходите от **16,18 %**. Сравнително голям брой проекти и инициативи са реализирани и по **Мярка 2.2 „Подкрепа на социалната интеграция, развитие на образованието и здравеопазването“** с относителен дял на разходите **10,13 %** от общите разходи за изпълнение.

Трети по значимост съобразно разходите за проекти и мерки е **Приоритет 1 „Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост“** с относителен дял на разходите от **9,80 %** спрямо общите разходи. С най-голяма тежест тук са проектите по **Мярка 1.2 „Развитие на иновативни производства за добавена стойност и одобрен достъп до трудова заетост“** с относителен дял от **8,40 %** в разходите.

Таблица 12.

Окрупнена финансова таблица за изпълнението на ПИР за 2021 – 2023 г.
по специфични цели и приоритети, хиляди лв.

	СМЕТНА СТОЙНОСТ хил. лв.	ИЗПЪЛНЕ НИЕ 2021 – 2023 Г.	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	Е С И Ф И ПРОГРАМИ	ОБЩИН СКИ БЮДЖЕТ	СОБСТВЕН ПРИНОС	ДРУГ ИЗТОЧНИК
ПРИОРИТЕТ 1: Развитие на икономиката, чрез иновативни дейности с добавена стойност и подобрена заетост							
Сп.Ц 1.1.	196,49	196,49	0,00	196,49	0,00	0,00	0,00
Сп. цел 1.2.	1 260,77	1 260,77	0,00	1 188,01	0,00	72,47	0,00
Сп. цел 1.3.	12,40	12,26	0,00	12,26	0,00	0,00	0,00
Общо Приоритет 1	1 468,99	1 468,99	0,00	1 396,76	0,00	72,47	0,00
Относителен дял на всеки източник, %			0,00	94,28	0,00	5,75	0,00
ПРИОРИТЕТ 2: Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция							
Сп. цел 2.1.	3 161,07	2 426,02	1 870,07	290,30	257,25	0,00	7,38
Сп. цел 2.2.	2 225,32	1 518,78	784,12	619,25	115,43	0,00	0,00
Сп. цел 2.3.	20,01	18,41	0,00	0,00	18,41	0,00	0,00
Общо Приоритет 2	5 406,61	3 963,21	2 654,19	619,25	391,09	0,00	7,38
Относителен дял на всеки източник, %			66,97	22,95	9,87	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 3: Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги							
Сп. цел 3.1.	9 454,29	7 008,55	6 675,43	0,00	196,86	0,00	0,00
Сп. цел 3.2.	2 299,72	2 223,25	1 890,15	0,00	213,66	0,00	0,00
Сп. цел 3.3.	346,86	327,1	102,67	19,86	204,51	0,00	0,00
Общо Приоритет 3	12 200,87	9 558,9	8 668,25	76,16	615,03	60,2	0,00
Относителен дял на всеки източник, %			90,68	0,80	6,43	0,63	0,00
ПИРО: 2021 - 2023	19 076,26	14 990,96	11 322,44	2 382,47	1 006,12	132,67	7,38
Относителен дял на всеки източник, %			22,10	67,85	3,01	6,94	0,05
Относителен дял (%) от плана на ПИРО 97 753,00 хил. лв.	19,53	16,34	11,59	2,44	1,03	0,14	0,01

Поради преобладаващия дял на проектите за пътна инфраструктура и за подобряване на селищната среда на Общината, най-важно за постигане целите на **Приоритет 3** в периода **2021 - 2023** год. е било финансирането от държавния бюджет. Този най-важен източник на финансови средства за проекти има относителен дял **90,68 %** спрямо общите разходи за проекти и развитие за периода 2021-2023 год. На второ място по важност за проектите за пътна и селищна инфраструктура е финансирането от общинския бюджет, но със скромните **6,43 %**.

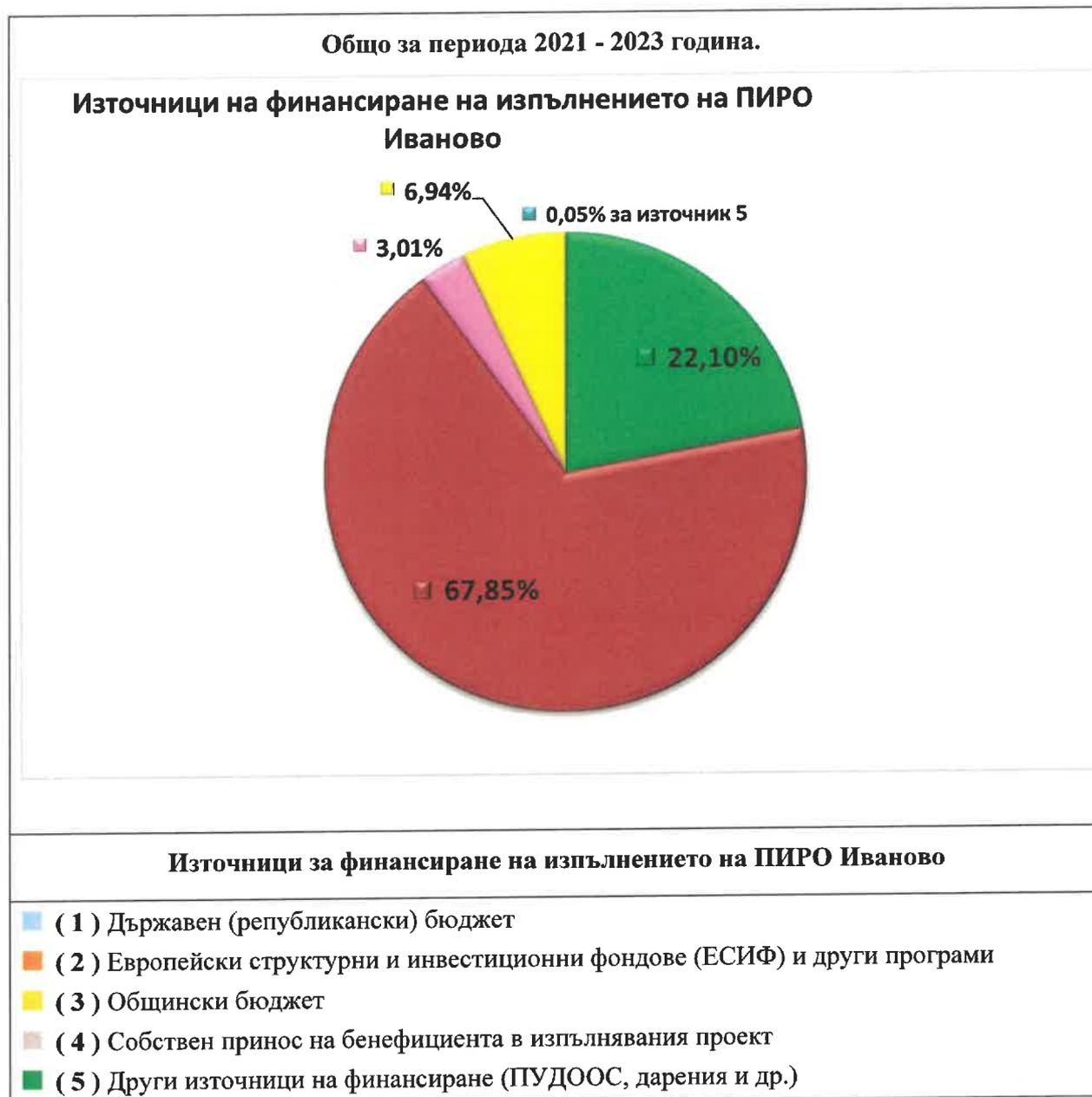
Фигура 3. Принос на приоритетите (%) към изпълнението по разходи на ПИР

Източник: Доклад за МО, собствени пресмятания

Общо за периода 2021 - 2023 год., по Приоритет 1 преобладава финансирането от ЕСИФ, който финансов източник има относителен дял от **94,28 %** спрямо всички изпълнени за трите години проекти и мерки - **Таблица 12** и **Фигура 4**. Тъй като известна част от проектите по Приоритет 1 имат бизнес характер, налице е също и съфинансиране за **проекти с относителен дял от 5,78 %** спрямо общите разходи за приоритета.

Фигура 4. Разпределение на реално изплатените средства за проекти в ПИРО – Иваново според относителния дял (%) на източника на финансиране

Източник: Доклад за МО, собствени пресмятания

Характерно за изпълнението на ПИРО общо за периода 2021 - 2023 год. е, че 67,85 % от вложените средства за проекти и инициативи се финансират от ЕСИФ (изключително от ПРСР), приносът на държавния бюджет е 22,10 %, а от собствени средства (съфинансиране) в проектите – 6,94 %. Финансирането от общинския бюджет за трите години е 3,01 %. Средствата от други източници - от Предприятие за дейности по опазване на околната среда (ПУДООС) са пренебрежимо малки – 0,05 % спрямо общия обем проекти през отчетания период за междинната оценка.

Индикативният бюджет на ПИРО Иваново за периода 2021 – 2027 г., планиран през 2020 година възлиза на 97 753 хил. лв. Следователно, към края на 2023 г., общо за първите три

години на програмния период са били планирани за изпълнение проекти на сметна стойност общо **19 076,26 хил. лв.**, т.е. **19,53 %** спрямо индикативната стойност на бюджета на ПИРО.

Причината, на пръв поглед за сравнително по-малкия обем на планирани и изпълнени проекти и инициативи за периода 2021 – 2023 година спрямо индикативния бюджет на ПИРО 2021 – 2027 г. в размер на общо **97 753,00 хил. лв. (т.е. 97,75 млн. лв.)** могат да се обяснят с действието на няколко фактора, по-важните от които са следните два:

1. Характерното за индикативното планиране през 2020 год. увеличаване на „желания“ от заинтересованите страни обем от средства за проекти, без да е било ясно, от какви източници. Поради това, например за Приоритет 1 са били планирани 26 % от индикативния бюджет за 2021 – 2027 год., а в случая за периода 2021 – 2023 г. са отчетени само 9,80 % дял на разходите за Приоритет 1 спрямо общо за ПИРО, т.е. разликата е около 62 %. Причината е, че голяма част от бизнес проектите в земеделието (за закупуването на земя например) не се отчитат в системата ИСУН 2020. Косвено доказателство за това предположение е фактът, че например за Приоритет 3 (проектите за които имат характер на „обществена“ инвестиция), разликата между относителния дял от 57 % на планирания през 2020 год. бюджет и действителния относителен дял за 2021 – 2023 г. от 63 % е от порядъка на само 10 %.
2. През първите една – две години от периода 2021 – 2023 год. няма необходимата яснота за възможните оперативни програми и други видове източници за финансиране на проекти. От 2023 и особено от 2024 г. се увеличават възможностите за финансиране на проектите. В тази връзка, по инициатива на консултанта бяха проучени отчетените проекти за капиталови разходи на Общината и на бизнеса в системата ИСУН 2020 през 2024. На тази основа е направена прогноза, че планираните за изпълнение (по сметна стойност) проекти и инициативи за периода 2021 – 2024 год. ще възлизат на общо 29 900,00 хил. лв., т.е. налице е по прогноза ръст от 56,74 %. Допълнително през периода могат да се отчетат и проекти за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) в размер на още 25 000 хил. лв., т.е. прогнозната обща стойност за 2021 – 2024 год. ще възлиза на около 45 млн. лв., т.е. на 46 % от планираното изпълнение за програмния период. **Това показва, че за първите четири години на ПИРО биха се отчетели сравними резултати между изпълнението и индикативния бюджет.**

Създаването се забавяне при утвърждаване на СПРЗСР (който замества ПРСР 2014-2020 г.) и на други оперативни програми може да окаже известно негативно въздействие върху реализацията на плана. Въпреки това, постигнатия напредък за реализацията на ПИРО Иваново са видими към началото на 2024 год. По резултатите от анализирания по-горе **Раздели 2 и 3 на Доклада за междинна оценка на ПИРО**, може да се заключи, че темповете, с които ПИРО се осъществява, са много добри на фона на следпандемичната обстановка от една страна и нестабилната политическа ситуация в страната за последните две години.

Като се има предвид, че се очаква ускоряване на финансирането съгласно Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) и на Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) през периода 2025 – 2027 год., **може да се предположи, че изпълнението на ПИРО Иваново ще върви успешно до края на програмния период!**

Раздел 4. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВИЯТА В ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПИР ЗА 2021 - 2023 Г.

4.1. ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ В ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА П И Р СЪГЛАСНО КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ

Комуникационната стратегия на ПИР включва механизъм и инструментариум за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност при оценка на постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на Плана. Тя се основава на основополагащ принцип на координация, партньорство и сътрудничество между заинтересовани страни, който се прилага в рамките на целия процес на оценка на изпълнението на плана. Чрез комуникационната стратегия обществеността се информира за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са изразходвани финансовите ресурси.

Основни изисквания към формулиране и използване на стратегията са: практическа насоченост на съдържанието; защита на обществения интерес; увереност и позитивност; единство и координация; навременност; партньорство и прозрачност. Крайната цел от реализация на стратегията е да предоставя на информация за изпълнението на мерките по изпълнение на ПИР в условията на прозрачност и ефективност на работата на общината и в същото време удовлетворява обществената потребност от публичност за нейната дейност.

За да се реализират ефективно процедурите на комуникационната стратегия е необходимо да се идентифицират заинтересовани страни в общината с отговор на въпросите:

1. Кои са конкретните представители на заинтересованите страни в общината?
2. Какво заинтересованите страни целят да постигнат и какви са техните очаквания?
3. Съвпадат ли очакванията на заинтересованите страни с целите на ПИРО?
4. Може ли да оцени приноса на всяка заинтересована страна към местното развитие?

Изпълнителите на комуникационната стратегия на ПИРО се формират от три основни групи заинтересовани страни – **Общинско управление (администрация), вкл. общинския съвет; Гражданско общество, вкл. образование, здравеопазване и отделни граждани; Бизнес организации и субекти.**

Служителите в общинската администрация са страна и едновременно с това преки участници в процеса на разработване на ПИРО и при изпълнението на приоритетите и мерките. Местната администрация е пряко свързана с управлението на местното развитие и освен административно/логистични функции се съотнася с дейността по генерирането на стратегически и управленски идеи. Като преки участници в процесите по планиране и изпълнение на местното развитие те партнират с други заинтересовани лица.

Общинските съветници имат двойна роля - веднъж като членове на колективния орган на местното самоуправление - Общинския съвет, където утвърждават и приемат актове на кмета на общината, свързани с местното развитие и втори път - като пълноправни граждани и представители на гражданското общество и бизнеса. В този смисъл, те притежават обща компетентност за управление на всички местни въпроси. Техни членове могат да изразят мнение по изпълнението на ПИРО в трите групи заинтересовани страни.

Групата на гражданското общество, образование и здравеопазване „отговаря“ за реализацията на публичните политики на гражданите, обединени в техни организации или самостоятелно. Реализира своето участие на разбирането, че гражданите имат право да бъдат постоянен и самостоятелен участник във формирането на политики и да участват ефективно в ползването на добра администрация и добро управление. При това, не пасивно, само като ползватели на услуги от администрацията, но и с участие на гражданите в процесите на вземане на решения по публичните политики.

Основен участник в групата на гражданското общество са НПО като читалища, туристически и спортни клубове и др. Освен че са изразител на обществени интереси, в повечето случаи те отстояват и свои интереси и претенции. В тази група се включват и образователните институции и поделенията на здравеопазването.

Значението на НПО се определя често и от възлаганите им от държавата и общините дейности по културното, социално и образователно обслужване. В този смисъл те са партньор на общината и потенциални бенефициенти и като такива често насърчават инициативи, които мотивират общността в общината към тяхното осъществяване.

Бизнес субектите като стопански организации и индивиди са пряко ангажирани с местното икономическо развитие и поради това са партньор на местните власти при прилагане на мерките от ПИРО. Те са заинтересовани да използват и възможностите за **привличане на инвестиции**. Бизнесът изисква готовност и компетентност за партньорство при реализацията на конкретни мерки от ПИРО. В селските общини на Област Русе, чиято икономика има подчертано аграрен характер, специално отношение се прилага спрямо земеделските производители, средния и малкия бизнес за преработка на суровини - доколкото го има.

Персоналните участници на целевите групи, които е необходимо да се включат в процеса на МО на ПИР се определят с помощта на общинската администрация. Целта е не само да се включат максимален брой участници, но и те има изразени обществени позиции и интерес и отношение на развитието на общината. В конкретния случай на МО на ПИР представителите на целевите групи имат доказано участие и инициативност при предходни обсъждания, работни срещи, дискусии и анкети на ПИР. Включени са неправителствените организации, предоставящи образователни, социални и културни услуги и бизнес субекти осъществявали публично-частни партньорства с общината. При формиране на целевите групи е търсено диференцираност относно интересите и позициите им за развитието на Общината.

4.2. ПЛАНИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО - ИВАНОВО

• МЕТОДИКА ЗА ПЛАНИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОУЧВАНЕТО

В средата на програмния период (2024 година) се извършва Междинна оценка (МО) за оценка на напредъка по изпълнението на ПИР 2021-2027 г. на Община Иваново. С оценката се отчитат и анализират резултатите, степента на постигане на индикаторите, усвоените ресурси и степента на постигане на целите. Проучването има три основни цели:

➤ Установяване на постигнатия напредък по изпълнението на специфичните цели и на приоритетите на ПИР, постигнати за периода 2021–2023 г.;

➤ Установяване на реалното прилагане на Комуникационната стратегия на ПИР 2021 – 2027 г. за повишаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса, като условие за ефективното изпълнение на ПИР от заинтересованите страни;

➤ Събиране на достатъчно оценъчен и фактологичен материал за разработване на обстоен анализ и Доклад за МО, с препоръки за ефективното изпълнение на ПИР 2021-2027 г. на Община Иваново до края на програмния период.

Анкетното проучване сред заинтересованите страни има за цел да осигури конкретна информация относно специфични въпроси за изпълнението на Комуникационната стратегия на ПИР, регламентирани от техническото задание за изпълнение на МО, като:

1. Възникнали проблеми в процеса на прилагане на ПИР и мерки за тяхното преодоляване, оценка на проектната дейност в Община Иваново и др.
2. Осигуряване на информация и публичност при изпълнението на ПИР;
3. Мерки за постигане на необходимото съответствие на ПИР със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
4. Мерки за прилагане на принципа на партньорство;
5. Конкретни резултати и впечатления от изпълнението на ПИР 2021 – 2023 г., посредством които може да се допълни липсваща информация за изпълнението на ключови индикатори за резултат за изпълнението на ПИРО.

Анкетното проучване се провежда по специална методика, която представя общата рамка, обхвата, техническите параметри и технологията на проучването. Тя задава структурата и групата от въпроси, които анкетните карти трябва да съдържат, в зависимост от спецификата на ПИР - Иваново, както и изискванията по определянето и осигуряването на представителната извадка от респонденти.

Самото проучване се извършва по метода на пряката анонимна анкета, което предполага събирането на много и разнообразна информация в кратки срокове. Предвижда се да бъде попълнена универсална анкетна карта за проучване мнението на целевите групи (заинтересовани страни), както следва:

(1) „Администрация“, съставена от Общинска администрация, Общински съвет, Кметове на населени места и техните служители;

(2) „Местен бизнес“, съставена от агрофирми, земеделски производители, фирми за преработка на продукция и за услуги на населението;

(3) „Гражданско общество“, съставена от читалищата, училищата, социалните дейности и услуги, както и активни граждани (пенсионери) в Общината;

Основен инструмент за събиране на информация за проучването е разработената универсална анкетна карта, със заложен алтернативи на въпросите. Анкетната карта съдържа въпроси от затворен тип с алтернативни отговори от типа „множествен избор“. Въпросите предлагат четири алтернативни отговора. Анкетиранията лица трябва да изберат един от тях, който най-пълно покрива тяхното мнение. Има и един-два въпроси от отворен тип, за които е предоставена възможност за отговор в свободен текст и/или коментар накрая.

Анкетното проучване е анонимно като в анкетната карта се конкретизира целевата

група на анкетираното лице и конкретното населено място, където то работи или живее. Това е необходимо, за да може косвено да се конкретизира изпълнението на някои индикатори за резултат, свързани с населените места, например: *има ли сгради с подходи за лица-инвалиди, колко са обследваните сгради за енергийна ефективност, достатъчна ли е информираността за прилагане на възобновяеми и алтернативни източници на енергия и др.* За да не възникват излишни деликатни въпроси не са включени въпроси, изясняващи профила на анкетираните лица по възраст, пол и други признаци.

За да се осигури представителност на резултатите и достоверност на „мнението“ на всяка целева група са анкетираны достатъчен брой представители от групите, примерно по минимум 20 души от всяка целева група. Така, общият брой анкетираны възлиза на 65 – 70 души представители от трите целеви групи на общината.

Проучването по места се подпомага от кметовете на селата. За целта им се осигуряват разпечатани анкетни карти и списъци с респонденти по целеви групи в конкретното селище. Аналогично, за анкетиране в Центъра - с. Иваново се използва наличният апарат на Специализирана администрация, Секретаря на Общинския съвет и др. При първата среща за анкетата се раздават анкетните карти и се уточнява срокът – обикновено една седмица. Очакваната продължителност за анкетиране на едно лице е около 30 минути.

• РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ

Крайните резултати от проведеното анкетно проучване сред 66 респонденти от трите целеви групи (заинтересовани страни) са показани в **Приложение 2**. Посочени са формулировките на алтернативни отговори на общо 11 въпроси от затворен тип по скалата от 5 (пет) групи въпроси, а вляво срещу всеки алтернативен отговор „а“ / „б“ или „в“ и относителният дял (5) на всеки от алтернативните отговори спрямо обема респонденти.

Алтернативите на отговори за всеки въпрос са четири, като е следвана „релацията“: (а) най-добър (висок) резултат; (б) сравнително-добър резултат (ефективност, постижение); (в) нисък (малък) резултат или възможно решение по въпроса; (г) не мога да преценя, с който алтернативен отговор се „освобождава“ максимално отговорността на респондента за изразяване на мнение и която осигурява определена реалистичност на мнението.

Резултатите за всеки алтернативен отговор са оценени като относителен дял (проценти) на предпочитанията за отговора спрямо обема на извадката от 66 респонденти. Оценяването и коментарите по отделните въпроси от петте групи са „обвързани“ с регламентирани по задание въпроси за оценка на прилагането на ПИР – Раздел 4.3.

4.3. ПРОБЛЕМИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА П И Р , МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ , СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ И ПРИЛАГАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВО , ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА П И Р

- **Проблеми за прилагане на Плана за интегрирано развитие – Иваново, както и мерките за преодоляване на тези проблеми.**

През наблюдавания период 2021 – 2023 г. за изготвяне на междинната оценка (МО) на ПИР са наблюдавани някои проблеми, оказващи пряко негативно влияние по отношение на изпълнението на плана. **Високата инфлация до 2023 г. и нестабилната политическа среда на**

национално ниво през 2022 – 2024 г. са най-значимите от тях. Те ограничават възможността за осъществяване на заложените в ПИРО мерки, забавят се и възможностите за финансиране на проекти по оперативните програми и от националния бюджет. Това реално води до проблема, че бенефициентите са подложени на негативните икономически последици от липсата на материали и висока инфлация, поради което има и **риск от откази на спечелени по ЗОП процедури за възлагане на проекти**. Това, съответно изисква да се обмислят и подберат **подходящи финансови и управленски мерки за мотивиране и пряко улесняване** на предприятията от местната икономика да преодоляват посочените трудности през разглеждания период и по-нататък до края на програмния период на ПИРО.

За конкретизиране на оценката за проблеми, в анкетното проучване са включени три въпроса с по четири алтернативни отговора за всеки въпрос – **Приложение 2**.

На Въпрос 1: „**Познавате ли Плана за интегрирано развитие – Иваново“ 2021–2027 г.** почти половината от анкетираните (**40,9 % от 66 респонденти**) отговарят „**Познавам го отчасти чрез участието в срещи за изпълнение и отчитане на проекти**“, а **22,7 %** отговарят, че го „**познават сравнително добре, като следят изпълнението по годишните отчети**“. Около една четвърт от анкетираните (**22,7 %**) признават, че не познават ПИР.

За съжаление, около две трети от анкетираните (**63,6 %**) не могат да преценят, „**какви проблеми са били възникнали при изпълнението на ПИР**“ – **Въпрос 3**. Вероятно това е следствие, че тези проблеми не са били комуникирани сред заинтересованите страни. В същото време се оценява (Въпрос 2 в Приложение 2), че **проектната дейност за развитие на пътната и селищната инфраструктура се изпълнява на много високо или сравнително високо равнище (общо 63,6 % от респондентите отговарят така)! Само 9,2 % отговарят, че не могат да оценят тази дейност, резултатите от която се наблюдават ежедневно.**

- **осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на ПИР**

През отчетния период Общината продължи да работи активно за прилагане на принципа за информация и публичност, насочени към осигуряване на прозрачност и информираност на заинтересованите страни и участниците в процеса на изпълнение на ПИР, съобразно очакваните резултати и ползите за местната общност. Полагат се усилия за навременно и пълно информиране на гражданите, както и за активизиране и мотивация на заинтересованите страни за участие в реализацията на проекти, имащи отношение към тях.

В рамките на анкетното проучване е формулиран Въпрос 4: „**Прави ли се достатъчно за запознаване с постиженията и проблемите на ПИР – Иваново?**“ (Приложение 2). По около една четвърт от анкетираните считат, че населението се информира **напълно (28,7 % от респондентите)** или **отчасти (27,2 % отговорили)** за постиженията и проблемите на ПИР. И отново тук, както при Въпрос 3 **прави впечатление високият относителен дял (34,8 % от анкетираните)** на мнението за невъзможност да се преценяват постиженията и проблемите поради липсата на информация!

- **мерки за постигане на съответствие на ПИР със секторните политики, планове и програми на територията на общината**

ПИР- Иваново е разработен и се изпълнява в съответствие с изискванията на ЗРР. От представеният тук доклад за МО на ПИР се очертава, че в общи линии има доказана връзка със

секторните политики, реализирани чрез проекти на територията. Изпълнени са конкретни проекти, които са довели до успешно изпълнение на специфичните цели в рамките на приоритетите на ПИР: **Приоритет 1** „Развитие на икономиката чрез иновативни дейности и подобрена заетост“; **Приоритет 2** “Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция и културата в общината“ и **Приоритет 3**: „Подобряване на инфраструктурата и на качеството на комуналните услуги“.

При анализа на проектите, отразени в годишните доклади на кмета на общината, е отразено, че е желателно да се посочва степента на изпълнение за годината на многогодишни проекти, както и степента на усвояване на договорените средства, техният източник и др., което би улеснило анализа на изпълнението в макро-план за една или повече години. Полезно би било също да се посочва към оценката на кой индикатор за резултат допринася конкретният проект, за да се улесни оценката на индикаторите в края на доклада за МО на ПИР.

В рамките на Раздел 3 на анкетата е поставен Въпрос 5: „**Какви мерки трябва да прилага общината за да постигне необходимото съответствие със секторните политики, планове и програми на територията на общината**“? Макар и малко встрани от логиката на въпроса, преобладава мнението на анкетиранияте, че общината трябва да осигурява участие на заинтересованите страни в срещи за отчитане изпълнението на ПИР (на това мнение са **30,3 % от респондентите**), преди самите ежегодни доклади. Положително е, че само **21.2 %** от хората не могат да преценят, поради непознаване на секторни политики, планове и програми.

- **Мерки за прилагане принципа на партньорство.**

В процеса на реализация на ПИР се прилага принципът на партньорство най-вече в областта на реализация на проекти от общинско значение. Това са предимно проекти в областта на социалните услуги. Принципът на партньорство се реализира чрез: консултации при разработване на планове и програми, свързани с приоритети на ПИР; създаване на работни групи по ключови проблеми; провеждане на обществени форуми и дискусии и др.

Поради важността на проблема, в Раздел IV „**Мерки за прилагане на принципа за партньорство**“ са формулирани три въпроса:

Въпрос 6. Необходимо ли е да се прилага партньорство при мониторинга на ПИР? Отговорите изключително подкрепят партньорството, ако заинтересованите страни желаят да участват (**над 55 % утвърдителни отговори**), но с една четвърт „изказвания“, че не може да се прецени поради липсата на опит от партньорство (**28,7 % без преценка**).

Въпрос 7. Какви мерки е необходимо да се предприемат за прилагане на принципа на партньорство? И тук отговорите подчертават интереса към въпроса за партньорството – **42,4 % от анкетиранияте „избират“** мярката за мотивиране на заинтересованите страни да сътрудничат помежду си при взаимен интерес, а **делът на хората без преценка е 25,7 %**.

Въпрос 8. Какви иновативни партньорства да се приложат за увеличаване посещаемостта от туристи? Най-голям е относителният дял на предпочитанието (**30,3 % относителен дял**), да се мотивират читалищата и къщите за гости да сътрудничат в местните празници. Нещо повече, ако се организира местно (общинско) изложение на занаяти, биопродукти, туризма и културата (**предпочитание 12,1 % от анкетиранияте**), тази перспективна форма на партньорство би била подкрепяна от общо **42,4 % респонденти**.

- **Конкретни резултати и впечатления от изпълнението на ПИР 2021 – 2023 г., посредством които може да се допълни информация за изпълнението на ключови индикатори за резултат.**

Предмет на наблюдение е изпълнението на определени индикатори за резултат, за които няма достатъчно надеждна информация от официални документи и/или проекти. За целта са формулирани следните въпроси:

Въпрос 9. Има ли ръст на хората в неравностойно положение, участвали в социални проекти за заетост? На алтернативен отговор – Да, относителен ръст от 10-15 % за периода от 2020 г. досега, отговарят утвърдително 66 % от извадка за този въпрос от 13 души, а още 13,4 % - че има незначителен ръст от примерно 5 % за периода. Само един анкетиран не може да прецени има ли ръст в подобни проекти. Следователно, може да се приеме стойност на индикатора в Таблица 9 от ориентировачно 10 %.

Въпрос 10. Как бихте оценили посещаемостта на традиционните празници на Община Иваново? Най-висок относителен дял (51,5 % от 66 души анкетираните участници) има за алтернативен отговор (а) „Има съществен ръст на участниците от порядъка на 15 – 20 % за последните 5 години. На второ място по относителен дял (30,3 % от анкетираните) е отговор (б) „Има много малък ръст от 5 – 10 % за последните 5 години“. Това дава основание да се приеме стойност на този индикатор от средно 15 %.

Въпрос 11. Моля, оценете степента на удовлетвореност от административното обслужване? С най-висок относителен дял от 72,2 % от 66 анкетираните е алтернативният отговор (а) „Степента на удовлетвореност е добра – примерно 50 % по скала 0 – 100 %. Само 9,2 % са на мнение за „малка“ удовлетвореност от порядъка на 30 % по скала 0-100 %. Това дава основание да се приеме добра удовлетвореност от административното обслужване около 45 – 50 %.

В края на анкетирането малък брой респонденти са изказали „свободни“ мнения по отворен въпрос, „какво да се направи за повече партньорства между местната власт, бизнеса и НПО“? С най-обобщаващ характер са мненията да се организират повече срещи за подобряване на околната и бизнес средата в туристическия сектор, за политиките за насърчаване на инвестициите, за работа с различни проекти и др. Както тежестта на формалните алтернативни отговори на въпросите 1 – 8 по-горе, така и мненията с характер на отговори на отворен въпрос показват областите за комуникация и решаване на проблемите, за които Дирекция „Специализирана администрация“ на Община Иваново трябва да проведе интензивна разяснителна и експертна дейност за повишаване ефективността и ефикасността при изпълнение на ПИР – Иваново до края на програмния период и до 2030 година.

Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА П И Р О - ИВАНОВО ДО КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2021–2027 Г.

На база на изложената информация в съответствие с изискваната структура за доклади по междинна оценка на ПИРО могат да се направят няколко **обобщаващи заключения и предложения** за подобряване на ефективността и ефикасността на изпълнението на ПИРО до края на програмния период, както следва:

ПЪРВО, по отношение на годишните доклади за изпълнението.

1.1. Работата по ежегоден контрол на изпълнението на ПИРО би се облекчила, ако се **унифицират годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО с приоритети и цели съгласно съдържанието на ПИР**. Така структурата на докладите ще съвпада с целите и приоритетите на ПИР. Да се обърне внимание на индикаторите за резултат, за които няма включена информация в годишните отчети, а в същото време други източници свидетелстват за насочени дейности към тях.

1.2. Полезно би било да се посочва, всеки проект към постигането на кой индикатор за резултат е ориентиран, за да се минимизира субективизма при оценка по-късно. Да се посочва в съответния годишен доклад степента на изпълнение на конкретния проект или дейност в случаите, когато е многогодишен, както и степента на усвояване на договорените средства, техният източник и т.н., което би улеснило изпълнението на някои следващи дейности от Доклада за МО на ПИР за периода 2021 – 2023 г.

ВТОРО, за изпълнението на индикаторите за резултат на ПИРО за 2021 – 2023 год. и за постигнатата ефективност на изпълнение на специфичните цели и мерки.

2.1. **От общо 43 броя ключови индикатори за резултат в Таблица 9, в периода 2021 – 2023 год. е доказана някаква степен на изпълнение за общо 37 броя индикатори, т.е. за 86,1 % от индикаторите.** За два от индикаторите има обективна причина за липсата на информация (няма утвърдена за Общината Стратегия за водено от местните общности развитие по Лидер на МИГ „Две могили – Иваново“), а за други четири индикатора (№ 14 , 36, 40 и 42) все още няма никакво изпълнение спрямо планираната целева стойност за програмния период.

За общо 27 броя индикатори, (съгласно стойността им в края на 2023 год. и Таблица 10) е доказана висока и много висока степен на изпълнение спрямо целевата стойност – **от 86,7 % до 100 %** относително изпълнение за **62,8 % от броя индикатори**, посочени в Таблица 9. За два индикатора – № 2 *“Нарастване на публично-частните партньорства за периода“* е отчетена „ниска степен на изпълнение – 33,3 %, и № 39 *„Обществени сгради с извършено обследване за саниране“* изпълнението е „слабо“. Други 7 индикатора отчитат средна степен на изпълнение, т.е. между 33 и 76 % относително изпълнение спрямо целевата стойност.

2.2. **Съгласно таблица 11, на първо място трябва да се изтъкне, че най-висока ефективност на изпълнението е постигната за специфичните цели и за Приоритет 1 като цяло „Развитие на икономика с иновативни дейности с добавена стойност с подобрена заетост“.** В по-широк аспект, впечатлява ефективността на изпълнението на задачите по Сп. Ц. 1.2 и Сп. Ц. 1.3, където се доказва, че приложените действия са били достатъчно ефективни и вероятно очакванията на заинтересованите страни са били задоволени. До голяма степен, според нас, много добрите резултати тук се дължат на индикаторите за бизнес-резултати, развитието на

материалните активи и ниската степен на безработица, които са следствие от общата положителна конюнктура в страната, а не от конкретни проекти в Общината.

Поради това е постигната висока комплексна оценка за **Приоритет 1** – средно **83,25 % ефективност за приоритета**, като приложените действия и инструменти на приоритета са ефективни и водят до желани ефекти. Приоритетът е полезен до голяма степен, като са задоволени очакванията на МСП и земеделските производители в общината и е стартирал макропроцес за подобряване на резултатите в туризма в общината.

Степента на ефективност на действията по **Приоритет 2 „Балансирано развитие на социалния капитал и подкрепа на социалната интеграция и културата“** е също висока – средният процент на изпълнение на индикаторите е **78,50 %**. По наше мнение тук е постигнато добро задоволяване на материалните потребности на базата за развитие, което безспорно е резултат от приноса на ръководството за осигуряване на достатъчно финансиране от националния бюджет и от местни източници. Също така ефективни са били приложените действия в областта на образованието и културата, като е постигната висока степен на изпълнение на целите и са задоволени очакванията на целевите групи. Впечатлява много високата степен на ефективност за подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата – средна оценка на изпълнение **100 %** от два индикатора за резултат. **Тук се препоръчва, съвместно участие на читалищата с къщите за гости, земеделски производители и занаятчии в нов тип общински празници – предпочитание от 42,4 %** от анкетираните съгласно въпрос No 8 от анкетата.

Със средна (добра) степен на ефективност за изпълнение на дейностите се отличава **Приоритет 3 „Подобряване на инфраструктурата и качеството на комуналните услуги“** със средна комплексна оценка за ефективност – **65,46 %**. С най-висока степен на ефективност тук е **Сп. Ц. 3.1 „Поддържане и развитие на пътната и улична инфраструктура“** – относително изпълнение **90,87 %** от два индикатора. Подобен висок резултат за ефективност се потвърждава пряко от оценката на Въпрос No 2 от анкетното проучване, че **проектната дейност за развитие на пътната и селищната инфраструктура се изпълнява на много високо или сравнително високо равнище (общо 63,6 % от респондентите)**. Със сравнително много ниска степен на ефективност тук е изпълнението на **Сп. 3.3 „Подобряване на качеството на комуналните услуги“**, с относително изпълнение от **35,66 %**, вследствие неизпълняването на дейности по индикаторите **No 40 и No 42 – Таблица 9**. Вследствие на това се оценява, че приложените действия са отчасти ефективни, а очакванията на населението не са постигнати.

ТРЕТО, за изпълнението на Сп Ц 1.3. „Общинска програма за развитие на туризма“.

3.1. Туризмът, с неговите актуални форми на развитие, е обект на управление от Специфична цел (Сп.Ц) 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на Плана за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново за периода 2021-2027 г. и има най-значимият принос към сектора на бизнес услугите в Общината. Анализът на изпълнените проекти и индикатори показва, че са налице стабилни резултати за увеличаване на посещаемостта и приходите от национални и местни обекти на туризъм – **индикатори (16) и (19)**. Посещаемостта на АР „Ивановски скални църкви“ за 2023 г. е по-голяма с **30 %** спрямо 2022 г. Посещаемостта на АР „Средновековен град Червен“ през 2023 г. също надвишава тази за 2022 г. Така, **общият брой посетители на двата археологически резервата за 2023 г. надвишава целевата стойност на индикаторите за 2027 г.!** По данни от анкетата в **Приложение 2** е

налице ръст от 15 % на участниците в традиционните празници на общината при целева стойност на ръста от 14 % за 2027 г. Може да се предполага, че ако се въведе иновацията (въпрос 9 в Приложение 2) за организиране на местните празници с едновременното участие на читалища, къщи за гости, занаятчии и земеделски производители, този показател би постигнал още по-високи стойности.

3.2. Цел и насоки за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3. „Общинска програма за развитие на туризма“ – Иваново. Изполага се стремежът на Община Иваново за актуализиране на проектните намерения по Сп.Ц 1.3 на ПИР до края на програмния период. В тази връзка, като съставна част на поетите задължения към Договора за междинната оценка Д-145 /24.04.2024 г., към Доклада за междинната оценка на ПИРО представяме отделен документ „Програма за актуализация на проектните намерения в областта на туризма за периода 2025 – 2027 г. и до „хоризонта“ 2030 г. на Плана за развитие на туризма в Общината.

Естествено, налице са и формални цели – по-голямата част от проектите с общински (публичен) интерес е възможно да се реализират чрез финансиране от публични средства – от Оперативните програми (ОП) на ЕС и от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), съгласно Споразумението за партньорство на България с ЕС за периода от 2021 – 2027 г. и по-нататък до 2030 г. Тази добра възможност обаче изисква регулярно управление на планирането на проектите, чрез мониторинг на програмите за тяхното реализиране и (при необходимост) актуализиране на реализацията по години.

Насоките за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново се обуславят от няколко главни изисквания към процеса на самата актуализация, като:

- актуализацията да се основава на досегашните резултати от изпълнението на ПИР – Иваново в периода 2021 – 2023 г. и особено на т.н. „научени уроци“ от решението на проблемите и формалните грешки при това изпълнение;
- прилаганите подходи да отговарят на изискването за „икономичност“, което е основно при управлението на публичните програми от проектни намерения и което се базира на масово използвания в мениджмънта подход за „минимални разходи“ за въздействието;
- при формирането на актуализираната програма от проектни намерения за реализацията на Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново да се съблюдават изискванията за: (1) ефективност при постигане на целите и оценка на действителните резултати и въздействия в сравнение с очакваните такива; (2) ефикасност на използваните организационни, финансови, човешки и материални ресурси, вкл. за мониторинга на изпълнението и прилаганите при необходимост корекции.

ЧЕТВЪРТО, за ефикасността на използваните в ПИРО финансови ресурси.

4.1. Може да се оцени, че годишните програми на ПИРО на община Иваново по години за периода 2021 – 2023 год. са били изпълнявани успешно, като не са установени неизпълнени мерки с краен срок на изпълнение 2023 год, които е било възможно да се финансират от мерките на отворените програми за финансиране - ПРСР 2014-2020 год., програмите за

инфраструктурно развитие – ОП „Регионално развитие“ и ОП „Опазване на околната среда“, от държавния и общинския бюджети за финансиране на проекти. Общата сметна стойност на проектите (Таблица 12) , които са били планирани за периода 2021 – 2023 год. е била **19,076 млн. лв.**, а реално усвоените средства за проекти за трите години възлизат на общо **14,991 млн. лв.**, т.е. **16,34 %** от финансовия план **97,753 млн. лв.** за ПИРО за периода 2021 – 2027 година.

4.2 Най-много проекти са реализирани в сферите на **селищната инфраструктура**, (специфична цел 3.1), които преимуществено са финансирани със средства от държавния бюджет. Отличава се също интензивното развитие на частната инициатива в сферата на селското стопанство, където по **Сп. Цел 1.2 „Развитие на иновативни производства за добавена стойност на бизнеса и подобряване на заетостта“** през периода са реализирани проекти за общо **1 188,01 хил. лв.** Интензивно се развива производството на плодове, като е налице напредък в създаването на малки мощности за преработка, за което са започнати перспективни проекти за преработка на плодове. Няма обаче примери за сдружаване на земеделски производители от общината за маркетинга и особено за търсенето на пазари за реализация на земеделска продукция, произведена в общината.

4.3. Приоритетни за развитие, според Стратегията за трансгранично сътрудничество (ТГС) 2021–2027 год. и ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния-България, се очертават направленията за опазване на околната среда и развитието на устойчиво в икономическия смисъл селско стопанство в двете страни. Иницирираните проекти следва да бъдат групирани в съответствие с мерките за развитие на селското стопанство, ограничаване на изменението на климата и адаптиране към климатичните промени с ПИРО 2021 – 2027 год. на община Иваново, така че да се осигури по-добра проследимост и отчетност на ефективността и ефикасността на проектите и мерките в плана. Фокусът на вниманието може да бъде и върху възможностите за надграждане на публично-частни партньорства по Проект „Велосипедна, пешеходна и пътна мрежа на територията на община Иваново, Област Русе“ по проектна идея „Кръстопът на природни и културни феномени“ за „Достъп до Юнеско“, чрез свързана инфраструктура.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докладът за междинната оценка на изпълнението на План за интегрирано развитие (ПИРО) 2021 – 2027 год. на община Иваново за периода 01.01.2021 г. – 31.12.2023 год. е изготвен от колектив експерти на „Асоциация за регионално развитие на област Русе“ (АРР-Русе), неправителствена организация в обществена полза под егидата на Русенски университет „Ангел Кънчев“. Асоциацията се специализира през последните години като консултантско звено за разработване и/или оценка на стратегически документи за регионално и местно развитие.

Творческото участие на експертите на АРР-Русе при разработването на Междинна оценка за изпълнението на ПИРО Иваново е, както следва:

- Проф. Николай Найденов – маркетинг и договаряне, структура на Доклада, изпълнение на основните раздели и управление на разработката, като я представя в Община Иваново;
- Доц. Д-р Свилен Кунев – Раздел 2.2.1 за общ анализ на проектите в годишните доклади на Кмета на община Иваново за 2021, 2022 и 2023 год.
- Маг. Ик. Милко Балкански – Раздел 4.2 за методика на анкетното проучване и драфтове на анкетни карти за анкетиране на администрацията, на гражданския сектор и бизнеса.

Настоящият Доклад за Междинна оценка на изпълнението за 2021 - 2023 год. на ПИРО – Иваново се основава на информацията за изпълнението през годините от страна на Общината и на самата обобщаваща разработка на консултанта, във вид на окончателен Доклад за междинна оценка за изпълнение на План за интегрирано развитие (ПИР) на община Иваново 2021 – 2027 г.

В резултат от извършената работа и на основание констатациите в представения Доклад за Междинна оценка на изпълнението в периода 2021 – 2023 г. на ПИРО, **се определя сравнително висока оценка** за досегашното изпълнение на Плана за интегрирано развитие 2021 – 2027 на община Иваново, област Русе. Изведените в Доклада основни изводи и препоръки могат да се използват като информационна база при по-нататъшното изпълнение на ПИРО 2021 – 2027.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил доклада за междинна оценка на изпълнението на ПИР – Иваново за периода 2021 – 2023 г. благодари на:

1. Дирекция „Специализирана администрация“ на община Иваново и специално на Директора Г-жа Ирина Иванова за помощта в процеса по комуникация и сътрудничество с партньорите от общината и външни организация при набирането на необходимата информация за подготовка на основните раздели на междинната оценка на ПИР 2021 – 2027 г.

2. Ключовите експерти от специализираните и общофункционални звена на общинска администрация - Иваново за изготвяне на необходимата информация за доклада за МО, съгласно форматите, подготвени от ръководителя на екипа от АРР – Русе и съгласувани с Дирекция „Специализирана администрация“ на община Иваново.

3. Ръководствата на учебните заведения, на читалищата в община Иваново и на редица други външни административни и производствени организация за предоставената подходяща информация за изготвяне на разделите на междинната оценка и за коментиране на специфични резултати по изпълнението на някои проекти и мерки на ПИРО.

ЛИТЕРАТУРА (по азбучен ред)

1. Актуализирана програма от проектни намерения 2025 – 2027 г. по Цел 1.1 „Общинска програма за развитие на туризма. М. Ноември 2024 г. (непубликувана)
2. Годишни доклади Кмета на община Иваново за наблюдение на изпълнението на ПИРО 2021 – 2027 г. на община Иваново за 2021, 2022 и 2023 г. Приети с решения на Общински съвет Иваново (публикувани на информационната страница на Община Иваново.
3. Закон за местното самоуправление и местната администрация. ДВ, бр. 77/1991, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
4. Закон за регионалното развитие. ДВ, 50/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр.21/13.03.2020 г.
5. Информационна система на НСИ, <https://www.infostat.nsi.bg>
6. Информационни справки на ТСБ „Север“ по поръчка на община Иваново (непубликувани)
7. Информационна справка на ОД „Земеделие“ гр. Русе.
8. Информационни справки от училищата на територията на община Иваново. (непубликувани)
9. Информационна справка за брой на безработните лица и равнището на регистрирана безработица. Агенция по заетостта, Дирекция „Бюро по труда“ гр. Русе (непубликувана)
10. Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г., МРРБ, м. Март 2020 г. (непубликувани)
11. Наръчник за практическо поведение в процеса на осъществяване на ежегодно наблюдение на изпълнението на ПИРО, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението. Доклад по Проект BG 05SFOP001-2.025-0107 “Доверие и партньорство за добро управление“, София, 26.06.2023 г.
12. Найденов, Н., Регионална политика и фондове на Европейския съюз, Изд. „Авангард – Принт“ – Русе, 2020 г.
13. Официална информационна страница на община Иваново, <https://www.ivanovo.bg>
14. План за интегрирано развитие на община Иваново 2021 – 2027 г. Приет с Протокол № 21/25.03.2021 г. на Общински съвет Иваново. (непубликуван)
15. Правилник за прилагането на Закона за регионалното развитие. ДВ, бр. 80/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
16. „Програма за актуализация на проектните намерения в областта на туризма за периода 2025 – 2027 г. и до „хоризонта“ 2030 г. на Плана за развитие на туризма в Общината.
17. Проекти, разработвани в община Иваново през 2021 - 2023 година - ИСУН 2020.
18. Разчет за финансиране на капиталовите разходи – план / отчет за 2021, 2022 и 2023 г. Декември, Община Иваново (непубликуван)

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

**ТЕХНИЧЕСКО ЗАДАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА
МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО 2021–2027 Г., СЪГЛАСНО ИЗИСКВАНИЯТА НА
ЗАКОНА ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ**

1. Въведение

Междинната оценка (МО) за изпълнението на Плана за интегрирано развитие (ПИР) 2021 – 2027 г. на Община Иваново за периода 01.01.2021 – 31.12.2023 г. се изготвя съгласно Глава четвърта „Наблюдение и оценка на регионалното развитие“, Раздел I „Общи положения“ на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР) на РБългария, Методически указания на МРРБ, както и на препоръките на Проект No BG 05SF0P001-2.025-0107 “Доверие и партньорство за добро управление“ на „Фондация за прозрачни регламенти“, финансиран от ОП „Добро управление“.

2. Цели на поръчката

Основната цел на МО на ПИР на Община Иваново 2021 – 2027 г. е да се проследи напредъка по изпълнението на ПИР към момента на МО, да се оцени степента на постигане на заложените цели, както и на ефективността и ефикасността на използваните ресурси и като резултат да се изведат препоръки за изпълнение на ПИР до края на програмния период.

3. Специфичните изисквания за разработването на Доклада за МО на ПИР са да се отчитат изискванията на следните документи за регионално и местно развитие:

- Закона за регионалното развитие и наредбата за изпълнението му от 2020 и 2023 г.
- Стратегическата рамка на ЕК за периода 2021 – 2027 г.;
- Плана за интегрирано развитие на Общината за периода 2021 – 2027 г.;
- Други по преценка на Изпълнителя.

4. Очакван продукт и неговото съдържание

4.1. Очакваният продукт е „Доклад за междинна оценка (МО) на изпълнението до 2023 г. включително на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Иваново.“

4.2. Изисквания за съдържанието и качеството на крайния продукт

Докладът за междинна оценка на изпълнението до 2023 г. включително на ПИР – 2021 – 2027 г. следва да има следната структура:

(а) **Въведение**, съдържащо основанията за извършване на МО, методиката и организацията на изпълнение на МО и резюме на съдържанието на самия доклад;

(б) **Оценка на общите условия за изпълнение на ПИР** и в частност на: демографска характеристика на Община Иваново за периода 2021 - 2023 г.; Икономическо развитие на Общината; Пазар на труда; Социално развитие и др.;

(в) **Оценка на първоначалните резултати** от изпълнението на плана по приоритети, съгласно годишните доклади за изпълнение от Кмета на общината;

(г) **Оценка на степента на постигане** на целите и устойчивост на резултатите, изготвенас на база на индикаторите за резултат;

(г) **Оценка на финансовата ефективност и ефикасността** на използваните ресурси за изпълнение на мерките, предвидени по приоритетите на ПИРО;

(д) **Действията, предприети от компетентните органи** с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИР на Община Иваново 2021 – 2027, в т.ч. за: мерките за събиране на информация за оценка; преодолени проблеми при изпълнение на ПИРО; мерки за информация и публичност при изпълнение на ПИРО и за постигане на съответствие със секторните политика в Общината; мерки за прилагане на партньорство и др.

(е) **Заключение и предложения** за подобряване на резултатите от наблюдението на ПИР на Община Иваново до края на програмния период.

Основните критерии за качество, които трябва да се постигнат при изготвяне на Доклада за МО на изпълнението на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Иваново са:

(а) Изготвеният продукт да е адекватен на информацията и на техническото задание за изпълнение на междинната оценка на ПИРО;

(б) Количествените и качествените данни да са анализирани пълно и достатъчни за обосноваване на необходимите изводи и препоръки от доклада за МО;

(в) Резултатите в Доклада за МО на ПИР да са логични и обосновани, съобразно анализа на данните и интерпретацията на тенденциите за изменение;

(г) Изводите и препоръките в Доклада за МО да са обективни и реалистични, съобразно възможното финансиране, както и достатъчно детайлни, за да се прилагат.

4.3. Изисквания по отношение на основния текст на Доклада:

(а) Офис пакет Microsoft, Шрифт–Times New Roman, големина 12, междуредие 1,15;

(б) Текстовете да съдържат: заглавна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, списък на таблиците, графиките, схемите и на използваната литература;

(в) Номерирането на таблиците, графиките и схемите да е обвързано с раздела от основния текст, към който се отнасят, под тях да се посочва източникът на информация.;

(г) крайният продукт да се представи на хартиен носител - 1 (един) оригинал и 3 (три) електронни копия в PDF формат - дискове.

5. Допускания и рискове. Изпълнителят следва да има предвид следните допускания и рискове при разработване на доклада за МО на ПИР.

5.1. Допускания

(а) Налице са надеждни и официални външни източници на информация от ТСБ - Русе, ОД „Земеделие“ и Общинска служба „Земеделие“, които осигуряват изготвянето на обективен доклад за МО на ПИР 2021-2027 г. на община Иваново;

(б) **Възложителят** ще предостави на **изпълнителя** цялата налична вътрешна информация, необходима за изпълнението на възложената работа, както и ще осигури за своя сметка необходимата външна информация.

5.2. Рискове

(а) Възможно е индикаторите на ПИР – Иваново да нямат актуални изходни и целеви стойности, което може да затрудни изпълнението на възложената работа;

(б) Може да няма актуална информация за всички видове индикатори.

6. Изисквания към изпълнителя

6.1. По отношение на възможен конфликт на интереси и други

(а) При изпълнение на възложената работа **изпълнителят** следва да спазва изискванията на ЗОП относно конфликт на интереси с **възложителя**, както и да спазва нормите за етично поведение;

(б) **Изпълнителят** ще предприеме необходимите мерки, за да предотврати всяка ситуация, която може да компрометира независимото и обективно изпълнение на **договора**;

(в) **Изпълнителят** трябва да действа във всеки един момент лоялно и безпристрастно, в съответствие с правилата за етично поведение на професията си, като спазва и дискретност;

(г) **Изпълнителят** и неговите служители трябва да запазят професионалната тайна по време на изпълнение на **договора**, както и след приключването му.

6.2. Изисквания за капацитет и квалификация на изпълнителя.

(а) **експертите на изпълнителя** трябва да отговарят на следните изисквания: да имат образователно-квалификационна степен "магистър"; да са осъществявали ръководна, експертна или преподавателска дейност в продължение най-малко на 5 г. през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор; да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

7. Съгласувателни процедури по приемане

7.1. Приемане на предварителен доклад за МО на ПИРО.

(а) Предварителният доклад за МО се представя в писмен вид в деловодството на **възложителя** в срок до 10 работни дни преди изтичането на срока на Договора, за обсъждане от страна на отговорните служители. При неясноти и/или неизпълнение в доклада спрямо техническото задание, **възложителят** в петдневен срок формулира писмено при необходимост своите предложения до **изпълнителя** за подобряване на качеството на доклада съгласно техническото задание.

7.2. Приемане на крайния продукт по договора:

(а) Изпълнителят представя завършен краен продукт – Доклад за междинна оценка на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново за 2021-2027 г. в сроковете на договора, като между страните по договора се подписва приемно-предавателен протокол за това.;

(б) В случай, че представеният от изпълнителя краен продукт не отговаря на техническото задание, възложителят предлага писмено поправките и допълненията, които изпълнителят следва да направи, като при повторното представяне на доклада се съставя нов приемно-предавателен протокол;

**КМЕТ НА
ОБЩИНА ИВАНОВО,
ОБЛАСТ РУСЕ:**

(ГЕОРГИ МИЛАНОВ)

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
НА АСОЦИАЦИЯ ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
НА ОБЛАСТ РУСЕ:**

(проф. НИКОЛАЙ НАЙДЕНОВ)

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

АНКЕТНА КАРТА

за проучване на изпълнението през 2021 – 2023 г. на Плана за интегрирано развитие (П И Р) на община Иваново 2021-2027 г. , за изготвянето на междинна оценка на ПИР

Уважаеми представители на местната власт и заинтересованите страни в Община Иваново, В средата на програмния период - 2024 г. се извършва МЕЖДИННА ОЦЕНКА за напредъка по изпълнението на Плана за интегрирано развитие (ПИР) на Общината. С нея се отчитат и анализират резултатите, степента на постигане на индикаторите, усвоения ресурс и степента на постигане на целите. С тази анкета се надяваме да представим една обективна оценка.

Вашето мнение е важно за нас! Молим Ви, да отговорите на въпросите до една седмица, като **отбележите с (x) или оцветите само един отговор**, който е най-близко до Вашето мнение.

I. ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСА НА ПРИЛАГАНЕ НА П И Р И МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕТО

1. Познавате ли Плана за интегрирано развитие (ПИР) - Иваново 2021-2027 г.?	
13,6 %	Да , познавам го много добре, още от обсъждането през 2020 г.
22,7 %	Сравнително добре го познавам, като следя изпълнението по годишни отчети за ПИР
40,9 %	Познавам го отчасти чрез участието в срещи за изпълнение и отчитане на проекти
22,7 %	Не познавам ПИР и негово изпълнение, работата ми не изисква това
2. Как бихте оценили проектната дейност за развитие на пътната и селищната инфраструктура в Общината в периода 2021 – 2023 г. ?	
33,3 %	Много високо, като се има предвид важността за качеството на живот на населението
30,3 %	Сравнително високо, с отчитане на необходимостта от значителни ресурси за това
27,2 %	Задоволително, като се имат предвид големите изисквания от населението
9,2 %	Не мога да преценя, тъй като не познавам достатъчно тази проектна дейност
3. Има ли проблеми при изпълнението на ПИРО през 2021 – 2023 г. и причините за това ?	
18,1 %	Считам, че изобщо не е имало проблеми при изпълнението на ПИРО през периода
13,6 %	Има някои проблеми при разминаване „планирани дейности - изпълнение на проекти“
6,0 %	Несъществени проблеми, ако не достига експертиза за някоя политика или дейност
63,6 %	Не мога да преценя какви проблеми са били възникнали при изпълнението на ПИРО
4. Прави ли се достатъчно за запознаване с постиженията и проблемите на ПИРО – Иваново ?	
28,7 %	Да, напълно, съобразно изискванията и процедурите на Комуникационната стратегия
27,2 %	Отчасти, преди всичко чрез Интернет страницата на общината и срещи с гражданите
10,6 %	Недостатъчно, няма необходимата публичност сред заинтересованите страни
34,8 %	Не мога да преценя поради липсата на достатъчно информация

III. МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА НЕОБХОДИМОТО СЪОТВЕТСТВИЕ НА П И Р СЪС СЕКТОРНИТЕ ПОЛИТИКИ, ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

5. Какви мерки трябва да прилага общината за да постигне необходимото съответствие на ПИР със секторните политики, планове и програми на територията на общината?

15,1 %	Годишните отчети на ПИР да отразяват напълно изпълнението по секторни политики
30,3 %	Да осигурява участие на заинтересованите страни в срещи за изпълнението на ПИР
19,6 %	Да се сравняват постиженията на Общината спрямо миналия програмен период
21,2 %	Не мога да преценя поради непознаване на секторните политики, планове и програми

IV. МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА ЗА ПАРТНЬОРСТВО

6. Необходимо ли е, според Вас, да се прилага партньорство при мониторинга на ПИР?

56,0 %	Да, естествено, ако заинтересованите страни желаят да участват в мониторинга на ПИР
13,6	Необходимо е специално в проекти на НПО за подкрепа на социални услуги и проекти
3,0 %	Не е необходимо, ако общинска администрация изпълнява сама проектите
28,7	Не мога да преценя поради липсата на опит от партньорство при мониторинг на ПИР

7. Какви мерки е необходимо да предприеме Общината за прилагане принципа партньорство?

42,4 %	Да се мотивират заинтересованите страни за изгодно сътрудничество помежду си
12,1 %	Общината да делегира права за съвместно изпълнение на някои социални услуги
22,7 %	Да се създават временни органи за съвместно изпълнение и управление на проекти
25,7 %	Не мога да преценя поради спецификата на партньорствата при изпълнение на ПИРО

8. Какви иновативни партньорства да се приложат за увеличаване посещаемостта от туристи?

30,3 %	Да се мотивират читалищата и къщите за гости за сътрудничество в празниците
12,1 %	Да се организира местно изложение на занаяти, био продукти, туризма и културата
42,4 %	Както (а), така и (б), особено ако се финансира от МИГ „Две могили – Иваново“
18,1 %	Не мога да преценя, проблемът е сложен и решението му изисква много средства

V. КОНКРЕТНИ РЕЗУЛТАТИ И ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА П И Р 2021-2024

9. Има ли ръст на хора в неравностойно положение, участвали в социални проекти за заетост?

66,6 %	Да, наблюдава се относителен ръст от примерно 10-15 % за периода от 2020 г. досега
13,4 %	Има незначителен ръст на участието в проекти, примерно 5 % от 2020 г. досега
13,4 %	Не се наблюдава ръст на участието в социални проекти за заетост
6,7 %	Не мога да преценя, защото не съм в тази общност или месторабота

10. Как бихте оценили посещаемостта на традиционните празници на Община Иваново ?

51,5 %	Има съществен ръст на участници от порядъка на 15 – 20 % за последните 5 години
30,3 %	Има много малък ръст на участници, примерно 5 – 10 % за последните 5 години
6,2 %	Няма никакъв ръст на посещаемостта на традиционните празници на общината
12,0 %	Не мога да преценя, защото нямам интерес към подобни масови празници

11. Моля, оценете степента на удовлетвореност от качество на административно обслужване

77,2 %	Степента на удовлетвореност от обслужването е добра (примерно 50 % скала 0 – 100 %)
9,2 %	Степента на удовлетвореност от обслужването е малка (30 % по скала 0 – 100 %)
4,5 %	Няма необходимата удовлетвореност от административното обслужване
12,1 %	Не мога да преценя степента на удовлетвореност от административното обслужване

12. Мнение, какво да се направи за повече партньорства между местна власт, бизнеса и НПО ?

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО В АНКЕТАТА!

**АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА
ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ 2025 – 2027 г.**

ПО ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“

**НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА ИВАНОВО 2021 – 2027 ГОД.**

СЪГЛАСНО ДОГОВОР Д - 145 / 24.04.2024 г.

**МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО - ОБЛАСТ РУСЕ И
АСОЦИАЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ**

Окончателен доклад – 16 Декември 2024 година

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

ВЪВЕДЕНИЕ	3
Раздел 1. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021 – 2027	3
1.1. Основни фактори за устойчивото и балансирано развитие на туризма в Община Иваново към началото на програмния период 2021 – 2027 г.	3
1.2. Цел и насоки за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ - Иваново	4
Раздел 2. КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА П И Р 2021– 2027	5
2.1. Обща характеристика на туризма в Община Иваново	5
2.2. Стратегия за развитие на туризма в Община Иваново	7
2.2.1. S W O T - анализ на туризма в община Иваново	7
2.2.2. Стратегическа цел и проритетни направления в развитието на туризма	10
Раздел 3. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА П И Р 2021– 2027	11
3.1. Критерии за подбор на проектни намерения в програма за реализация 2025 - 2027 г. на Сп. Ц 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021-2027 г.	11
3.2. Портфолио от проектни намерения в Актуализирана програма за реализация 2025 – 2027 г. на Сп.Ц 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021 – 2027 г.	13
ЗАКЛЮЧЕНИЕ, БЛАГОДАРНОСТИ	18
ЛИТЕРАТУРА	18
ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Възможности за финансиране на проекти за развитие на туризма чрез Програма ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021-2027 г.	19
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Предпроектно проучване „Валоризация на природното и културно-историческото наследство на територията на Община Иваново, Област Русе, за развитие на регионални и трансгранични туристически продукти“	21

ВЪВЕДЕНИЕ

Туризмът, с неговите актуални форми на развитие, е обект на управление от Специфична цел (Сп.Ц) 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ на План за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново за периода 2021-2027 г. и има най-значимият принос към сектора на бизнес услугите в Общината. Поради това е естествен стремежът за оценка не само на постиженията на ПИР за периода 2021-2024 в под-сектора, показани в Доклада за МО на ПИР 2021-2027, но и за актуализиране на проектните намерения по Сп.Ц 1.3 на ПИР до края на програмния период. В тази връзка, като съставна част на поетите задължения към Договора за междинната оценка Д-145 /24.04.2024 г., по-долу представяме и Програма за актуализация на проектните намерения в областта на туризма за периода 2025 – 2027 г. и до 2030 г., съгласно „хоризонта“ 2030 г. на Плана за развитие на туризма в Общината.

Раздел 1. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР - ИВАНОВО 2021 – 2027 Г.

1.1. ОСНОВНИ ФАКТОРИ ЗА УСТОЙЧИВОТО И БАЛАНСИРАНО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Въз основа на формулираните в Доклада за МО на ПИР – Иваново 2021 – 2027 г. основни изводи и препоръки за изпълнението по секторите за развитие на общината може обосновано да се твърди, че туризмът е основен подотрасъл на сектора „Услуги“, който може да има съществен принос за устойчивото и балансирано икономическо развитие на община Иваново. Основните благоприятни фактори за това са:

- наличието на подходящи природни и културно-исторически дадености на територията на общината, заемаща част от ПП „Русенски лом“ и поречията на реките Русенски Лом, Черни Лом, Бели Лом, Мали (Сваленишки Лом) и Дунав;
- изключително благоприятно положение на Общината спрямо платежоспособния пазар на туристически услуги от гр. Русе, гр. Гюргево и гр. Букурещ от съседна Румъния, както и вследствие на потока туристи от Западна Европа по р. Дунав;
- наличието на активна общинска политика за развитие на културно-историческия туризъм в районите на архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен, както и на местен (природен, екологичен) туризъм, която има съществена роля за валоризиране на природните и културно-исторически дадености на територията на Общината.

Последният от горните фактори има решаващо значение, тъй като валоризирането на естествените характеристики на територията определя и насоките за балансирано и устойчиво във финансово отношение развитие на туризма в селските райони, който се характеризира (засега) с масово търсене на универсална и с ниска категоризация туристическа услуга за средни по икономически възможности клиенти. Благоприятно е обстоятелството, че в периода след 2016 год. са налице голям брой удачни решения като: Общия план за устройство на територията от 2016 г.; Планът за развитие на туризма в Община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030; Иновативен План за интегрирано развитие (ПИР) на Община Иваново 2021-2027 г.; Постановление на министерския съвет (ПМС) № 128/18.02.2021 г. за предоставяне на Община Иваново на управление на Археологически резерват „Скални църкви – село Иваново“ за срок от 10 години.

1.2. ЦЕЛ И НАСОКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ - ИВАНОВО

Обективната обусловена цел на разработката се определя от необходимостта за ускоряване развитието на местния туризъм и като резултат, повишаване на принадлежната стойност от дейността, както на управляваните от Общината туристически ресурси, а така също и на частния туристически интерес на хотелиерския и ресторантьорски бизнес и на свързаните с него доставчици на земеделски продукти, на услуги на занаятите и др.

Налице са, естествено и формални цели – по-голямата част от проектите с общински (публичен) интерес е възможно да се реализират чрез финансиране от публични средства – от Оперативните програми (ОП) на ЕС и от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), съгласно Споразумението за партньорство на България с ЕС за периода от 2021 – 2027 г. и по-нататък до 2030 г. Тази добра възможност обаче изисква регулярно управление на планирането на проектите, чрез мониторинг на програмите за тяхното реализиране и (при необходимост) актуализиране на реализацията по години.

Насоките за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризъм“ - Иваново се обуславят от няколко главни изисквания към процеса на самата актуализация, като:

- актуализацията да се основава на досегашните резултати от изпълнението на ПИР – Иваново в периода 2021 – 2023 г. и особено на т.н. „научени уроци“ от решението на проблемите и формалните грешки при това изпълнение;
- прилаганите подходи да отговарят на изискването за „икономичност“, което е основно при управлението на публичните програми от проектни намерения и което се базира на масово използвания в мениджмънта подход за „минимални разходи“ за въздействието;
- при формирането на актуализираната програма от проектни намерения за реализацията на Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризъм“ - Иваново да се съблюдават изискванията за:

(1) ефективност при постигане на целите и оценка на действителните резултати и въздействия в сравнение с очакваните такива;

(2) ефикасност на използваните организационни, финансови, човешки и материални ресурси, вкл. за мониторинга на изпълнението и прилаганите при необходимост корекции.

Раздел 2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

2.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

На територията на Община Иваново се развиват основно два вида туризъм – природен (екологичен и/или опознавателен) туризъм и културно-исторически туризъм. В чист вид, познатият в страните от Западна Европа „селски“ туризъм няма ясна различимост. Природен туризъм се развива на територията около реките Дунав, Русенски лом, Черни, Бели и Мали (Сваленишки) Лом. Културно-историческият туризъм е развит в района на археологичевските резервати „Ивановски скални църкви“ и „Средновековен град Червен“.

Териториално и по критерия на групиране (концентриране) на „туристическия“ интерес и капацитет на базата за настаняване на туристи са обособени два района (територии) – първо, района на „Ломовете“ със селищата Божичен, Иваново, Кошов, Червен, Нисово и Табачка и второ – „Дунавска“ територия в района на с. Мечка и с. Тръстеник, и особено с.о. Стълпище на брега на р. Дунав. На „Дунавската“ територия се развива само природния туризъм, а в „Ломовете“ - както природния, а особено през последните 5 – 6 години и културно-историческия туризъм в Архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен.¹

Проведените към 2020 г. проучвания „на терен“ показват, че е налице устойчив ръст на осигуреността на територията с туристически обекти (хотели и къщи за гости), стаи и брой легла в обектите. Така актуализираният брой регистрирани туристически обекти към 2020 г. е нараснал с 12,5 % спрямо този в началото на програмния период 2013 – 2020 г. За период от 5 години (2015 – 2020 г.) броят стаи в туристическите обекти е нараснал с около 20 %, а общият брой представени легла за настаняване на гости в периода е нараснал с 25 %, от 163 броя през 2015 г. на 405 броя към 2020 г.

Данните от проучвания по проблема показват, че осигуреността с леглова база и места за хранене на туристите е най-добра за туристическия район, на Поломието и по-специално за селата Иваново, Божичен, Кошов и Нисово. Вторият туристически район – на р. Дунав при с. Мечка и с.о. „Стълпище“ се характеризира с по-малък брой легла, но с относително по-добър „ресторантски“ капацитет на Хотел „Седем поколения“ - с. Мечка.

Освен несъмнения интерес към разкриване на нови обекти като къщи за гости в района, причината за значителния ръст на стаите и леглата за гости, е обхващането в регистрацията и на самостоятелните стаи (например в с. Червен), които са с по-ниско качество на обслужване. В разглеждания период, само 18 % от леглата са в обекти с три звезди (семейни хотели), около 10 % са в къщи за гости с две звезди, а останалите легла са в къщи за гости и самостоятелни стаи с една звезда. Необходимо е да се има предвид, че макар и по-осигурена с легла, туристическата база в с. Божичен е сравнително по-стара спрямо например тази в с. Кошов, с. Иваново и с. Нисово.

Като се имат предвид перспектива за прилагане на Стратегия за водено от местната общност развитие (СВОМР) на „МИГ Лидер на територия Две могили - Иваново“ за периода след 2024 г. се предполага, че интерес за инвестиции би имало за общинска и туристическа инфраструктура в район на „Поломието“, от което е заинтересована и община Две Могили.

Необходимостта от изграждането на базова туристическа инфраструктура, като пътни отсечки от селища в Общината към архитектурните резервати в района на „Поломието“,

¹ / План за интегрирано развитие на Община Иваново, 2021-2027 г.

паркинги, територии за „постоянно“ устройване на места за празниците на Община Иваново и др. може да се види от анализа на показателите за посетителския интерес – Таблица 1.

Таблица 1

Показатели, характеризиращи посетителския интерес в Община Иваново²

Показатели	К а л е н д а р н а г о д и н а			
	2020	2021	2022	2023
1. Посетители в Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“	10 659	13 442	16 835	21 498
2. Посетители в Архитектурен резерват „Средновековен град Червен“	7 361	4 807	8 840	11 120
3. Посетители в „Туристически информационен център – Иваново“	Няма информация	116	86	122
4. Брой реализирани нощувки в категоризирани места за настаняване	4 815	8 642	17 190	13 264
5. Приходи от туристически данък, лв.	4 139	5 521	8 926	13 440

Необходимо е да се направи сравнение между реализираните нощувки в първия туристически район – „Ломовете“ и тези в „Дунавския“ район в с. Мечка (хотел „Седем поколения“) и Къща за гости „Ерида“ в с. Тръстеник. За трите анализирани години в „Ломовете“ са регистрирани общо 23 811 броя нощувки, а в „Дунавския“ район – 12 402 нощувки, т.е. интензивността на настаняване в първия район е около два пъти по-голяма. Може да се предположи, че посещаемостта на хотел „Седем поколения“ с добър ресторант се дължи както на неговата известност сред жителите на гр. Русе, така и на добрата реклама на разположението му на пътя Русе – София, разклона за с. Мечка, която насочва румънските туристи, пътуващи за/от Гърция. За това подсказва и фактът, че 46 % от посетителите в хотел „Седем поколения“ са чужденци, но те не „фигурират“ сред 100-те посетители ежегодно на ТИЦ-Иваново.

Както се вижда от Таблица 1, двата архитектурни резервата на територията на Община Иваново са източник на устойчив и значителен ръст не само на показателите за посещаемостта на културно-историческите обекти, но и на икономическите показатели на инфраструктурата за настаняване и осигуряване на прехраната и лични услуги за туристите. Тези показатели за посетителския интерес са използвани по-нататък и за обосноваване на параметрите на стратегията за развитие на туризма в Община Иваново.

Добрите резултати в Табл. 1 са свидетелство за устойчивостта на посещаемостта през последните години, въпреки че първият обект – Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“ се стопанисва за 10-годишен срок от Община Иваново едва от 2021 г. и потоците за посещение досега се формират преимуществено чрез организирани екскурзии на чуждестранни туристи и/или на групи туристи на туроператори от страната.

² / По информация от годишните отчети за изпълнението на Програмата за развитие на туризма в Община Иваново през 2021, 2022 и 2023 г.

Важно за процеса по актуализиране на програмата от проектни намерения е да се анализира посещаемостта в Туристическия информационен център (ТИЦ) в с. Иваново. Като показател за резултат в ПИР-Иваново дейността му се оценява чрез броя на регистрираните посещения в сайта (електронната страница) на ТИЦ, но в отчетите по години за Консултативния съвет по туризъм става дума за посещения на физически лица. Според отчетите на ТИЦ, почти няма ръст на посещенията през 2023 г. спрямо 2021 г., като броят посещения варира 116 – 122 души, от които 30 % са чужденци.

Необходимо е също да се изтъкне, че добрите резултати за развитието на туристическия бизнес се дължат до известна степен и на партньорството със Съюза на хотелиерите и ресторантьорите – гр. Русе, който оказва съдействие на Общината по категоризацията на местата за настаняване. Може да се предположи, че резултатите биха се повишили при сдружаване на хотелите и къщите за гости и/или по-интензивна комуникация и обмен на мнения между частния и общинския интерес в туризма на Община Иваново.

2.2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

2.2.1. S W O T АНАЛИЗ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Обосноваването на Доклада за актуализация на програмата от проектни намерения за развитие на туризма в Община Иваново до края на Програмния период и по-нататък до 2030 г. произтича и се определя от Плана за развитие на туризма 2020 – 2030 г., който е следствие от Стратегията за развитие на туризма в Област Русе за периода 2020-2030 г. В случая, структурата на предложението за актуализация на проектните намерения има ясна връзка с графа „Етап на развитие на идеята/проектното намерение“ в Приложение 1 към Плана за развитие на туризма в Община Иваново. Обект на конкретизация по-долу са предимно „дейностите“ (всъщност проектните намерения), които се „провеждат“ и/или са от „постоянно / текущо“ значение за плана. Не са обект на задълбочен анализ за необходимостта от актуализация дейностите/идейните проекти с характеристики „идеен/ или в процес на планиране“ или в Приложение 1 не са посочени конкретни заинтересовани страни или източници за финансиране идеята.

• СИЛНИ СТРАНИ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО

Силните страни на територията в аспекта на устойчивото и балансирано развитие на туризма в община Иваново могат да се обобщят като:

1. **Детайлен анализ** на природното, историческото и културното наследство на територията на Община Иваново, изпълнен в стратегическите документи за програмните периоди 2014 – 2020 и 2021 – 2027 г. , според които стратегията за развитие на туризма се базира на целта за устойчиво развитие и повишаване на принадлежната стойност от туризма. Целта се реализира чрез „валоризация“ в носещи приходи туристически ресурси на „богатствата“ на общинската територия като:

- природни забележителности от местно значение по долината на р. Русенски Лом и реките Бели Лом и Черни Лом (т.нар. „Поломие“), с възможности за развитие на екологичен и опознавателен туризъм в селата Красен, Божичен, Иваново, Нисово, Кошов, Червен и Табачка;
- културни и исторически забележителности от национално и международно значение с възможности за развитие на културно-исторически туризъм на териториите на селата Иваново и Червен и обвързване на местния туристически

продукт с възможностите за участие в местните фолклорни събития, празници на занаятите, на местната кухня и обичаи и др.;

- природни забележителности и влажна зона на брега на р. Дунав при с. Мечка, селищно образование Стълпище и с. Пиргово, с възможности за развитие на водни спортове и наблюдаване на орнитологични видове от „Червената книга“;

2. Въведената от 2020 – 2021 г. иновативна политика на Ръководството на Община Иваново, в лицето на Общински съвет – Иваново и на Кмета на Общината за активно управление на туризма, чрез разработването и прилагането на редица стратегически документи за управление на туризма на територията. Тук трябва да се изтъкне разработването на:

- (1) План за развитие на туризма в Община Иваново 2020 – 2030 г.;
- (2) ПИР-Иваново 2021–2027 г. с ударение върху общинска програма от проекти за развитие на туризма за периода до 2027 г.³

Прави впечатление също създаването през 2021 г. на Консултативен съвет за развитие на туризма в Община Иваново, който подготвя ежегодни програми за развитие на туризма и организира тяхното отчитане пред заинтересованите страни в Общината. В резултат на тези действия със стратегически характер от 2022 – 2023 г. в Общината се интензифицира дейността по създаването на базова инфраструктура в района на Археологически резерват „Скални църкви-Иваново“, която подпомага постигането на целите на Общината в района.

3. Устойчив бизнес интерес от страна на населението на Община Иваново и особено на селищата в Поломието за създаване и развитие на базата от хотели и къщи за гости, което подпомага реализацията в района на местния специфичен туристически продукт – краткотраен отдих за опознаване на екологията на Ломовете, на животинския свят и др. страни на туризма. Това се доказва от увеличението на посещенията и приходите от категоризирани туристически обекти, които са базови показатели за развитието на туристическия сектор и на постигнатата степен на разпознаваемост на туристическата територия и туристически продукт.

• **СЛАБИ СТРАНИ НА ДЕЙНОСТТА ПО ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА ИВАНОВО**

Слабите страни в развитието на туристическия бизнес в Община Иваново се заключават преди всичко в недоразвитата оперативна туристическа инфраструктура, като:

- (1) **недостатъчната и с ниско технологично ниво** информационна и комуникационна инфраструктура между бизнес-агентите и ползвателите на туристически услуги в района;
- (2) **физически остарялата местна инфраструктура** за пешеходен (опознавателен) туризъм по долината на реките в Поломието, като еко-пътеки, места за отдих и др.

По слаба страна 1, има недостатъчна комуникация във веригата „община – хотели и къщи за гости и недостатъчно сътрудничество между тях. Макар и Община Иваново да има разработена и представена на Internet страницата си *Интерактивна карта с ГИС функционалност на общия устройствен план на общината*, тя не е достатъчна за нуждите на туризма, както в Общината и нейния ТИЦ, а така също в хотелите и къщите за гости като

³ / План 2020 г. за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г. (непубликуван)

приложна електронна карта на забележителностите в района на Ломовете. Специфична слаба страна е липсата или ниското качество на Internet страниците на някои къщи за гости, най-често без детайлна информация за предлагания туристически продукт и/или природно-опознавателните забележителности на района.

Решението на този проблем може да се търси и чрез сътрудничество между туристическите обекти в региона, например чрез създаването на местна Асоциация на хотелиерите със съвместно нает маркетингов координатор. Подобен подход би могъл да се развие в рамките на проекти на т.н. Стратегия за водена от общностите местно развитие (СВОМР) на Сдружение „МИГ Лидер на територията Две могили – Иваново“ с финансиране от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) 2023 – 2027 г.

Слабата страна 2 на туристическия бизнес се изразява в липсата или физически негодната местна „пешеходна“ инфраструктура в „Поломието“. Тя се състои от еко пътеки, пешеходни мостове над реката и други обекти, които са важни за достъпа до местните туристически забележителности. Ако е налице тази „лека“ инфраструктура, тя ще осигурява редовно посещаване на местните туристически обекти от гостите. За съжаление те или не са били трасирани изобщо, или не са били подновявани през последните 10 – 12 години, въпреки че трябва да са обект на възможно въздействие съгласно примерите от Приложение 1 на Плана за развитие на туризма на Общината 2020 – 2030 г.

Районът на р. Дунав при с. о. Стълпище засега все още не е приоритетен за инвестиции в общинска туристическа инфраструктура поради няколко причини:

- (1) територията, като побережие на реката е изключителна държавна собственост;
- (2) усложнена брегова линия поради укрепването с каменни блокове на р. Дунав;
- (3) частни интереси около басейните на бившето „Рибно стопанство“ към с. Батин;
- (4) голям брой вили частна собственост в цялата местност.

Ако се изяснят перспективи за изграждане на панорамен път по брега на р. Дунав е възможно да се повиши интересът за инвестиции в с. о. Стълпище, но вероятно с по-нисък интерес за влагане на общински инвестиции чрез проектно финансиране.

• ШАНСОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Безспорни са добрите очаквания (шансове) за развитие на туристическата инфраструктура в Поломието чрез финансиране на Община Иваново и на Сдружение „МИГ Лидер на територия Две могили – Иваново“ в бъдеще от СПРЗСР 2023 - 2027 г. Освен за финансирането на проекти за базова туристическа инфраструктура, този стратегически план (програма) може да се използва и за подкрепата на проекти от типа на мярка 6.4 за неземеделски проекти в селските райони, като например за публични проекти за малка туристическа инфраструктура. Те биха дали и възможности за финансиране на маркетингови стратегии и фирмени сайтове, за допълнително оборудване на къщите за гости с кухни, перални и компютърна техника и др.

Най-сериозният шанс за развитие на базовата инфраструктура около Архитектурен резерват „Ивановски скални църкви“ е да се използват възможностите на Програма „ИНТЕРРЕГ VI – А Румъния – България“ за EuroVelo 6. Кратка информация на Програмата е показана в Приложение 2.

Специфична добра възможност (шанс) за финансиране на проекти за туристическа инфраструктура в Община Иваново е също приложението на т.н. публично-частно партньорство (ПЧП), за което обаче досега няма достатъчно примери за взаимен интерес между Общината и частния бизнес. За реализирането на ПЧП за дейността по туризъм в Община Иваново е необходимо преди всичко да се изясни действието на двата основни механизма на това сътрудничество:

Механизъм 1: създаване на рамката за реализиране на ПЧП (усъвършенстване на местната нормативна уредба; създаване на условия за управление и контрол на ПЧП; изисквания към качеството на сътрудничество в ПЧП);

Механизъм 2: формулиране и съгласуване на дейностите за ПЧП в туризма (анализ на потребностите на партньорите в ПЧП; изготвяне на програма за развитие на туризма; сътрудничество за развитие на местната туристическа инфраструктура, и др.).

2.2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА 2025 – 2027 / 30 Г.

Стратегическата цел за развитие на туризма произтича от План за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г., Приет с Протокол № 25/20.05.2021 г. на Общински съвет Иваново. Целта, както е формулирана в Плана е:

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО, чрез туристическа политика, базирана на партньорство между общинска администрация Иваново, частния сектор, държавни институции и НПО, която увеличава приходите от туризма, подкрепя развитието на предприемачество и създаването на работни места и социални ползи.

Развитието на алтернативни форми на туризъм в Община Иваново като културно-исторически, екологичен, рекреативен и други видове туризъм е една реалистична възможност за увеличаване на принадлежната стойност, както на дейността на Общината по стопанисване на архитектурните резервати в с. Иваново и с. Червен, така и на частния интерес от използването на т.нар. „непазарни“ продукти на територията – природни и културно-исторически забележителности, етнографско наследство и др.

Въз основа на изготвения SWOT - анализ за периода на развитие на туризма през първите три години на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2027 г. са формулирани и обсъдени в общностите, заинтересувани от развитието на туризма в Общината няколко основни приоритетни направления за подобряване на дейността през времето до края на програмния период 2027 г. / и до 2030 г.

- **ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА ПО ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА ИВАНОВО ЗА ПЕРИОДА НА ПИР 2025 – 2027 / 30 Г.**

От представен критичен анализ за тенденциите за развитие и възможностите за развитие на Общината и частния сектор в туризма, като специфичен за Община Иваново вид бизнес могат да се обобщят приоритетните направления на развитие, както следва:

1. ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩА ИНФРАСТРУКТУРА КЪМ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ В ОБЩИНА ИВАНОВО

Необходимо е да се планират реалистични общински мерки за повишаване качеството на местната туристическа инфраструктура както чрез проекти за модернизирани и поддържане

на базовата туристическа инфраструктура в районите на архитектурните резервати „Скални църкви Иваново“ и „Средновековен град Червен“, така и на лека туристическа инфраструктура в района на „Поломието“ като паркинги в районите за провеждане на местни традиционни празници, екопътеки, заслони за туристите и др.

2. ПОДОБРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГОВАТА И РЕКЛАМНА ДЕЙНОСТ НА ОБЩИНСКИТЕ И БИЗНЕС СТРУКТУРИТЕ НА ТУРИЗМА В РАЙОНА.

Въпреки добрите резултати за увеличаване на посещенията и приходите от туризъм в общината към 2023 г., е необходимо да се усъвършенства маркетинговата дейност и рекламата сред местните публични (общински) и частните бизнес организации от региона, като се обвърже с местния календар за културните събития и празници на фолклора, местните занаяти, реализацията на произведените в района екологични земеделски продукти, на българската кухня и др.

3. ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ НА ОБЛАСТНО И ОБЩИНСКО РАВНИЩЕ

Като рационална мярка с хоризонтален характер, за повишаване заинтересоваността на общинските структури и на местния бизнес от развитието на туризма в Община Иваново, следва да се развият чрез подходящи механизми от съвместен интерес, специфичните възможности от една страна за сътрудничество на Община Иваново с Община Русе и Две могили, а от от една страна с вътрешните заинтересовани страни като частен хотелиерски бизнес, земеделските стопанства и читалищата в Общината.

4. РАЗВИТИЕ НА ИНОВАТИВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ

В това стратегическо направление следва да се реализират ползите от инвестициите в изграждане на материалната част и маркетинга и рекламата на туристическите мощности в общината. Тук се предвижда изпълнението на проекти за масов културно-исторически и природен туризъм съобразно възможностите за **публично-частно партньорство в Общината**. Предвидени са обучения за разработване и управление на „зелени“ проекти, изграждане на мощности за приложение на ВЕИ, за изготвяне на сувенири и пропускования на занаятчийството.

Раздел 3. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ В ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021– 2027

3.1. КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3 НА П И Р 2021– 2027 Г. ДО КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД

Под проектно портфолио се има предвид съвкупността от проектни намерения, които Организацията (Община Иваново) възнамерява да управлява ефективно и ефикасно през целевия период 2025 – 2027 г., така че да се допринесе за постигане на стратегическата цел 2021 – 2027 г., а именно да се постигне устойчиво развитие на туризма в Община Иваново. При това, тези проектни намерения се конкурират помежду си за финансиране в рамките на оскъдни по правило публични финансови ресурси от оперативните програми по критерий „Ползи / разходи“ според общоприет подход и конкретна методика за реализация на критерия.

В общия случай, подбирането на проектни намерения за включването им в проектно портфолио е началния стадий на управлението на проектно портфолио, което се състои от пет основни задачи (Ангелова, А., 2021):

1. Формулиране на стратегия (т.е. на начина) на инвестиции в проектно портфолио от намерения за развитие на туризма по Сп. Ц 1.3 на ПИР – Иваново;
2. Уточняване на видовете проекти, отговарящи на условията за целите на проектно портфолио за реализация на Сп. Ц. 1.3. „Община програма за развитие на туризма.
3. Оценка и приоритизиране на проектите за развитие на туризма в периода, които се конкурират помежду си по необходими разходи и очаквани ползи за Общината;
4. Балансиране на проектно портфолио от проектни намерения съобразно очакваната степен на реализация на инвестиционната стратегия;
5. Мониторинг на реализацията на проектите във портфолиото в рамките на целевия период и вътрешно преаранжиране, за да се постигне желаният резултат от инвестиции по Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“.

Съществена част от заложените в Сп. Ц. 1.3 на ПИР – Иваново проектни намерения, имат характер на проекти за пътища, велоалеи, сгради и др., т.е. „Социална инфраструктура“, която е публична собственост и формира система за обслужване на населението и администрацията на местната (общинска) власт в областта за развитие на туристическите услуги. Поради специфичния характер на тези перспективни проекти в случая за формиране на проектно портфолио се използват препоръките на МРРБ за „Критерии за подбор и оценка на приоритетни инвестиционни проекти, финансирани със средства на държавния бюджет (Караджов, Гр., 2022) като се отчитат наименованията на програмните документи за развитие на туризма в Община Иваново, както следва:

1. Съответствие на проектно намерение с целите и приоритетите на Плана за развитие на туризма 2020 – 2030 г. и в частност на Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ 2021 – 2027 г.
2. Очаквана степен на въздействие от проектно предложение върху развитието на туризма, което се оценява чрез постигането на целевите стойности на ключови индикатори за резултат и/или въздействие, както и на други специфични ползи за туризма в Община Иваново;
3. Стадий на готовност на проектно предложение за директна реализация като инвестиционно предложение или проект, технически проекти, предпроектно проучване, количествено стойностна сметка и др.
4. Връзка на проектно предложение с други обекти, ако е предложение или част от по-мощна инвестиция (фаза/етап от изпълнението).

На база на горните изпитани в практиката на МРРБ критерии за подбор на проектни предложения и формирането на портфейли от проекти, по-надолу в Раздел 3.2 и Таблица 2 е представено портфолиото на актуализираната програма за реализиране на Сп. Ц. 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ в Община Иваново за периода 2025 – 2027 г.

3.2. ПОРТФОЛИО ОТ ПРОЕКТНИ НАМЕРЕНИЯ В АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ В ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г. НА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. „ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА“ НА ПИР 2021– 2027

Портфолио от проектни намерения за реализацията на Сп. Цел 1.3 „Общинска програма за туризма в ПИР-Иваново 2021-2027

№ / ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОЕКТНОТО НАМЕРЕНИЕ	ВРЪЗКА С ПЛАН 2020-2030	СТЕПЕН НА ГОТОВНОСТ	ПЕРИОД НА РЕАЛИЗАЦИЯ	ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ	ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСИРАНЕ
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Приоритет 1: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩАТА ИНФРАСТРУКТУРА КЪМ ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ В ОБЩИНАТА						
1.1	„Велосипедна, пешеходна и пътна мрежа на територията на община Иваново, област Русе“ по проектна идея „Кръстопът на природни и културни феномени“ за „Достъп до ЮНЕСКО“ чрез свързана инфраструктура RSE 2107 – RSE 1108 - Пешеходна зона – Паркинг – „Скални църкви с. Иваново с велоалеи“.	Прт. 3, Стр. Ц 2, Мярка 3.2.3 Дейност Д 1 Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.5 Дейност Д 1	Инвестиционен проект към РИОСВ - Русе Справка РИОСВ Писма подкрепа от Румъния и Обл. управа - Русе	18 месеца . 2025 – 2026 г.	Община Иваново Община от Румъния	2 000 хил. Евро: 98 % като БФП: 70 % от ЕФРР 18 % от МРРБ 2 % Община Иваново	ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021 – 2027 г. Приоритет 4 Специфична цел 5.2
1.2	„Изграждане на многофункционален център за устойчиво промотиране и ползване на културното и природно наследство, открита сцена и др. в сервитутната зона на Археологически резерват „Скални църкви – Иваново“-ПИ 32095.165.7	Прт. 3, Стр. Ц 2, Мярка 3.2.3 Дейност Д 1	Подготвен идеен проект Справка РИОСВ /2021 г.	36 месеца, 2025 – 2027 г.	Община Иваново Туроператори Обл. Русе	3,1 млн. лв. 85 % БФП /ЕФРР 15 % общински бюджет Иваново	ОП „Региони в растеж“ Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ Процедура „Развитие на туристически атракции“
1.3	Обновяване на еко пътеката по р. Русенски Лом и р. Черни Лом от с. Иваново – Скални църкви до с. Червен, общо 18 км., съгласно плана за управление на ПП „Русенски Лом“	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.3 Дейност Д 1	Оферта от СТПД „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината ПП „Русенски Лом“ СТПД „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	300 хил. лв. от Мярка И.Г.6 на СВОМР на „МИГ ЛИДЕР Две могили – Иваново“	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“

Продължение Таблица 2							
1	2	3	4	5	6	7	8
2	Приоритет: ПОДОБРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГОВАТА И РЕКЛАМНА ДЕЙНОСТ ЗА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ИВАНОВО						
2.1	Валоризация на природното и културно-историческото наследство на територията на Община Иваново, Област Русе за развитие на регионални и трансгранични туристически продукти	Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейности Д 1, Д 3 Мярка 1.1.3 Дейност Д 1	Разработено предпроектно проучване, вжз Приложение 2	15 месеца , 2026 – 2027 г.	Община Иваново, Областна Управа – Русе Туроператори Обл. Русе Хотелиери - Иваново, Община Русе, МИГ Лидер Две могили – Иваново	200 хил. лв. 100 % БФП От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
2.2	INTERNET базирана електронна карта на BG, EN, RO за територията на Община Иваново с ГИС функционалност за нуждите на ТИЦ, хотелите и гостите на Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.1.9, Д 1 Прт. 1, Стр. Ц 3, Мярка 3.2.1 Дейност Д 2	Оферта от СТПЦ „Академик“ при РУ „А. Кънчев“	12 месеца 2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	300 хил. лв. 100 % БФП От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
2.3	Изработване на рекламен клип за посещения на архитектурните паметници и еко туризъм в района на „Поломието“	Прт. 3, Стр. Ц 3 Мярка 3.3.3, Дейност Д 1	Обява сред спонсори за набиране на средства	2026 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината	500 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.4	Организиране на общински конкурс за изработване на комплект от рекламни сувенири за представяне на туризма в Община Иваново	Прт. 2, Стр. Ц 1 Мярка 2.1.1, Д 1 Прт. 3, Стр. Ц 2 Мярка 3.2.1, Д 2	Обява сред населението и работещи в Община Иваново	2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината Училища	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.5	Изработване на комплект от печатни материали и рекламни сувенири за туризма в Община Иваново	Прт. 2, Стр. Ц 1 Мярка 2.1.1, Д 1 Прт. 3, Стр. Ц 2 Мярка 3.2.1	Обява сред хотелиери и земеделски стопанства	2025 – 2027 г.	Община Иваново	30 хил. лв. по 10 хил. лв. год.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
2.6	Организиране и провеждане на маркетингово проучване за анализ и прогноза на търсенето на туристическите пакети в Община Иваново и Община Две могили	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.1.2 Дейност	Обява сред спонсори за набиране на средства	2025 г.	Община Иваново, Хотелиери от Община Иваново и Две могили	50 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6

Продължение табл. 2

Продължение табл. 2							
3 Приоритет 3: ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ОБЩИНАТА							
1	2	3	4	5	6	7	8
3.1	Организиране на „Кръгла маса“ с участието на ПП „Русенски Лом“, Община Русе, Иваново, Две Могили и СТПД „Академик“ за сътрудничество чрез съвместни проекти за „богатствата“ на „Поломието“	Прг. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.1.1.2 Дейност Д 1	Решение на КСВТ– Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Община Русе, Община Две Могили, СТПД „Академик“ НПО в с. Иваново, гр. Русе и Две Могили	15 хил. лв. по 5 хил. лв. год.	Общински бюджет на Община Иваново
3.2	Ежегодно участие на Община Иваново в туристическо изложение „Уикенд туризъм – Русе“	Прг. 2, Стр. Ц 1 Мярка 2.1.2 Дейност Д 1	Обява сред хотелиери в Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново Хотелиери, Читалища	30 хил. лв. по 10 хил. лв. год.	Общински бюджет
3.3	Ежегодна кампания и почистване на районите, прилежащи към архитектурните паметници и местата за отдих с участието на училищата от Община Иваново	Прг. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.8 Дейност Д 1	Обсъждане в училищата на Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Училища в село Иваново, Щръклево, Тръстеник	45 хил. лв. по 15 хил. лв. год.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“ Мярка 1 ПОС
3.4	Насърчаване и подкрепа от Община Иваново за създаване на „Асоциация на хотелиерите“ в рамките на ПЧП за Инициатива „Заедно за Поломието“	Прг. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 4	Документи на идея за създаване на Асоциация на хотелиерите	Безсрочно в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	Без финансиране	Без финансиране
3.5	Организиране на клубове в ОУ на Община Иваново за опазване на природното наследство и биоразнообразието на Територията	Прг. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.8 Дейност Д 1	Обсъждане в училищата на Община Иваново	2025 – 2027 г.	Община Иваново, Училища в село Иваново, Щръклево, Тръстеник	60 хил. лв. от Мярка 2 ПОС на СВОМР „МИГ ЛИДЕР“	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
3.6							

Продължение табл. 2

Продължение табл. 2							
4 Приоритет 4: РАЗВИТИЕ НА ИНОВАТИВНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ ЗА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ							
1	2	3	4	5	6	7	8
4.1	Организиране на общински конкурс за местен туристически продукт като микс на екологичен и селски туризъм в района Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.11.2 Дейност Д 1	Обява сред хотелиери и земеделски стопанства в Общината	2025 г.	Община Иваново, Хотелиери в Общината Земеделски стопанства	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
4.2	Организиране на общински конкурс за сценарий на ежегоден празник „Под манастира“ със съвместното участие на читалища, агрофирми, хотелиери и земеделски производители	Прт. 1, Стр. Ц 1 Мярка 1.11.2 Дейност Д 1	Съгласно опита от досегашните участие и нови идеи за сътрудничество	2025	Община Иваново, Хотелиери в Общината Земеделски стопанства Читалища	20 хил. лв.	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР - Две могили – Иваново“ Мярка И.Г.6
4.3	Обучение за подготовка, финансиране и изпълнение на проекти за инвестиции в туристически дейности от хотелиери в Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 3	Оферта за обучението от „Европроекти-Русе“ ЕООД	По един курс всяка година в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	9 хил. лв. за трите години От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
4.4	Обучение за подготовка, финансиране и изпълнение на проекти за приложение на „зелена икономика“, вкл. ВЕИ в хотели и къщи за гости в Община Иваново	Прт. 1, Стр. Ц 1, Мярка 1.1.2 Дейност Д 3	Оферта за обучението от „Европроекти-Русе“ ЕООД	По един курс всяка година в периода 2025 – 2027 г.	Община Иваново, Хотелиери в Община Иваново	9 хил. лв. за трите години От мярка П.Г.3 на СВОМР	СВОМР на Сдружение „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили – Иваново“
4.5	Подготовка и реализация на съвместен проект по ПРОГРАМА ИИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България за велосипеден туризъм	Прт. 1, Стр. Ц 3 Мярка 1.3.1 Дейност Д 1	Справка РИОСВ Писма подкрепа от Румъния и Обл. управа - Русе	18 месеца 2026 – 2027 г.	Община Иваново, Община от Румъния ТИЦ - Иваново	400 хил. Евро: 98 % като БФП: 70 % от ЕФРР 18 % от МРРБ 2 % Община Иваново	ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния – България 2021 – 2027 г. Приоритет 4 Специфична цел 5.2

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Актуализираната програма от проектни намерения по **Сп.Ц 1.3** „Общинска програма за развитие на туризма“ на ПИР 2021 – 2027 год. на община Иваново е изготвена от експерти на „Асоциация за регионално развитие на област Русе“ (АРР-Русе), ЕИК 117592618, която е специализирано консултантско звено за разработване и/или оценка на стратегически документи и проекти за регионално и местно развитие.

Настоящата „Актуализирана програма“ се базира и е надграждане на изводите и препоръките за перспективното изпълнение на дейността по реализацията на Специфична цел 1.3 „Общинска програма за развитие на туризма“ в рамките на Доклада за Междинна оценка на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Иваново за периода 2021 – 2023 г.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил доклада за актуализация на програмата от проектни намерения по Специфична цел 1.3 на ПИР – Иваново „Общинска програма за развитие на туризма“ за периода 2025 – 2027г. благодари на:

1. Ключовите експерти на **„Консултативен съвет по въпросите на туризма в Община Иваново“ (КСВТОИ)** и по-специално на **Председателя на КСВТОИ Г-н Пламен Дончев, Заместник кмет на Община Иваново**, за насоките и бележките, по време на изготвянето на Доклада и неговото обсъждане в Община Иваново.

2. Дирекция **„Специализирана администрация“ на община Иваново** и по-специално на **Директора Г-жа Ирина Иванова** за помощта в процеса на комуникация и сътрудничество с партньорите от общината и външни организация при набирането на необходимата информация за подготовка на Доклада.

ЛИТЕРАТУРА (по азбучен ред)

1. Ангелова, А., Многокритериален подход за селектиране на проект в проектно портфолио. Департамент „Мениджмънт“, УНСС, 2021.
2. Доклад за Междинна оценка на изпълнението за периода 2021 – 2023 г. на План за интегрирано развитие на Община Иваново 2021 – 2024 г., Декември 2024 г. (непубликуван)
3. Караджов, Гр., Критерии за подбор и оценка на приоритетни инвестиционни проекти, финансирани със средства от държавния бюджет, за системата на МРРБ. 09.02.2022 г.
4. Отчети за изпълнението на програмата за развитие на туризма в Община Иваново през 2021 г. , 2022 г. и 2023 г. (непубликувани)
5. План за интегрирано развитие на община Иваново 2021 – 2027 г. Приет с Протокол № 21/25.03.2021 г. на Общински съвет Иваново. (непубликуван)
6. План за развитие на туризма в община Иваново в изпълнение на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г., Приет с Протокол № 25/20.05.2021 г. на Общински съвет Иваново. (непубликуван)
7. Програма за развитие на туризма в Община Иваново за 2024 г. (непубликуван)
8. Проект № BG06RDNP001-19.476-0025 “Популяризиране на местната идентичност чрез организиране на фестивали, публичност и закупуване на материални активи в интерес на местната общност на МИГ ЛИДЕР НА ТЕРИТОРИЯ ДВЕ МОГИЛИ И ИВАНОВО“.
9. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020 – 2030 г.

Приложение 1

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ VI-A РУМЪНИЯ – БЪЛГАРИЯ 2021 - 2027

Програма ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027 е програма на ЕС за трансгранично сътрудничество (ТГС) на Република България и Румъния на територията на румънско-българската гранична зона. Програмата се фокусира върху проекти, които съвместно решават специфични за района предизвикателства, имат реално трансгранично въздействие и са от полза за населението, бизнеса и институциите в трансграничния регион. В нея се прилага нов подход на политика в стратегическото планиране и изпълнение на съвместните инвестиции в трансграничния регион, ориентирана към местните нужди (подход „отдолу-нагоре“), която дава гъвкавост, има потенциал да стимулира местните общности да определят сами приоритетните за региона инвестиции.

Програма ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния България разполага с общ бюджет: 207,5 млн. евро. в т.ч. съфинансиране от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) 80 %, национално съфинансиране осигурено от двете партниращи си държави (18 %) и собствен принос на партньорите в проектите (2 %).

Бенефициенти на програмата ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027 са публичните администрации (областни администрации, общини и др.), бизнес средите, НПО, университети, научноизследователски институции, представители на гражданското общество, организации в подкрепа на опазването на околната среда, организации в подкрепа на бизнеса и др. Кратка информация за приоритетите, в рамките на които да се подготвят проекти за ТГС с общини и други партньори от Румъния е дадена по-долу.

Приоритет 1 „Добре свързан регион“ (ЦП-3) на програмата е насочен към подкрепа на стратегически проектни предложения в две области: 1) подобряване на железопътната свързаност и 2) подобряване на условията за навигация по р. Дунав.

Избрана е **Специфична цел: 3 (iii)** Развитие и засилване на климатична устойчивост на изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност. Бюджетът на Приоритет 1 възлиза на общо 27,15 млн. Евро, от които 21,397 млн. Евро е безвъзмездна финансова помощ (БВП) от ЕФРР и 5,753 млн. Евро национално съфинансиране.

Приоритет 2 „По-зелен регион“ (ЦП2) е насочен към намаляване на рисковете, засягащи трансграничния регион, и за насърчаване на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка. Бюджетът на Приоритет 2 възлиза на общо 93,4 млн. Евро, от които 73,608 млн. Евро са БВП от ЕФРР и 19,79 млн. Евро от национално съфинансиране. Избрани са две специфични цели:

Специфична цел: (vi) Насърчаване на адаптирането към изменение на климата, предотвратяване на риска от бедствия и постигане на устойчивост чрез екосистемни подходи.

Специфична цел: (vii) Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване.

Приоритет 3 „Образован регион“ (ЦП 4) подкрепя действия за засилване на ТГС в областта на образованието и обучението, за създаване на нови възможности за трансгранична мобилност и съвместни действия за увеличаване достъпа и участието в образование и обучение, включително за лица с ниско ниво на образование и/или засегнати от бедност. Бюджетът на Приоритет 3 възлиза на общо 16,29 млн. Евро, от които 12,838 са БФП и 3,451 от национално съфинансиране на двете държави. Избрана е **Специфична цел (ii)**. *Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез достъпна инфраструктура, чрез насърчаване устойчивостта на образованието и обучението от разстояние в електронна среда.*

Приоритет 4 „Интегриран регион“ (СЦ5) подкрепя интегриран подход за икономическото развитие на региона, базирайки се на **маршрута EuroVelo 6**. *Освен на ниво „община“, е предвидена и пряка подкрепа за местните МСП в двете страни.* Бюджетът е общо 70,60 млн. Евро, от които 55,711 млн. Евро са БФП и 14,889 местно съфинансиране.

Този приоритет се очаква да бъде от особен интерес за общините в трансграничния регион България – Румъния, поради изборът на финансиране на **Специфична цел (ii)** *Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони.*

По Приоритет 4: Интегриран регион се очаква покана за набиране на концепции за интегрирани проекти до края на текущата - 2024 г. ⁴

Програмата се очаква да допринесе за трансфера на знания и сътрудничеството между публичния и частния сектор. Това е особено важно в румънския контекст, в който настоящият процес на децентрализация ще осигури нови отговорности на местните органи на самоуправление, които не винаги са готови да се справят с предишните централизирани сфери като здравеопазване, туризъм и т.н. **А това предполага и вероятно повече възможности за проекти за общините в Румъния и България в областта на местния туризъм.**

⁴ / Относно Покана за подбор на проектни концепции по Приоритет 4 трябва да се има предвид, че:

1. Първо ще се проведе публично обсъждане за Поканата по Приоритет 4 и едва след това ще се публикува и самата покана, като се вземат предвид предложенията от Обсъждането
2. За Приоритет 3 поканата бе публикувана на 7.05.2024 г. По информация от Областна администрация – Русе индикативният срок за Покана по Приоритет 4 се очаква да бъде края на м. Септември 2024 г.
3. Най-важният документ от Поканата е т.н. Ръководство за кандидатстване, в което първо се дава информация за: Допустими кандидати с проекти по приоритета и специфичната цел; брой на допустимите партньори в проектите; допустим брой партньори; допустим брой участия в проекти, изисквания към изготвянето на самия проект и др.;
4. По принцип, винаги трябва да има по най-малко по един партньор от България и Румъния в проекта; максималният брой партньори в проекта е 5; един бенефициент (кандидат) може да участва в до 5 проекта включително.

ПРЕДПРОЕКТНО ПРОУЧВАНЕ

„ВАЛОРИЗАЦИЯ НА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ИВАНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ, ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНИ И ТРАНСГРАНИЧНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ“⁵

<p>ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И КРАЙНИ БЕНЕФИЦИЕНТИ В ПРОЕКТА: представители на общинска администрация Иваново и на туристическия бизнес в Североизточна България; НПО и консултантски фирми от региона; потребители на туристически услуги от региона и Румъния.</p>
<p>ЦЕЛ НА ПРОЕКТА: Да се идентифицира и промоцира природното и културно-историческо наследство на община Иваново в района на „Ломовете“ и да се постигне устойчиво развитие на конкурентен регионален и трансграничен туристически продукт</p>
<p>ВЪЗМОЖНИ ФИНАНСИРАЩИ ПРОГРАМИ: Мярка 7.2 на СПРЗСР 2023-2025 г., СВОМР на „МИГ ЛИДЕР на територия Две могили и Иваново“; ОП „Развитие на регионите“ – Приоритетна ос 6: „Регионален туризъм“, Процедура „Развитие на туристически атракции“; Програма „Interreg VI–A Romania - Bulgaria“ и др.</p>
<p>БЮДЖЕТ НА ПРОЕКТА: Съобразно обхвата на дейностите, индикативно до 200 хил.лв,</p>
<p>ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ НА ПРОЕКТА:</p>
<p>1. Формиране на структурата за организация и управление на проекта, вкл. сайт на проекта</p>
<p>2. Априорен анализ на природното и културно-историческо наследство на територията</p>
<p>3. Разработване на методично ръководство и провеждане на обучение за валоризация на природното и културно-историческо наследство и развитието му в туристически ресурси</p>
<p>4. Полева работа, обработка на информацията и подготовка на доклад за резултатите от идентифициране на местното природно и културно-историческо наследство на територията</p>
<p>5. Разработване на Google Map - интерактивна карта с обектите на природно и културно-историческо наследство и бизнес обектите за туристически услуги на територията</p>
<p>6. Идентифициране на идеи, предварително планиране и публично обсъждане на проекти за добавяне на стойност в туристическите ресурси на територията на община Иваново</p>
<p>7. Разработване на бизнес планове за устойчиво развитие на три комплексни продукта на природния и културно-исторически туризъм на територията на община Иваново</p>
<p>8. Публичност и промоция на резултатите на проекта: подготовка и отпечатване на справочник за обектите на туризъм; дигитални, информационни „къщички“ и телевизионни предавания; организиране на туристически изложби с фестивали в с. Иваново и гр. Гюргево</p>
<p>9. Оценка и план за разпространение на резултатите: анкета сред заинтересовани страни за резултатите от проекта; заключителен семинар и план за разпространение на резултатите.</p>
<p>ПРОЕКТНИ РЕЗУЛТАТИ: Google Map интерактивна карта на територията; 10 клипа; 3 бизнес плана на интегрирани туристически продукти; 1 справочник за обектите на туризъм; 1 план за инвестициите в туризма на Община Иваново; 200 посетители на събития по проекта и др.</p>
<p>ИНДИКАТИВНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОЕКТА: 18 месеца след началото</p>

⁵ / По целесъобразност може да се адаптира и предложи като проект на „МИГ Лидер на територия Две могили – Иваново“, финансиран от СВОМР.